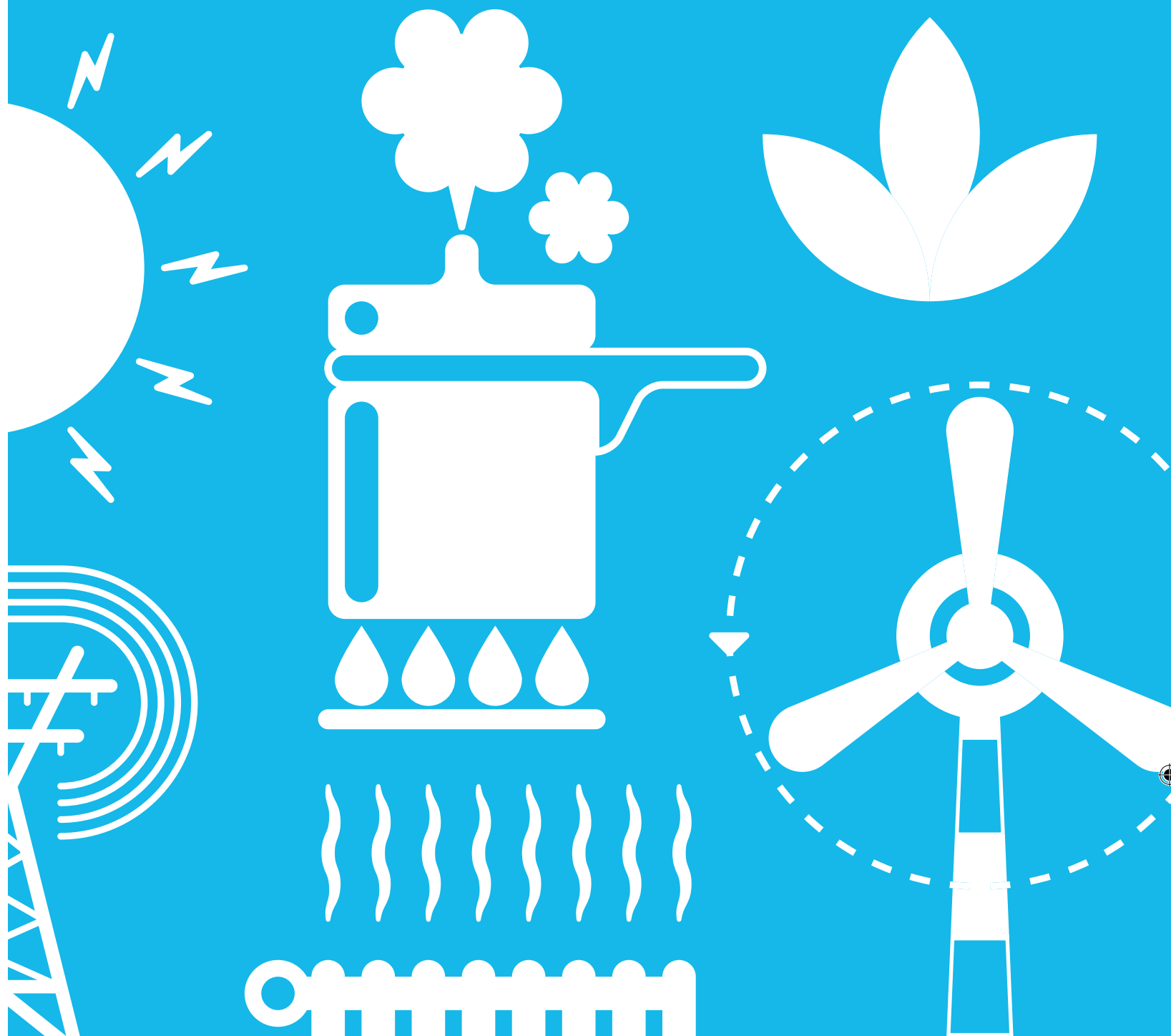

marktrapport '12

Inhoudsopgave

De elektriciteits- en aardgasmarkt dynamischer dan ooit.....	5
1. De cijfers achter de energiemarkt in Vlaanderen.....	6
2. Energieleveranciers.....	10
3. Elektriciteits- en aardgasprijzen	36
4. Hernieuwbare energiebronnen en warmte-krachtkoppeling	59
5. Conclusies.....	81
6. Bijlagen	84
Bijlage 1: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI) en C3	84
Bijlage 2: Methodologie van het onderzoek van de prijzen	85
Bijlage 3: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas	87
Bijlage 4: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas	88

Lijst van tabellen

Tabel 1: Indeling elektriciteitsafnemers op 31 december 2011 & 2012 in aantal toegangspunten	6
Tabel 2: Indeling aardgasafnemers op 31 december 2011 & 2012 in aantal toegangspunten	7
Tabel 3: Geleverde elektriciteit in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet	7
Tabel 4: Geleverde aardgas in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het vervoer- en distributienet.....	9
Tabel 5: Actieve elektriciteitsleveranciers per deelgebied op 31 december 2012 (leveringen aan eindafnemers elektriciteit).....	10
Tabel 6: Doelgroepen van de elektriciteitsleveranciers	11
Tabel 7: Actieve aardgasleveranciers per deelgebied op 31 december 2012 (leveringen aan eindafnemers)	12
Tabel 8: Doelgroepen van de aardgasleveranciers	13
Tabel 9: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet	14
Tabel 10: Marktaandeel 2011 en 2012 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverde elektrische energie	16
Tabel 11: Marktaandelen elektriciteitsleveranciers, uitgedrukt in totaal aantal eindafnemers (toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar	17
Tabel 12: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke elektriciteitsafnemers (toegangspunten).....	19
Tabel 13: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele jaargelezen elektriciteitsafnemers (toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar 20	20
Tabel 14: Marktaandelen uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet.....	21
Tabel 15: Marktaandeel 2011 en 2012 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverd aardgas.....	23
Tabel 16: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers (toegangspunten)	24
Tabel 17: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke aardgasafnemers	25
Tabel 18: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele jaargelezen aardgasafnemers (toegangspunten)	26
Tabel 19: HHI elektriciteit	27
Tabel 20: HHI aardgas.....	27
Tabel 21: HHI berekend op basis van marktaandelen in volumes	28
Tabel 22: C3 elektriciteit	28

Tabel 23: C3 aardgas	28
Tabel 24: Participatie van de afnemers op de elektriciteitsmarkt (%)	30
Tabel 25: Maandelijkse indicator marktdynamiek elektriciteit - Relatief aantal toegangspunten dat een bewuste overstap naar een andere leverancier maakte (Maandelijkse beweging uitgedrukt in %)	31
Tabel 26: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke elektriciteitscontracten (situatie 1 januari 2013)	32
Tabel 27: Leverancierswissels aardgas (%)	32
Tabel 28: Maandelijkse indicator aardgas (%) - Relatief aantal toegangspunten dat een bewuste overstap naar een andere aardgasleverancier maakte (Maandelijkse beweging uitgedrukt in %)	33
Tabel 29: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke aardgascontracten (situatie 1 januari 2011) ..	34
Tabel 30: Aantal aangeboden contracten op de markt	34
Tabel 31: Aantal erkende productie-installaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van groenestroomcertificaten, per energiebron en per jaar van indienstname	59
Tabel 32: Geïnstalleerd productievermogen (in kW) dat in aanmerking komt voor de toekenning van groenestroomcertificaten, per energiebron en per jaar van indienstname	59
Tabel 33: Aantal uitgereikte aanvaardbare groenestroomcertificaten per energiebron en per productiejaar	60
Tabel 34: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong per energiebron en per productiejaar	62
Tabel 35: Aantal verkochte groenestroomcertificaten aan de netbeheerder aan gegarandeerde minimumprijs	67
Tabel 36: Overzicht van de inleverrondes van groenestroomcertificaten	72
Tabel 37:: Aantal erkende productie-installaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van aanvaardbare warmte-kranchcertificaten per technologie en per jaar van indienstname of ingrijpende wijziging	74
Tabel 38:: Totaal geïnstalleerd elektrisch of mechanisch vermogen (in kW) van warmte-kranchinstallaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van aanvaardbare warmte-kranchcertificaten per technologie en per jaar van indienstname of ingrijpende wijziging	74
Tabel 39:: Aantal uitgereikte warmte-kranchcertificaten per technologie en per productiejaar	75
Tabel 40: Overzicht van de inleverrondes van warmte-kranchcertificaten	79

Lijst van figuren

Figuur 1: Geleverde elektriciteit via het transmissienet	8
Figuur 2: Geleverde elektriciteit via het distributienet	8
Figuur 3: Geleverd aardgas via het vervoer- en distributienet	9
Figuur 4: Marktaandeelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) in 2012 uitgedrukt in geleverde energie	15
Figuur 5: Evolutie van de marktaandeelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie	15
Figuur 6: Evolutie van de marktaandeelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in aantal klanten	18
Figuur 7: Marktaandeelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie ..	22
Figuur 8: Evolutie van de marktaandeelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie	22
Figuur 9: Evolutie van de marktaandeelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers	25
Figuur 10: Marktdynamiek elektriciteit	31
Figuur 11: Marktdynamiek aardgas	33
Figuur 12: Type elektriciteitscontracten	35
Figuur 13: Looptijd elektriciteitscontracten	35
Figuur 14: Groene contracten op de commerciële markt	36
Figuur 15: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis; 3 personen)	37

Figuur 16: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik.....	39
Figuur 17: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik	39
Figuur 18: Verdeling van de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik .	41
Figuur 19: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik (typecategorie Da, 600 kWh verbruik op jaarbasis; 1 persoon).....	41
Figuur 20: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een groot verbruik (typecategorie De, 3.600 kWh dagverbruik, 3.900 kWh nachtverbruik en 12.500 kWh exclusief nachtverbruik op jaarbasis; 4 personen)	42
Figuur 21: Evolutie van de sociale maximumprijs en van het gewogen gemiddelde elektriciteitstarief DNB voor elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik	43
Figuur 22: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor kleine professionele elektriciteitsafnemers met een verbruik van 50 MWh (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis).....	45
Figuur 23: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor kleine professionele afnemers	46
Figuur 24: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers	47
Figuur 25: Verdeling van de elektriciteitsprijzen voor kleine professionele afnemers	48
Figuur 26: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)	49
Figuur 27: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	50
Figuur 28: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	51
Figuur 29: Verdeling van de aardgasprijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	52
Figuur 30: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen met aardgas (typecategorie D1, 2.360 kWh op jaarbasis)	52
Figuur 31: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik (typeafnemer D3b, 34.890 kWh op jaarbasis)	53
Figuur 32: Evolutie van de sociale maximumprijs en het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB voor aardgas voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	54
Figuur 33: Evolutie van de aardgasprijzen voor kleine professionele aardgasafnemers met een verbruik van 116.280 kWh (typecategorie I1, 116.280 kWh op jaarbasis)	55
Figuur 34: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor kleine professionele afnemers	56
Figuur 35: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers	57
Figuur 36: Verdeling van de aardgasprijzen voor kleine professionele afnemers	58
Figuur 37: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per energiebron en per productiejaar	61
Figuur 38: Aantal verhandelde groenestroomcertificaten met en zonder garantie van oorsprong	63
Figuur 39: Gemiddelde prijs van een groenestroomcertificaat per maand	64
Figuur 40: Gemiddelde, minimum- en maximumprijs van een groenestroomcertificaat per maand.....	65
Figuur 41: Aantal verhandelde groenestroomcertificaten in 2012 per verkoopprijs (afgerond)	65
Figuur 42: Aantal groenestroomcertificaten uit zonne-energie dat in 2011 en 2012 werd verkocht aan distributienetbeheerders, opgesplitst per minimumprijsniveau	68
Figuur 43: Aantal geïmporteerde garanties van oorsprong per maand	69
Figuur 44: Herkomst van garanties van oorsprong ingevoerd in Vlaanderen, per jaar	69
Figuur 45: Energiebron van garanties van oorsprong ingevoerd in Vlaanderen	70
Figuur 46: Aantal uitgevoerde garanties van oorsprong vanuit Vlaanderen per maand	70
Figuur 47: Bestemming van uitgevoerde garanties van oorsprong uit Vlaanderen	70

Figuur 48: Energiebron van uitgevoerde garanties van oorsprong uit Vlaanderen, per jaar.....	71
Figuur 49: Toename van het overschot aan groenestroomcertificaten op de markt.....	73
Figuur 50: Aantal uitgereikte warmte-kraftcertificaten per technologie en per productiejaar.....	75
Figuur 51: Aantal verhandelde warmte-kraftcertificaten per maand	76
Figuur 52: Prijs van een warmte-kraftcertificaat per maand	77
Figuur 53: Aantal warmte-kraftcertificaten per maand dat verhandeld werd aan de netbeheerders aan de wettelijke minimumsteun	78
Figuur 54: Toename van het overschot aan warmte-kraftcertificaten op de markt.....	79

Voorwoord

De elektriciteits- en aardgasmarkt dynamischer dan ooit

Het VREG marktrapport heeft de ambitie de evoluties op de energiemarkt weer te geven. Mocht dit letterlijk het geval zijn, dan zou u dit rapport amper kunnen vasthouden. Het zou immers behoorlijk tekeergaan. In 2012 werd de elektriciteits- en aardgasmarkt in Vlaanderen, net als in de rest van België, flink door elkaar geschud. Dit leidde onder andere tot een sprong naar een heel nieuw en ongezien hoog niveau van leverancierswissels. De ongezien grote media-aandacht voor energie, onder andere onder invloed van de federale maatregelen zoals de prijsplafonnering voor variabele contracten en de afschaffing van de verbrekingsvergoedingen droeg bij tot een sterk verhoogd bewustzijn bij de elektriciteits- en aardgasafnemers.

In 2011 waren alle indicatoren die we sinds de vrijmaking opvolgen over de activiteit op de energiemarkt in Vlaanderen in een nog nooit geziene sterke mate verhoogd. Er was toen al duidelijk een opwaartse trend zichtbaar, die zelfs al in bescheiden mate in 2010 ingezet was.

Ook de tellers van de VREG-website en de V-test sloegen in het voorjaar 2012 tilt onder invloed van hoger beschreven media-aandacht. Toch kon die enkel maar een activerend effect hebben op de elektriciteits- en aardgasafnemers door het jarenlange bouwen aan inzicht en vertrouwen in de markt. De VREG heeft daar door zijn inzet voor communicatie, informatie en sensibilisering een sleutelrol in gespeeld. De V-test is een hoeksteen voor de ondersteuning van de energieafnemers opdat ze hun weg zouden vinden op de energiemarkt. Onze vergelijkingsmodule is uitgegroeid tot de referentie in Vlaanderen. "De VREG maakt u wegwijs op de vrijgemaakte energiemarkt" was onze basislijn sinds dag één van de liberalisering. Die volgehouden inspanning levert nu duidelijk merkbare resultaten op. Nu wordt het onze uitdaging om de gevonden weg voor de consument breed, open en aantrekkelijk te houden.

Er kan nu geen redelijke twijfel meer bestaan dat er reële concurrentie is op de energiemarkt. De cijfers over marktaandelen en de concentratie-indexen in dit Marktrapport zijn hiervan overtuigende bewijzen. Deze concurrentie wordt duidelijk uitgedrukt in de marktaandelen van alle uitdagers. Deze volgden in 2012 verder het in 2011 ingezette pad en stegen tot het hoogste niveau ooit. Nadat de gezinnen lange tijd voorop liepen, met een hoger marktaandeel voor de alternatieve energieleveranciers dan het geval was bij de professionele klanten, hebben de bedrijven nu hun achterstand ingelopen en vertonen nu globaal een even actieve houding als deze van de andere klantengroepen.

De markten voor groenestroom- en warmte-krachtcertificaten kenden in 2012 ook een bewogen jaar. Het beleid dat milieuvriendelijke elektriciteitsproductie moet ondersteunen werd immers grondig vertimmerd om tegemoet te komen aan de groeiende kritiek op de kostprijs ervan. De kritiek focust daarbij uitsluitend op de kosten en negeert de positieve effecten van de groei van decentrale productie. Deze zijn inderdaad moeilijker in te schatten en zullen zich ten dele pas in de toekomst manifesteren. Het grootste deel van de effecten van het hertekende ondersteuningsbeleid zullen pas in de loop van 2013 zichtbaar worden. In dit rapport gaan we in op de toestand van de markten voor groenestroom- en warmte-krachtcertificaten, de centrale steunmechanismen in Vlaanderen. Het in 2012 besliste nieuwe ondersteuningsbeleid zal zeker de toekomst op dit vlak kleuren.

De energiesector – zowel de globale als de specifieke groene energiemarkt – zal in 2013 een nieuw evenwicht moeten zoeken na een woelig 2012.

André Pictoel
Gedelegeerd Bestuurder VREG

1. De cijfers achter de energiemarkt in Vlaanderen

1.1. Indeling afnemers

Op 31 december 2012 waren in Vlaanderen 3.269.090 toegangspunten (EAN's) voor elektriciteit op het distributienet aangesloten. Eind 2011 was dit aantal 3.236.971. Een toegangspunt is elk onderscheiden afnamepunt waaraan een EAN-nummer werd toegekend. Injectiepunten¹ worden niet in de statistieken meegeteld.

De toegangspunten worden in een aantal categorieën ingedeeld:

- De telegelezen afnemers van wie de meterstanden op afstand worden uitgelezen of AMR (Automatic Meter Reading);
- De maandelijks gelezen meters of MMR (Monthly Meter Reading);
- De jaarlijks gelezen meters.

Bij de jaarlijks gelezen meters wordt nog een onderscheid gemaakt tussen de huishoudelijke en de niet-huishoudelijke afnemers. Dit onderscheid wordt gemaakt op basis van het contract dat de afnemer afsluit met zijn elektriciteitsleverancier. Wanneer het leveringscontract wordt afgesloten door een onderneming² wordt de afnemer beschouwd als niet-huishoudelijk, is dit niet het geval dan wordt de afnemer als huishoudelijk beschouwd.

Tabel 1: Indeling elektriciteitsafnemers op 31 december 2011 & 2012 in aantal toegangspunten

CATEGORIE	2011		2012	
	AANTAL	PROCENTUEEL	AANTAL	PROCENTUEEL
AMR	21.258	0,66%	23.536	0,72%
MMR	16.509	0,51%	15.831	0,48%
Jaargelezen huishoudelijke afnemers	2.678.142	82,74%	2.690.214	82,29%
Jaargelezen niet huishoudelijke afnemers	521.062	16,10%	539.509	16,50%
TOTAAL	3.236.971	100,00%	3.269.090	100,00%

Op 31 december 2012 waren er 1.946.463 toegangspunten (EAN's) aangesloten op de Vlaamse aardgasdistributienetten. Eind 2011 was dit aantal 1.896.180.

¹ Dit betekent dat EAN's waarop zowel afname als injectie plaatsvindt wel opgenomen worden in de statistieken.

² Zoals bedoeld in artikel 2, 3° van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een kruispuntbank voor ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen.

Tabel 2: Indeling aardgasafnemers op 31 december 2011 & 2012 in aantal toegangspunten

CATEGORIE	2011		2012	
	AANTAL	PROCENTUEEL	AANTAL	PROCENTUEEL
AMR	612	0,03%	629	0,03%
MMR	9.655	0,51%	9.766	0,50%
Jaargelezen huishoudelijke afnemers	1.646.566	86,84%	1.682.437	86,44%
Jaargelezen niet huishoudelijke afnemers	239.347	12,62%	253.631	13,03%
TOTAAL	1.896.180	100,00%	1.946.463	100,00%

Zowel bij elektriciteit als bij aardgas blijft de trend van het aantal toegangspunten dus stijgend. Tegenover 2011 zien we wel een lichte vertraging van de toename van het aantal aardgastoegangspunten. Toch zien we voor aardgas een significante nettostijging van het aantal toegangspunten. Deze toename kan mee verklaard worden door de extra inspanningen die de netbeheerders leveren om het in het aardgasdecreet³ vooropgestelde aansluitbaarheidspercentage te halen.

1.2. De totale hoeveelheid geleverde energie in Vlaanderen

Tabel 3: Geleverde elektriciteit in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet

	2010 (MWh)	%	2011 (MWh)	%	2012 (MWh)	%
Aan afnemers op het distributienet	39.274.367	84,81%	37.774.365	85,62%	37.405.848	86,55%
Aan afnemers op het transmissienet	7.035.259	15,19%	6.343.120	14,38%	5.813.783	13,45%
TOTAAL	46.309.626	100%	44.117.485	100%	43.219.631	100%

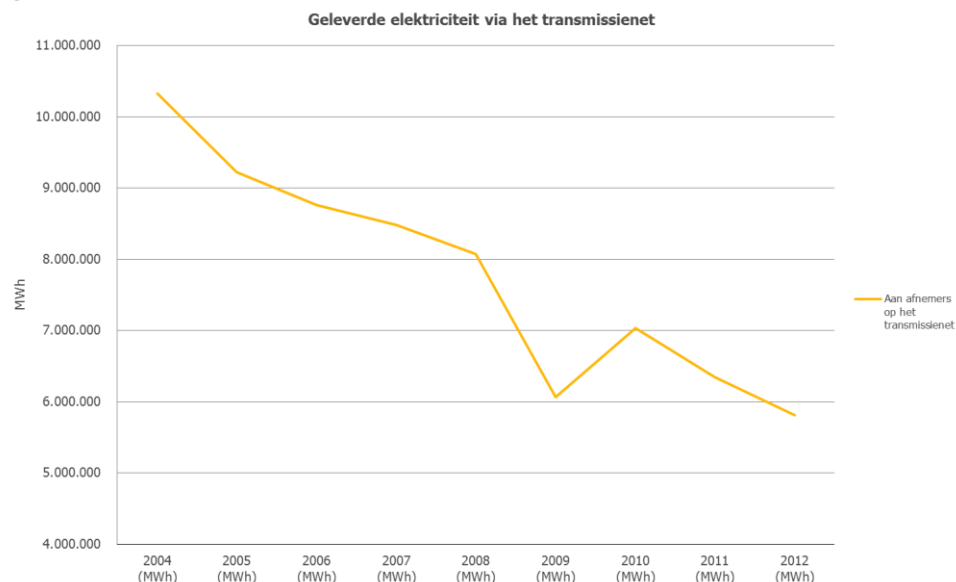
In deze cijfers zijn ook leveringen via het net door zogenaamde zelfbevoorraders inbegrepen: dat zijn energie-intensieve bedrijven die in hun stroomvoorziening voorzien door zelf elektriciteit aan te kopen (via de ondersteunende diensten van Elia, via een energiebeurs zoals BelPEX, ...). Die elektriciteit wordt vervolgens via het transmissienet geleverd. Het volume van dergelijke stroomvoorziening bedroeg in 2012 4.860.659 MWh of 11,25% van de totale elektriciteitslevering in Vlaanderen (zijnde 43.219.631 MWh) en 84% van de totale leveringen via het transmissienet in Vlaanderen (zijnde 5.813.783 MWh). Dit is een enorme toename tov 2011 en dit weerspiegelt de steeds meer autonome strategie van een aantal grote industriële elektriciteitsklanten.

Het valt op dat de dalende trend die zichtbaar is sinds 2004 wat betreft elektriciteit geleverd aan afnemers op het transmissienet zich in 2012 opnieuw doorzette. Dat komt doordat een aantal bedrijven opteerde om zelf productiecapaciteit te installeren, waardoor deze spelers minder elektriciteit moeten afnemen om hun verbruik te dekken. De STEG-centrale van Zandvliet Power is hiervan een voorbeeld. Die centrale levert rechtstreeks (dus niet via het transmissie- of distributienet) elektriciteit aan BASF Antwerpen, een belangrijke stroomverbruiker in de Vlaamse elektriciteitsmarkt die bijgevolg minder elektriciteit van het transmissienet afneemt. Het volume van die rechtstreeks geleverde stroom is niet in

³ Iedere aardgasnetbeheerder zorgt ervoor dat het geheel van de gebieden, die gelegen zijn in het geografisch afgebakende gebied waarvoor hij werd aangewezen, een aansluitbaarheidsgraad heeft van: a) minstens 95 % in 2015 en van 99 % in 2020 bij een evenredige ontwikkeling van de aansluitingsgraad voor die gebieden die in het gewestplan of ruimtelijk uitvoeringsplan de bestemming woongebied hebben met uitzondering van de woongebieden met landelijk karakter; b) minstens 95 % in 2020 bij een evenredige ontwikkeling van de aansluitingsgraad in woongebieden.

de cijfers van Tabel 3 opgenomen. De dip in 2009 in onderstaande grafiek is voornamelijk toe te schrijven aan de economische terugval. Toch zien we dat 2012 onder het niveau van 2009 gaat, als gevolg van een combinatie van een economisch minder gunstige context en de verdere opkomst van decentrale installaties waarvan de productie ter plekke verbruikt wordt.

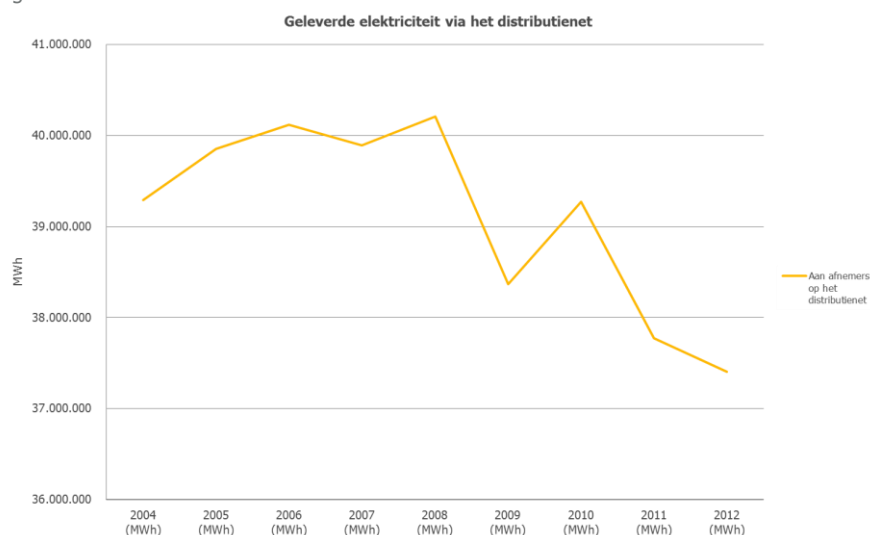
Figuur 1: Geleverde elektriciteit via het transmissienet

Op het distributienet speelt ook het fenomeen van lokale productie, maar de impact ervan is moeilijker vast te stellen. Bij lokale productie wordt de elektriciteit ook ten dele ter plaatse verbruikt en niet op het distributienet geplaatst. Om een idee te krijgen van de grootte van het eigen verbruik moet men naar de productie en injectie kijken. Deze gegevens zijn niet altijd in een voldoende mate van detail beschikbaar. Kleinschalige zonne-installaties bijvoorbeeld hebben geen aparte injectiemeting en de productiemeting wordt door de eigenaars van deze installaties zelf gedaan en manueel doorgegeven.

Het feit dat op het distributienet ook in 2011 al minder leveringen gebeurden dan in 2009, en het feit dat deze trend zich verder zet in 2012, is nauw verbonden met de opkomst van kleine decentrale productie-installaties.

Figuur 2: Geleverde elektriciteit via het distributienet

De daling in de geleverde hoeveelheid elektriciteit die zowel vast te stellen is op het transmissienet als op het distributienet is een combinatie van in de eerste plaats een grotere hoeveelheid eigen verbruik van productie-installaties, maar verder ook van de economische en klimatologische omstandigheden en het effect van energiebesparende maatregelen.

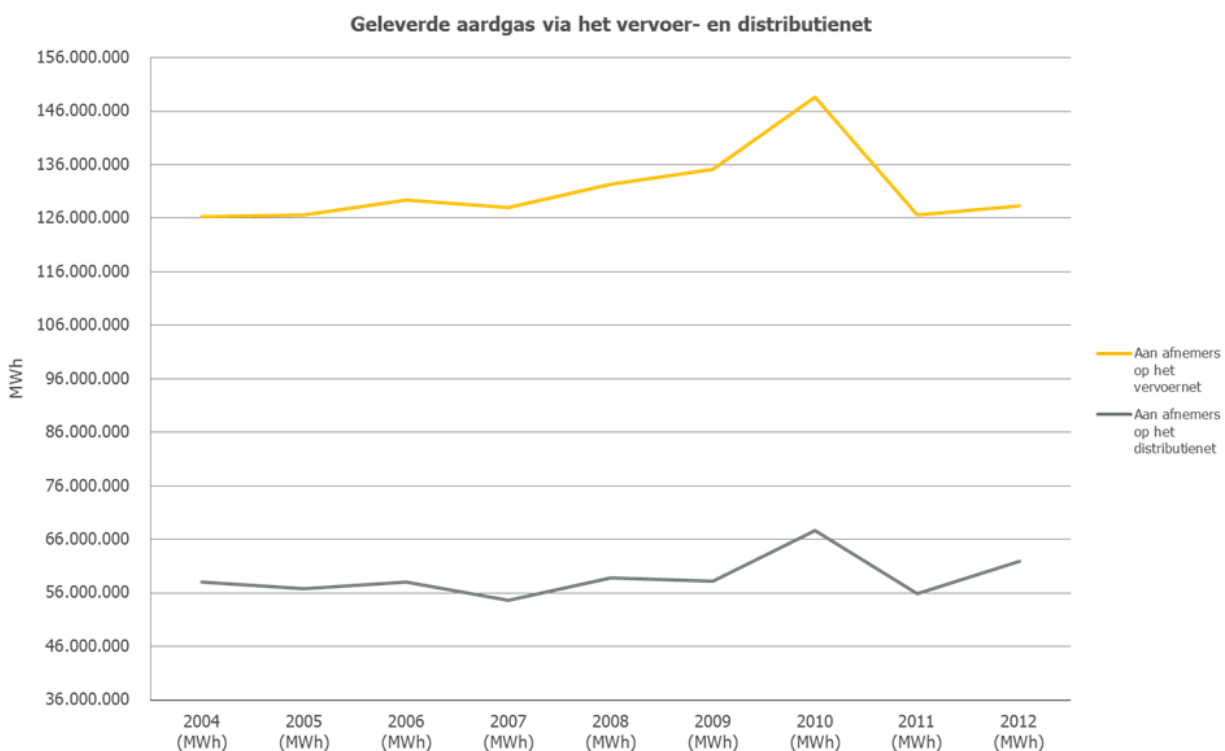
Tabel 4: Geleverde aardgas in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het vervoer- en distributienet

	2010 (MWh)	%	2011 (MWh)	%	2012 (MWh)	%
Aan afnemers op het distributienet	67.698.032	45,53%	55.942.936	44,20%	61.904.061	48,22%
Aan afnemers op het vervoernet	80.991.480	54,47%	70.622.533	55,80%	66.485.400	51,78%
TOTAAL	148.689.512	100%	126.565.469	100%	128.389.461	100%

Het aardgasverbruik wordt sterk bepaald door de klimatologische omstandigheden. 2012 kende 20,7% meer graaddagen dan 2011. Deze stijging zien we echter niet integraal weerspiegeld in de evolutie van het aardgasverbruik, zeker niet als we rekening houden met het hoger aantal aardgasaansluitingen. Het aardgasverbruik via het Vlaamse distributienet steeg tov 2011 met 10,66%.

De stijging op het vervoernet lijkt logischerwijze iets minder afhankelijk van klimatologische omstandigheden. In dit verbruik is ook de opwekking van elektriciteit door middel van aardgas opgenomen.

Figuur 3: Geleverd aardgas via het vervoer- en distributienet

2. Energieleveranciers

2.1. Actieve leveranciers en spreiding over netwerken

2.1.1. Elektriciteit

Eind 2012 waren er 33 houders van een leveringsvergunning elektriciteit of elektriciteitsleveranciers die gebruik maken van de mogelijkheid om op basis van buitenlandse⁴ activiteit in Vlaanderen te leveren⁵. Dat zijn er beduidend meer dan eind 2011.

In 2012 ontvingen we vier meldingen van bedrijven die al elders vergund waren: Axpo France And Benelux NV (voorheen EGL France & Benelux NV); Energie 2030 SA; Energie I&V België BVBA en Wingas GmbH.

Waar in 2010 en 2011 telkens drie nieuwe vergunningen voor elektriciteit werden toegekend, waren dit er in 2012 dubbel zoveel: Energy Cluster NV; Belgian Eco Energy NV; Watz BVBA; Powerhouse BV; WE Power NV en eni Gas & Power NV.

Opvallend is wel dat quasi alle houders van een leveringsvergunning actief waren in 2012 (of dit werden begin 2013). We zien wel een groei van het aantal vergunningshouders dat een beperkt aantal klanten beleeft.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal elektriciteitsleveranciers dat in elk netgebied actief was op 31 december 2012.

Tabel 5: Actieve elektriciteitsleveranciers per deelgebied op 31 december 2012 (leveringen aan eindafnemers elektriciteit)

DISTRIBUTIE-NETBEHEERDER	Aantal in 2012	Aantal in 2011	Aantal in 2010
AGEM ⁽¹⁾	-	10	10
DNB BA ⁽¹⁾	-	6	6
ELIA ⁽²⁾	7	8	8
GASELWEST	17	15	15
IMEA	19	14	15
IMEWO	19	14	15
INFRAX WEST	16	12	14
INTER-ENERGA	18	14	16
INTERGEM	19	14	15
INTERMOSANE	10	7	8
IVEG	17	13	14
IVEKA	18	15	15
IVERLEK	20	15	16
PBE	15	12	13
SIBELGAS	15	12	14

⁴ Dit omvat ook activiteiten in een ander Belgisch gewest of op federaal vlak (met een federale vergunning)

⁵ Leveranciers die energie willen leveren aan eindafnemers aangesloten op het distributienet in Vlaanderen moeten een leveringsvergunning aanvragen bij de VREG, tenzij ze al voldoen aan de eisen die gesteld worden door een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte, de federale overheid of een andere gewestelijke bevoegde overheid in verband met de levering van elektriciteit of aardgas. In dit laatste geval vraagt de VREG enkel dat deze bedrijven zich aanmelden.

Niet alle leveranciers richten zich tot dezelfde doelgroep. Veertien elektriciteitsleveranciers zijn in de residentiële markt geïnteresseerd. Andere leveranciers mikken (ook) op kleine of grotere bedrijven en/of de overheid. Sommige leveranciers beleveren alle segmenten van de markt. Onderstaande tabel geeft aan tot welke doelgroep(en) de vergunde leveranciers zich bij voorkeur richten.

Tabel 6: Doelgroepen van de elektriciteitsleveranciers

LEVERANCIER	Huishoudelijk segment	Zelfstandigen en vrije beroepen	KMO's	Middelgrote en grote bedrijven en KMO's met een groot verbruik	Overheid
Axpo France & Benelux NV ⁽¹⁾			•	•	•
Belgian Eco Energy NV	•				
Belpower International NV	•	•	•		•
DB Energie (Deutsche Bahn)				•	
Delta Energy Belgium NV					
Ecopower CVBA	•	•			
EDF Luminus NV	•	•	•	•	•
Electrabel NV				•	•
Electrabel Customer Solutions NV	•	•	•	•	•
Electrawinds Distributie NV					
Elegant BVBA	•	•	•		
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	•	•	•		
Elexys NV		•	•	•	
Endesa Energía Sociedad Anónima Unipersonal				•	
Eneco België BV	•	•	•	•	•
Energie 2030 Agence SA					
Energie der Nederlanden BV ⁽²⁾		•	•	•	•
Energie I&V België BVBA					
Energy Cluster NV					
eni gas&power NV ⁽³⁾	•	•	•	•	•
Enovos Luxembourg SA			•	•	•
E.ON Belgium NV			•	•	•
E.ON Energy Trading SE					
Essent Belgium NV	•	•	•	•	•
Groene Energie Administratie BVBA					
Lampiris NV	•	•	•	•	•
OCTA+ Energie NV	•	•	•		•
Powerhouse BV			•	•	•
Scholt Energy Control België NV			•	•	
Trevion NV		•	•	•	•
Wase Wind cvba	•	•	•	•	•
Watz BVBA	•	•	•	•	•
WE POWER NV					
TOTAAL AANTAL LEVERANCIERS 2012	14	16	20	19	17
TOTAAL AANTAL LEVERANCIERS 2011	11	15	17	16	11

⁽¹⁾ Op 1 oktober 2012 werd Axpo France & Benelux NV de nieuwe naam van het voormalige EGL France & Benelux NV.

⁽²⁾ Op 1 maart 2012 werd Energie der Nederlanden BV de nieuwe naam van het voormalige Anode BV. Anode Energie is de handelsnaam van deze leverancier.

⁽³⁾ Op 1 november 2012 werd Nuon Belgium NV overgenomen door Distrigas NV. Gelijktijdig werd de maatschappelijke benaming van Distrigas NV gewijzigd naar eni gas&power NV.

In alle segmenten nam de concurrentie in 2012 toe in vergelijking met 2011. Er zijn in alle segmenten voldoende elektriciteitsleveranciers aanwezig om concurrentie te laten spelen. Bovendien komen er nog steeds nieuwe spelers bij. Er zijn enkele leveranciers die, in afwachting van levering, nog niet kenbaar gemaakt hebben tot welk segment ze zich gaan richten. Daarnaast zijn er ook verschillende

elektriciteitsleveranciers actief die tot eenzelfde groep behoren (GDF SUEZ-groep, E.ON-groep) en waarbinnen onderling afspraken gemaakt kunnen worden over het te benaderen marktsegment.

2.1.2. Aardgas

Voor aardgas werden vier nieuwe vergunningen toegekend in 2012, wat ook een verdubbeling betekent van het aantal in 2011 toegekende aardgasvergunningen.

Volgende bedrijven kregen in 2012 een vergunning voor de levering van aardgas aan eindafnemers op het distributienet in Vlaanderen: Energy Cluster NV; Elexys NV; Belgian Eco Energy NV en Powerhouse BV. Elexys had al een vergunning voor elektriciteit en mag sinds 2012 ook aardgas leveren.

Scholt Energy Control NV vroeg ook een leveringsvergunning voor aardgas aan. Nog voor de aanvraagprocedure werd afgerond, werd echter al een federale leveringsvergunning toegekend, zodat de VREG-vergunning niet meer nodig was.

Globaal zien we in 2012 overal – behalve in Baarle-Hertog – een toename in de keuzemogelijkheid voor afnemers, zowel op het vervoersnet als op het distributienet.

Tabel 7: Actieve aardgasleveranciers per deelgebied op 31 december 2012 (leveringen aan eindafnemers)

AARDGAS- NETBEHEERDER	Aantal in 2012	Aantal in 2011	Aantal in 2010
GASELWEST	13	12	12
IMEA	12	10	10
IMEWO	15	12	11
INFRAX WEST	11	10	8
INTER-ENERGA	13	12	12
ENEXIS B.V. ⁶	8	8	8
INTERGEM	13	11	12
IVEG	11	10	10
IVEKA	12	11	11
IVERLEK	14	12	12
SIBELGAS	11	10	9

Net zoals voor elektriciteit zijn er minder aardgasleveranciers geïnteresseerd in het leveren aan huishoudelijke afnemers dan in een doelgroep waar grotere volumes worden afgenomen.

Onderstaande tabel maakt duidelijk welke doelgroepen de leveranciers wensen te beleveren. Een aantal aardgasleveranciers heeft in afwachting van hun intrede op de markt nog geen doelgroepen doorgegeven.

⁶ Enexis is de netbeheerder in de enclave Baarle-Hertog. De enige aardgasleverancier die daar actief is met een Vlaamse leveringsvergunning is DONG, de overige 7 zijn Nederlandse aardgasleveranciers. Omwille van deze reden, vermeldde deze tabel in vorige marktrapporten het cijfer 1 ipv 8 voor het aantal actieve aardgasleveranciers in Baarle-Hertog (waar toen trouwens Intergas Netbeheer de netbeheerder was).

Tabel 8: Doelgroepen van de aardgasleveranciers

LEVERANCIER	Huishoudelijk segment	Zelfstandigen en vrije beroepen	KMO's	Middelgrote en grote bedrijven en KMO's met een groot verbruik	Overheid
Axpo France & Benelux NV ⁽²⁾					
Belgian Eco Energy NV					
Dong Energy Sales BV	• ⁽¹⁾				
EDF Luminus NV	•	•	•	•	•
Electrabel NV				•	•
Electrabel Customer Solutions NV	•	•	•	•	•
Elegant B.V.B.A.	•	•	•		
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	•	•	•		
Elxys NV		•	•	•	
Eneco België BV	•	•	•	•	•
Energie 2030 Agence SA					
Energy Cluster NV					
Energy Logistics & Services GmbH					
eni gas&power NV ⁽³⁾	•	•	•	•	•
Enovos Luxembourg GmbH			•	•	•
E.ON Belgium NV			•	•	•
E.ON Ruhrgas AG				•	
Essent Belgium NV	•	•	•	•	•
GAS Natural Europe SAS			•	•	•
GDF SUEZ				•	
Groene Energie Administratie BVBA					
Lampiris NV	•	•	•	•	•
natGas AG					
OCTA+ Energie NV	•	•	•	•	•
Powerhouse BV			•	•	•
Scholt Energy Control NV			•		
Statoil ASA					
Wingas GmbH			•	•	•
Wingas GmbH & Co KG					
TOTAAL AANTAL LEVERANCIERS 2012	9	10	16	16	13
TOTAAL AANTAL LEVERANCIERS 2011	8	10	11	12	10

Bij de kleinverbruikers kwam er in 2012 één aardgasleverancier bij, Elegant. Desondanks blijft het aantal leveranciers gericht op gezinnen nog vrij beperkt. In het huishoudelijke segment spelen slechts 9 leveranciers mee. Dong Energy Sales wordt niet meegeteld omdat deze leverancier alleen in de enclave Baarle-Hertog levert. Ook in januari 2012 waren 8 aardgasleveranciers actief in Baarle-Hertog⁷. Ondanks het beperktere aantal leveranciers op de huishoudelijke aardgasmarkt in vergelijking met de huishoudelijke elektriciteitsmarkt, zegt dit niets over het effectieve concurrentievermogen tussen deze leveranciers.

2.2. Fusies en overnames

Nadat het Zweedse Vattenfall in september 2010 had aangekondigd dat het zich zou terugtrekken uit de Belgische energiemarkt, werd in juli 2011 bekend dat eni, de eigenaar van Distrigas, de activiteiten van Nuon Belgium zou overnemen. De leveringsvergunningen van Nuon Belgium NV werden begin november 2012 opgeheven nadat op de raden van bestuur van Distrigas NV en Nuon Belgium NV besloten werd tot overname op 1 november 2012 van Nuon Belgium NV door Distrigas NV bij wijze van fusie door

⁷ Dong beschikt over een Vlaamse leveringsvergunning. De andere aanbieders in Baarle-Hertog beschikken enkel over een Nederlandse leveringsvergunning.

overneming overeenkomstig artikel 671 van het Wetboek van vennootschappen. Distrigas veranderde op 1 november 2012 ook van naam. Eni gas&power, het voormalige Distrigas NV, had al een vergunning voor aardgas en verkreeg in 2012 na de fusie ook een leveringsvergunning voor elektriciteit.

2.3. Marktaandelen van de energieleveranciers⁸

2.3.1. Elektriciteit

Onderstaande tabel geeft naast de marktaandelen ook de datum van de toekenning van de leveringsvergunning voor elektriciteit, en indien relevant, de datum van opheffing ervan, weer.

Gemeten in hoeveelheid geleverde energie blijft EDF Luminus de tweede belangrijkste elektriciteitsleverancier, na de GDF Suez-groep. Daarna volgen eni gas&power, E.ON Belgium, Essent Belgium, Lampiris en Eneco België. Ten opzichte van 2011 klimt Lampiris in de volgorde.

Net zoals vorige jaren stijgt het marktaandeel op basis van volumes van de meeste uitdagers op de Vlaamse markt. Het marktaandeel van zowel Electrabel Customer Solutions NV als Electrabel NV daalt.

Tabel 9: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet

LEVERANCIER	2004	2010	2011	2012	Datum vergunning
Electrabel Customer Solutions NV	52,30%	48,10%	45,38%	39,73%	27/05/2002
EDF Luminus NV	1,55%	17,18%	19,75%	20,48%	8/03/2006
Electrabel NV	23,46%	18,30%	16,69%	16,16%	20/12/2001
eni gas&power NV ⁽¹⁾	3,93%	6,88%	7,21%	9,16%	16/10/2012
E.ON Belgium NV	0,74%	3,67%	4,68%	4,28%	22/10/2002
Essent Belgium NV	1,32%	1,69%	2,03%	3,33%	3/12/2002
Lampiris NV	0,00%	0,46%	0,88%	2,26%	8/12/2004
Eneco België BV	<0,01%	1,88%	1,55%	1,77%	19/07/2004
Netbeheerders	0,10%	0,87%	0,94%	0,90%	
Scholt Energy Control NV	NVT	0,02%	0,12%	0,47%	18/11/2009
Ecopower CVBA	0,03%	0,21%	0,23%	0,25%	2/04/2002
OCTA+ Energie NV	NVT	<0,01%	0,04%	0,20%	25/08/2009
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,11%	0,17%	0,16%	0,16%	15/07/2002
Belpower International NV	NVT	0,08%	0,11%	0,16%	8/09/2009
Elexys NV	NVT	0,00%	0,01%	0,14%	22/06/2010
Enovos Luxembourg SA	NVT	NVT	<0,01%	0,13%	1/02/2011
E.ON Energy Trading AG	NVT	0,03%	0,05%	0,09%	14/03/2006
Elegant BVBA	NVT	0,00%	<0,01%	0,09%	13/01/2009
Energie der Nederlanden BV ⁽²⁾	NVT	0,08%	0,08%	0,08%	4/10/2005
DB Energie GmbH	NVT	0,06%	0,06%	0,05%	8/12/2008
Wase Wind CVBA	NVT	0,05%	0,04%	0,04%	8/11/2005
Trevion NV	NVT	NVT	<0,01%	0,02%	24/11/2011
Delta Energy Belgium NV	NVT	NVT	0,00%	0,02%	18/10/2011
Electrawinds Distributie NV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	30/03/2010
Watz BVBA	NVT	NVT	NVT	<0,01%	13/09/2012
Endesa Energia SAU	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	27/02/2007
Energie 2030 Agence SA	NVT	NVT	NVT	<0,01%	Geen leveringsvergunning van de VREG vereist ⁽³⁾
Trianel Energie BV	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	4/02/2003
Pfalzwerke AG	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	9/11/2010 - 15/06/2012
Belgian Eco Energy NV	NVT	NVT	NVT	0,00%	21/08/2012
RWE Energy Belgium N.V.	NVT	<0,01%	0,01%	NVT	09/03/2009-06/09/2011
Nidera Handelscompagnie BV	NVT	<0,01%	0,00%	NVT	26/09/2007-15/02/2011
EDF Belgium NV	NVT	0,27%	0,00%	NVT	31/05/2005-15/02/2011
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	

⁽¹⁾ Op 1 november 2012 werd Nuon Belgium NV overgenomen door Distrigas NV. Gelijktijdig werd de maatschappelijke benaming van Distrigas NV gewijzigd naar eni gas&power NV.

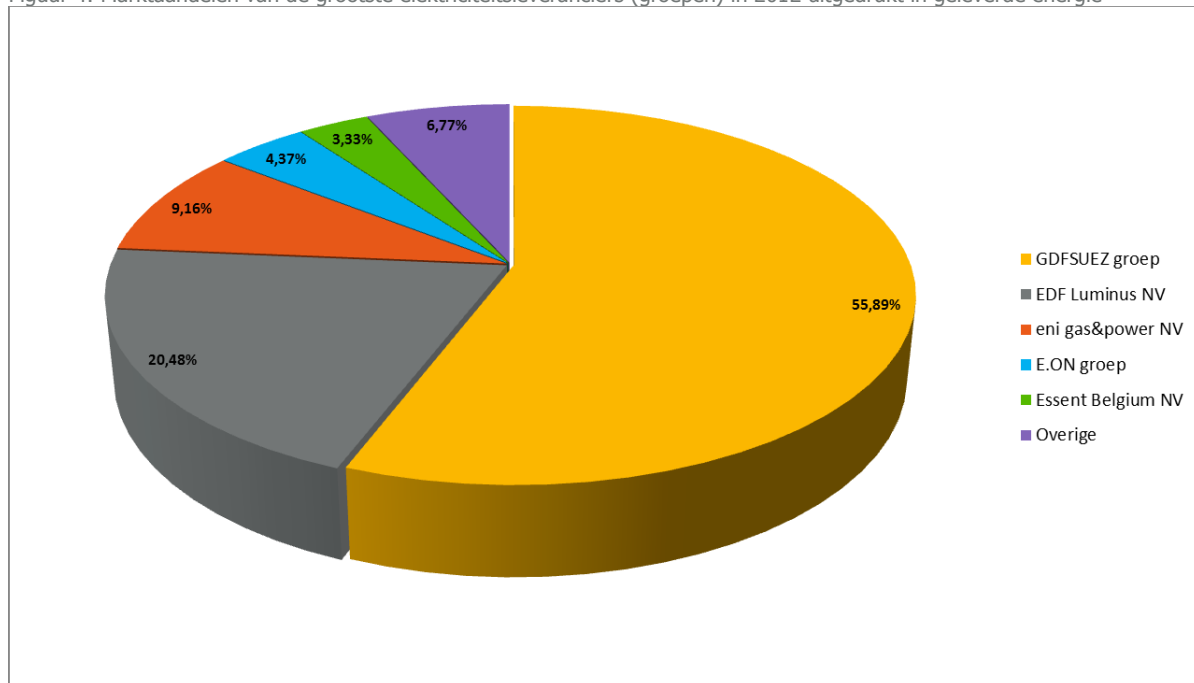
⁽²⁾ Op 1 maart 2012 werd Energie der Nederlanden BV de nieuwe naam van het voormalige Anode BV. Anode Energie is de handelsnaam van deze leverancier.

⁽³⁾ Een leveringsvergunning van de VREG is niet vereist indien een leverancier reeds voldoet aan de eisen die gesteld worden door een andere lidstaat van de Europese Economische Ruimte, de federale overheid of een andere gewestelijke bevoegde overheid in verband met de levering van elektriciteit of aardgas.

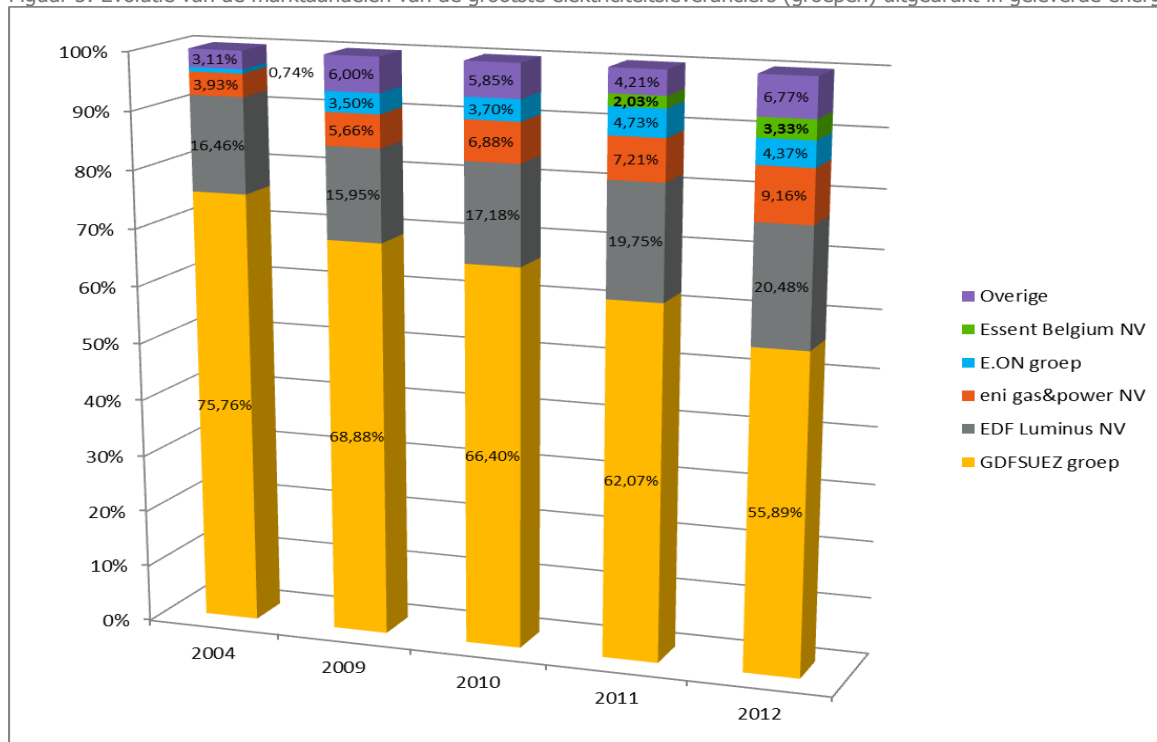
⁸ De marktaandelen in dit hoofdstuk worden berekend op basis van de gegevens van de netbeheerders. Omdat de gegevens van derden afkomstig zijn, kan de VREG niet voor de juistheid ervan instaan. Het gebruik van de informatie is dan ook voor eigen rekening en risico. De cijfergegevens dienen enkel als indicatie van de werking van de energiemarkt.

Figuren 4 en 5 stellen de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers grafisch voor. Hierbij werden de verschillende bedrijven die tot één groep behoren samengenomen. Enkel partijen met een marktaandeel van minimaal 2% worden afzonderlijk vermeld. De leveranciers met een kleiner marktaandeel zitten in de groep "Overige". Uit de figuur blijkt dat 55,89 % (vorig jaar was dit nog 62,07%, in 2010 66,40%) van alle leveringen op naam staat van de GDF Suez-groep. In 2004, het eerste jaar na de vrijmaking, bedroeg dit nog bijna 76%.

Figuur 4: Marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) in 2012 uitgedrukt in geleverde energie

Figuur 5: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie

Tabel 10 geeft de positie weer van de elektriciteitsleveranciers die in hun specifieke wingebied als erfgenamen van de historische situatie kunnen worden beschouwd. Om die reden werd het marktaandeel van Electrabel Customer Solutions met dat van Electrabel NV samengeteld, hoewel deze laatste geen standaardleverancier⁹ was. Het marktaandeel van de leveringen onder de merknaam Luminus kon door de fusie met SPE niet meer eenduidig worden bepaald. Noch City Power, noch SPE waren in het verleden standaardleverancier in een of ander netgebied. Daarom wordt het marktaandeel van EDF Luminus in zijn geheel vermeld.

Er zijn sinds eind 2012 geen afnemers van elektriciteit of aardgas meer die aan standaardvoorwaarden beleverd worden. Alle standaardleveranciers beslisten eind 2012 om deze klanten identieke voorwaarden aan te bieden als deze van hun meest populaire contract.

Tabel 10: Marktaandeel 2011 en 2012 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverde elektrische energie

NETGEBIED(EN) MET ALS HISTORISCHE LEVERANCIER		EBEM	ECS + Electrabel	EDF Luminus = SPE + Luminus + City Power	Overige Leveranciers + DNB	TOTAAL
2011	"netgebied" Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A. (EBEM)	60,14%	8,65%	23,33%	7,89%	100%
	"netgebied" Electrabel Customer Solutions N.V.	0,12%	69,38%	13,18%	17,33%	100%
	"netgebied" Luminus N.V.	0,09%	23,28%	53,66%	22,96%	100%
2012	"netgebied" Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A. (EBEM)	-	-	-	-	-
	"netgebied" Electrabel Customer Solutions N.V.	0,11%	60,91%	14,73%	24,24%	100%
	"netgebied" Luminus N.V.	0,40%	22,51%	51,95%	25,14%	100%
⁽¹⁾ Cijfers van netgebied EBEM: gegevens van AGEM niet langer afzonderlijk aangeleverd						

De netgebieden kunnen ingedeeld worden in zuivere netgebieden en gemengde netgebieden. Een gemengde netbeheerder is een netbeheerder waarin een energieproducent of een energieleverancier (in casu Electrabel NV) participeert. Zuivere netbeheerders zijn netbeheerders waarin geen enkele energieleverancier of energieproducent participeert.

Het is duidelijk dat Electrabel/ECS in zijn wingebied de dominante marktspeeler blijft, maar dat het marktaandeel ook in dit perspectief sterk afgenomen is in 2012. Het marktaandeel van EDF Luminus in zijn historisch wingebied ligt een stuk lager en neemt lichtjes af. Het aandeel van ECS in gebieden waar SPE/Luminus standaardleverancier is kende ook in 2012 een daling, maar deze is minder uitgesproken dan de daling in ECS-gebied.

De volgende drie tabellen geven het marktaandeel van de individuele elektriciteitsleveranciers weer op basis van het aantal eindafnemers dat ze op 1 januari 2013 beleveren en de marktaandelen van de vorige jaren.

⁹ Een energieafnemer die sinds de vrijmaking (01/07/2003) nog steeds geen leverancier gekozen heeft en geen contract ondertekende, is klant bij de standaardleverancier. Dat kan Electrabel Customer Solutions, EDF Luminus, Ebem of Dong zijn, afhankelijk van de woonplaats en het type energie.

Tabel 11: Marktaandelen elektriciteitsleveranciers, uitgedrukt in totaal aantal eindafnemers (toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar

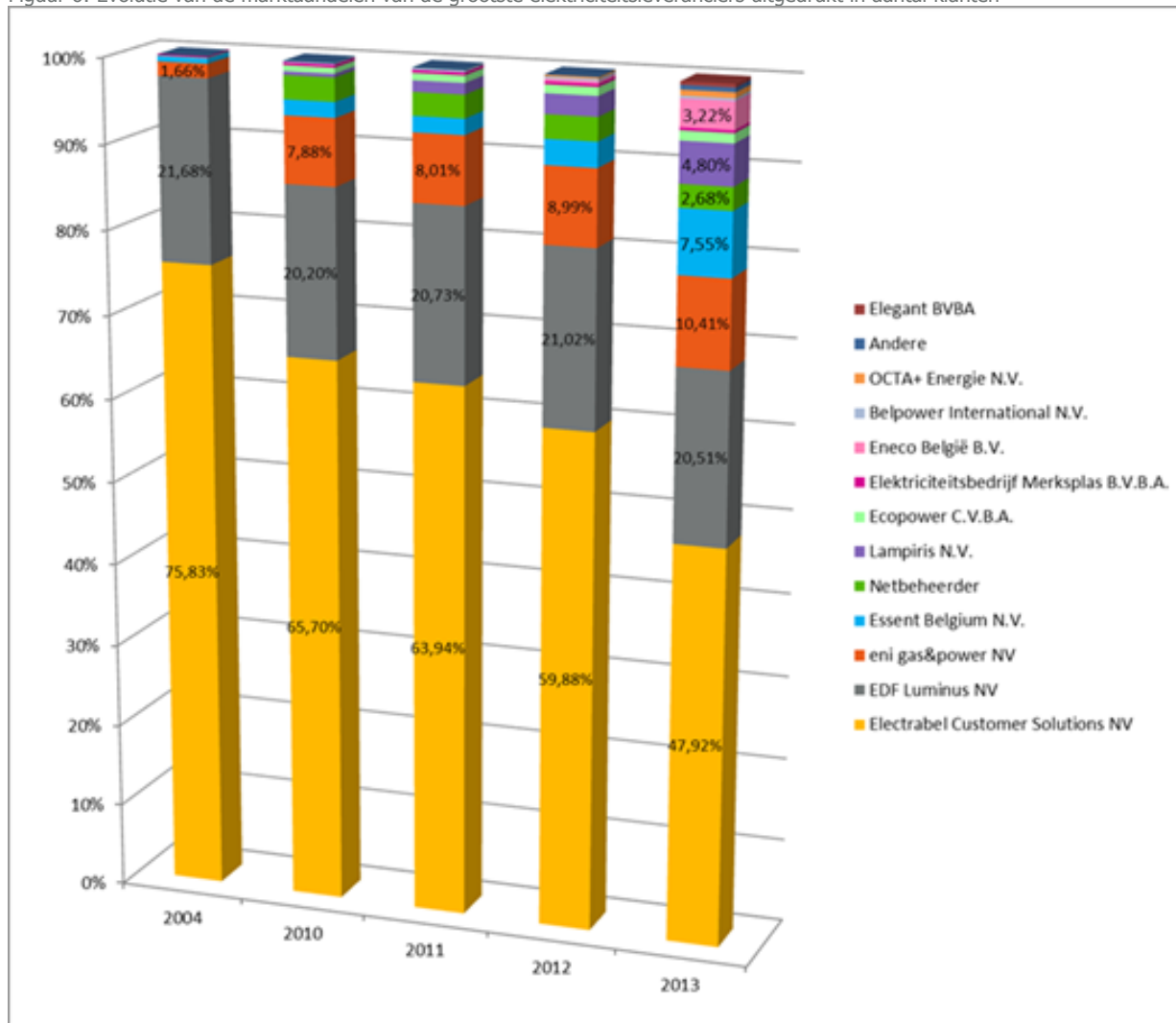
LEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2010	1/01/2011	1/01/2012	1/01/2013
Electrabel Customer Solutions NV	75,83%	65,70%	63,94%	59,88%	47,92%
EDF Luminus NV	0,01%	20,20%	20,73%	21,02%	20,51%
eni gas&power NV ⁽¹⁾	1,66%	7,88%	8,01%	8,99%	10,41%
Essent Belgium NV	0,60%	1,82%	1,86%	2,94%	7,55%
Lampiris NV	NVT	0,43%	1,31%	2,32%	4,80%
Eneco België BV	NVT	0,02%	0,01%	0,29%	3,22%
Netbeheerder	0,00%	2,77%	2,69%	2,74%	2,68%
Ecopower CVBA	0,07%	0,69%	0,84%	0,99%	1,14%
OCTA+ Energie NV	NVT	<0,01%	0,01%	0,01%	0,66%
Elegant BVBA	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%	0,41%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,15%	0,31%	0,32%	0,32%	0,31%
Belpower International NV	NVT	0,13%	0,21%	0,26%	0,28%
Wase Wind CVBA	NVT	0,03%	0,03%	0,03%	0,04%
Elexys NV	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	0,02%
E.ON Belgium NV	<0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,02%
Electrabel NV	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	<0,01%
Scholt Energy Control België NV	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Energie der Nederlanden BV ⁽²⁾	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Belgian Eco Energy NV	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Axpo France & Benelux NV ⁽³⁾	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Electrawinds Distributie NV	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Powerhouse BV	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Watz BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Delta Energy Belgium NV	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%
E.ON Energy Trading GmbH	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Endesa Energia SAU	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%	<0,01%
Enovos Luxembourg SA	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%
Trevion NV	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%
DB Energie GmbH	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,00%
Groene Energie Administratie BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Energie 2030 Agence SA	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Energy Cluster NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
WE POWER NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Pfalzwerke AG	NVT	NVT	0,00%	0,00%	NVT
Trianel Energie BV	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	NVT
EDF Belgium NV	NVT	0,01%	0,00%	NVT	NVT
Nidera Handelscompagnie BV	NVT	<0,01%	0,00%	NVT	NVT
RWE Energy Belgium	NVT	0,00%	0,00%	NVT	NVT
City Power NV	0,70%	NVT	NVT	NVT	NVT
Electricité de France NV (EDF)	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energiehandelsbedrijf BV	0,00%	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energie Levering BV	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT
Luminus NV	20,97%	NVT	NVT	NVT	NVT
Thenergo NV	NVT	0,00%	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

⁽¹⁾ Op 1 november 2012 werd Nuon Belgium NV overgenomen door Distrigas NV. Gelijktijdig werd de maatschappelijke benaming van Distrigas NV gewijzigd naar eni gas&power NV.

⁽²⁾ Op 1 maart 2012 werd Energie der Nederlanden BV de nieuwe naam van het voormalige Anode BV. Anode Energie is de handelsnaam van deze leverancier.

⁽³⁾ Op 1 oktober 2012 werd Axpo France & Benelux NV de nieuwe naam van het voormalige EGL France & Benelux NV.

Figuur 6: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in aantal klanten

Tabel 11 en figuur 6 geven de marktaandelen weer van de verschillende leveranciers op basis van het totaal aantal toegangspunten. Het gaat hier zowel om telegelezen, maandgelezen als jaargelezen afnemers en zowel over professionele als huishoudelijke afnemers.

Specifiek voor de huishoudelijke elektriciteitsafnemers komen we tot het overzicht in tabel 12.

Tabel 12: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke elektriciteitsafnemers (toegangspunten)

LEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2010	1/01/2011	1/01/2012	1/01/2013
Electrabel Customer Solutions NV	75,69%	64,55%	62,50%	58,73%	45,86%
EDF Luminus NV	0,01%	20,11%	20,68%	20,76%	20,02%
eni gas&power NV ⁽¹⁾	1,61%	8,46%	8,66%	9,32%	10,47%
Essent Belgium NV	0,60%	1,91%	1,97%	3,19%	8,46%
Lampiris NV	NVT	0,47%	1,46%	2,46%	5,22%
Eneco België BV	NVT	<0,01%	0,00%	0,30%	3,65%
Netbeheerder	0,00%	3,23%	3,17%	3,26%	3,19%
Ecopower CVBA	0,08%	0,79%	0,96%	1,13%	1,32%
OCTA+ Energie NV	NVT	<0,01%	0,01%	0,20%	0,71%
Elegant BVBA	0,00%	0,00%	0,00%	<0,01%	0,42%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,15%	0,32%	0,34%	0,33%	0,32%
Belpower International NV	NVT	0,15%	0,23%	0,29%	0,32%
Wase Wind CVBA	NVT	0,03%	0,03%	0,03%	0,04%
Elexys N.V.	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%
Belgian Eco Energy NV	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Watz BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
E.ON Belgium NV	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%	<0,01%
Delta Energy Belgium NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Axpo France & Benelux NV ⁽²⁾	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
E.ON Energy Trading GmbH	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Electrabel NV	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Endesa Energia SAU	NVT	0,00%	0,00%	<0,01	0,00%
Electrawinds Distributie NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Groene Energie Administratie BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Enovos Luxembourg SA	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Energy Cluster NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Energie 2030 Agence SA	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Energie der Nederlanden BV ⁽³⁾	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
WE POWER NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Powerhouse BV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Scholt Energy Control NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Trevion NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
DB Energie GmbH	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

⁽¹⁾ Op 1 november 2012 werd Nuon Belgium NV overgenomen door Distrigas NV. Gelijktijdig werd de maatschappelijke benaming van Distrigas NV gewijzigd naar eni gas&power NV.

⁽²⁾ Op 1 oktober 2012 werd Axpo France & Benelux NV de nieuwe naam van het voormalige EGL France & Benelux NV.

⁽³⁾ Op 1 maart 2012 werd Energie der Nederlanden BV de nieuwe naam van het voormalige Anode BV. Anode Energie is de handelsnaam van deze leverancier.

Huishoudelijke afnemers kunnen door hun distributienetbeheerder van elektriciteit en aardgas voorzien worden in het kader van de sociale openbaardienstverplichtingen als zij hun energiefactuur niet kunnen betalen. Dit kan ook tijdelijk om andere redenen gebeuren dan om wanbetaling. Bijvoorbeeld in geval van een verkeerd gelopen verhuizing. Wanneer er om één of andere reden geen leveringscontract meer bestaat met een commerciële leverancier, springt de netbeheerder tijdelijk in. Het marktaandeel van de netbeheerder kende eind 2012 opnieuw een lichte daling ten opzicht van eind 2011. Met 3,19% bekleden de netbeheerders in het huishoudelijke elektriciteitssegment nu de zevende plaats, tegenover de 4de plaats in 2011. Dit betekent wel nog dat bijna één op dertig gezinnen in Vlaanderen beleverd wordt door hun netbeheerder.

Bij de jaargelezen professionele afnemers is het marktaandeel van de top drie meer groter dan in het huishoudelijke segment (zie tabel 13). Toch neemt ook hier het aandeel van de top 3 af van 95,37% naar 90,74%. Dit is een significante afname, zeker omdat er een sterke herverdeling tussen de top 3 mee gepaard gaat.

Tabel 13: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele jaargelezen elektriciteitsafnemers (toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar

LEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2010	1/01/2011	1/01/2012	1/01/2013
Electrabel Customer Solutions NV	76,53%	72,20%	71,97%	66,56%	58,41%
EDF Luminus NV	0,03%	20,37%	20,45%	21,66%	22,23%
eni gas&power NV ⁽¹⁾	1,88%	4,84%	4,69%	7,15%	10,10%
Essent Belgium NV	0,58%	1,26%	1,25%	1,66%	3,28%
Lampiris NV	NVT	0,24%	0,53%	1,58%	2,71%
Eneco België BV	NVT	0,02%	0,02%	0,19%	1,17%
OCTA+ Energie NV	NVT	0,01%	0,02%	0,15%	0,46%
Elegant BVBA	0,00%	0,00%	0,00%	<0,01%	0,37%
Netbeheerder	0,00%	0,47%	0,39%	0,31%	0,37%
Ecopower CVBA	0,03%	0,23%	0,28%	0,30%	0,32%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,13%	0,26%	0,28%	0,29%	0,28%
Belpower International NV	NVT	0,05%	0,09%	0,11%	0,11%
Elexys NV	NVT	NVT	NVT	<0,01%	0,08%
Wase Wind CVBA	NVT	0,03%	0,03%	0,03%	0,04%
E.ON Belgium NV	0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,03%
Trevion NV	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,03%
Scholt Energy Control NV	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	<0,01%
Belgian Eco Energy NV	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Enovos Luxembourg S.A.	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%
Groene Energie Administratie BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Energy Cluster NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Energie 2030 Agence SA	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Energie der Nederlanden BV ⁽²⁾	NVT	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%
Endesa Energia SAU	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Electrawinds Distributie NV	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Axpo France & Benelux NV ⁽³⁾	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Delta Energy Belgium NV	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
E.ON Energy Trading NV	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Electrabel NV	0,07%	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
Powerhouse BV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Watz BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
WE POWER NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Trianel Energie BV	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
DB Energie GmbH	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

⁽¹⁾ Op 1 november 2012 werd Nuon Belgium NV overgenomen door Distrigas NV. Gelijktijdig werd de maatschappelijke benaming van Distrigas NV gewijzigd naar eni gas&power NV.

⁽²⁾ Op 1 maart 2012 werd Energie der Nederlanden BV de nieuwe naam van het voormalige Anode BV. Anode Energie is de handelsnaam van deze leverancier.

⁽³⁾ Op 1 oktober 2012 werd Axpo France & Benelux NV de nieuwe naam van het voormalige EGL France & Benelux NV.

2.3.2. Aardgas

Onderstaande tabel geeft de marktaandelen van de vergunde aardgasleveranciers weer. Naast de marktaandelen wordt ook de datum van toekenning en eventueel de datum van opheffing van de leveringsvergunning vermeld.

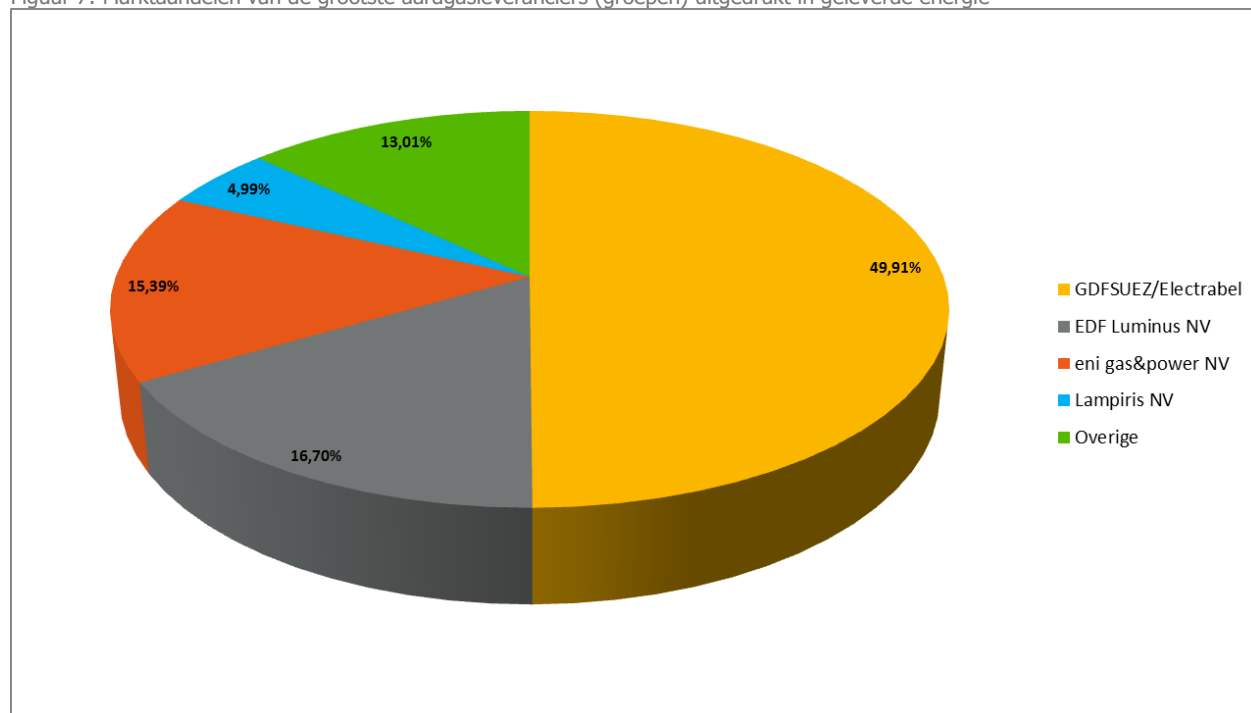
Tabel 14: Marktaandelen uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet

AARDGASLEVERANCIER	2004	2010	2011	2012	Datum vergunning
Electrabel Customer Solutions NV	72,37%	58,58%	54,42%	47,90%	22/04/2003
EDF Luminus NV	<0,01%	16,20%	16,72%	16,70%	14/04/2004
eni gas&power NV ⁽¹⁾	7,86%	13,16%	15,29%	15,39%	3/12/2002
Lampiris NV	NVT	1,33%	2,87%	4,99%	28/08/2007
Essent Belgium NV	0,16%	1,23%	1,84%	4,56%	27/01/2004
Eneco België BV	NVT	1,08%	1,48%	2,58%	17/04/2007
Wingas GmbH	0,78%	1,82%	1,68%	2,27%	19/12/2002
GDF SUEZ	5,43%	2,28%	2,35%	2,01%	16/12/2002
Netbeheerders	0,18%	1,75%	1,62%	1,58%	
GAS Natural Europe SAS	NVT	0,00%	<0,01%	0,83%	1/06/2010
Energy Logistics & Services GmbH	NVT	0,00%	0,37%	0,40%	23/11/2010
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	0,01%	0,35%	0,33%	0,33%	17/08/2004
OCTA+ Energie NV	NVT	<0,01%	0,04%	0,26%	25/08/2009
Elegant BVBA	NVT	0,00%	0,00%	0,05%	13/01/2009
Dong Energy Sales BV	0,04%	0,03%	0,04%	0,04%	29/09/2005
Statoil A.S.A.	NVT	0,00%	0,00%	0,04%	7/12/2010
Enovos Luxembourg SA	NVT	NVT	NVT	0,03%	1/02/2011
Elexys NV	NVT	NVT	NVT	0,01%	21/08/2012
E.ON Belgium NV	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	18/09/2007
E.ON Ruhrgas A.G.	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	28/01/2003
Electrabel N.V.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	9/12/2009
RWE Energy Belgium	NVT	1,03%	0,93%	NVT	09/03/2009-06/09/2011
EDF Belgium N.V.	NVT	1,16%	0,00%	NVT	29/11/2005-15/02/2011
ALG Négoce S.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	10/05/2005-22/08/2006
City Power N.V.	0,18%	NVT	NVT	NVT	14/04/2004-22/08/2006
RWE Energy Nederland N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	23/08/2005-01/06/2010
Luminus N.V.	12,99%	NVT	NVT	NVT	16/12/2002-22/08/2006
Thenergo N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	9/05/2006-16/09/2008
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	

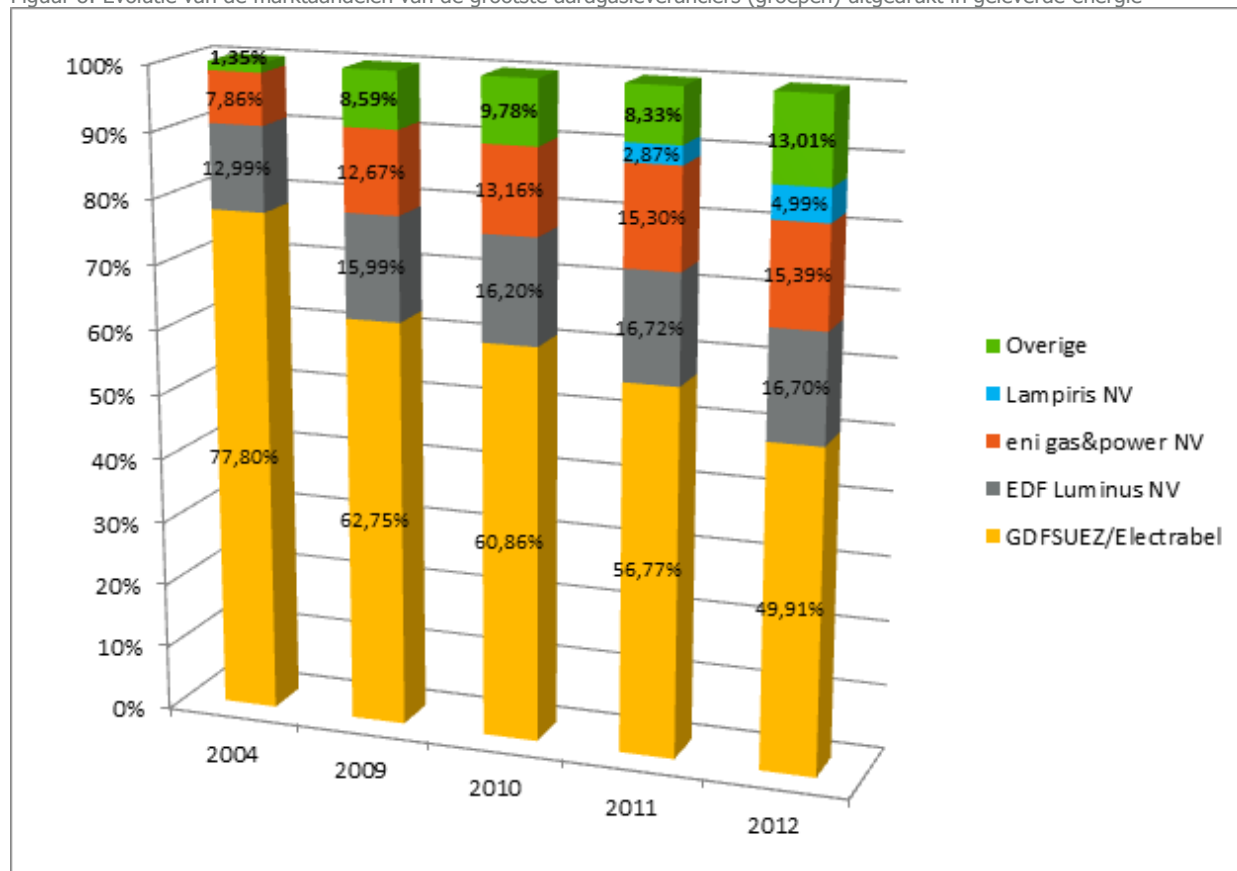
⁽¹⁾ Op 1 november 2012 werd Nuon Belgium NV overgenomen door Distrigas NV. Gelijktijdig werd de maatschappelijke benaming van Distrigas NV gewijzigd naar eni gas&power NV.

Figuur 7 geeft de marktaandelen van de grootste (groepen) aardgasleveranciers grafisch weer. Slechts een beperkt aantal leveranciers heeft een marktaandeel van boven 2%. Het marktaandeel van Electrabel en Distrigas wordt voor het derde jaar apart bekeken. Vanaf 2011 worden het voormalige Nuon en Distrigas samen genomen als eni Gas & Power. Het marktaandeel van Electrabel/ECS en GDF SUEZ (het vroegere Gaz de France) wordt eveneens samen genomen. Electrabel/ECS neemt nog steeds het overgrote deel van de leveringen op het distributienet voor haar rekening. Opvallend is de toename van het marktaandeel van de groep "Overige". Deze groep omvat de verschillende marktspeelers met een marktaandeel onder de 2%. Het marktaandeel van deze groep als geheel neemt sterk toe ten opzichte van vorig jaar.

Figuur 7: Marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie

Figuur 8: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie

Onderstaande tabel geeft de positie weer van de marktspelers die als de erfgenamen van de situatie vóór de vrijmaking kunnen worden beschouwd. Net als voor elektriciteit behoudt Electrabel Customer Solutions een dominante marktpositie in zijn specifieke wingebied. Het marktaandeel van EDF Luminus in het gebied van de zuivere netbeheerders is moeilijk te reconstrueren, omdat Luminus nu binnen EDF Luminus valt. Toch kunnen we opmerken dat EDF Luminus in 2012 in zuiver gebied terrein verliest ten voordele van eni Gas & Power (ex-Distrigas en Nuon) en in mindere mate van ECS.

Het marktaandeel van "de overige leveranciers en de aardgasnetbeheerder" in zuiver gebied herstelt zich met 23,41% opnieuw na de terugval in 2011 ten opzichte van het recordniveau van 25% in 2010. Dong Energy Sales is de standaardleverancier in de enclave Baarle-Hertog. Vooralsnog is het technisch onmogelijk voor de inwoners om naar een andere in Vlaanderen vergunde leverancier over te stappen. Een aantal aardgasafnemers maakte wel de overstap van Dong naar een andere Nederlandse aardgasleverancier.

Tabel 15: Marktaandeel 2011 en 2012 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverd aardgas

NETGEBIED(EN) MET ALS HISTORISCHE LEVERANCIER		Intergas Levering	Electrabel Customer Solutions	EDF Luminus = Luminus + SPE + City Power	eni gas&power NV ⁽¹⁾	Overige leveranciers + ANB	Totaal
2011	Dong Energy Sales BV (Intergas Levering)	96,95%	0,00%	0,00%	0,00%	3,05%	100%
	Electrabel Customer Solutions NV	0,00%	64,41%	10,77%	10,34%	14,48%	100%
	EDF Luminus NV	0,00%	17,87%	48,98%	10,70%	22,48%	100%
2012	Dong Energy Sales BV (Intergas Levering)	95,55%	0,09%	0,00%	0,44%	3,92%	100%
	Electrabel Customer Solutions NV	0,00%	54,44%	11,29%	14,97%	19,31%	100%
	EDF Luminus NV	0,00%	13,06%	45,85%	17,67%	23,41%	100%

⁽¹⁾ Op 1 november 2012 werd Nuon Belgium NV overgenomen door Distrigas NV. Gelijktijdig werd de maatschappelijke benaming van Distrigas NV gewijzigd naar eni gas&power NV.

De volgende drie tabellen geven het marktaandeel van de individuele aardgasleveranciers weer op basis van het aantal eindafnemers dat ze op 1 januari 2013 beleveren. Vooral Lampiris, Essent, Eneco, Octa+ en Elegant zagen in 2012 hun aantal klanten toenemen.

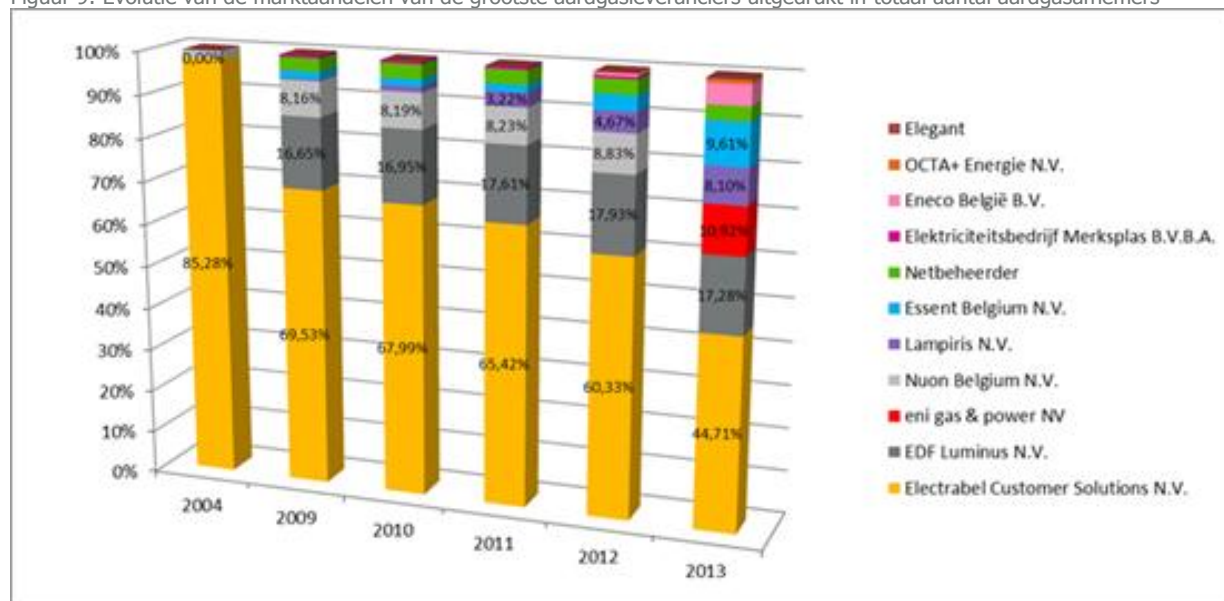
Tabel 16: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers (toegangspunten)

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2010	1/01/2011	1/01/2012	1/01/2013
Electrabel Customer Solutions NV	85,28%	67,99%	65,42%	60,33%	44,71%
EDF Luminus NV	NVT	16,95%	17,61%	17,93%	17,28%
eni gas&power NV ⁽¹⁾	1,56%	8,20%	8,25%	8,85%	10,92%
Essent Belgium NV	NVT	1,58%	1,61%	3,50%	9,61%
Lampiris NV	NVT	1,28%	3,22%	4,67%	8,10%
Eneco België BV	NVT	0,01%	0,01%	0,60%	4,53%
Netbeheerder	0,00%	3,37%	3,28%	3,33%	3,21%
OCTA+ Energie NV	NVT	0,00%	<0,01%	0,18%	0,80%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	NVT	0,53%	0,55%	0,55%	0,53%
Elegant BVBA	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,26%
Dong Energy Sales BV	0,06%	0,05%	0,05%	0,06%	0,05%
Wingas GmbH	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
GDF SUEZ	0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
GAS Natural Europe SAS	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	<0,01%
Powerhouse BV	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Belgian Eco Energy NV	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Enovos Luxembourg GmbH	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%
Energy Logistics & Services GmbH	NVT	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%
natGAS AG	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%
Statoil ASA	NVT	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%
E.ON Belgium NV	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Ruhrgas AG	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Electrabel NV	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
Scholt Energy Control BV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Energy Cluster BV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Groene Energie Administratie BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
EDF Belgium NV	NVT	0,03%	0,00%	0,00%	0,00%
RWE Energy Belgium	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

⁽¹⁾ Op 1 november 2012 werd Nuon Belgium NV overgenomen door Distrigas NV. Gelijktijdig werd de maatschappelijke benaming van Distrigas NV gewijzigd naar eni gas&power NV.

Het relatieve aantal aardgasafnemers dat door de distributienetbeheerders wordt beleverd in het kader van sociale openbaardienstverplichtingen omdat hun leveringscontract door de commerciële aardgasleverancier werd opgezegd, ligt nog iets hoger dan bij elektriciteit. Toch is ook hier in 2012 een daling te zien ten opzichte van 2011.

Figuur 9: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers

Tabel 17: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke aardgasafnemers

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2010	1/01/2011	1/01/2012	1/01/2013
Electrabel Customer Solutions NV	84,96%	67,24%	64,45%	59,32%	43,05%
EDF Luminus NV	NVT	16,70%	17,30%	17,44%	16,53%
eni gas&power NV ⁽¹⁾	1,67%	8,74%	8,85%	9,51%	11,12%
Essent Belgium NV	NVT	1,56%	1,61%	3,66%	10,44%
Lampiris NV	NVT	1,38%	3,45%	4,87%	8,58%
Eneco België BV	NVT	<0,01%	0,00%	0,61%	4,92%
Netbeheerder	0,00%	3,78%	3,70%	3,78%	3,64%
OCTA+ Energie	NVT	0,00%	<0,01%	0,18%	0,85%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	NVT	0,56%	0,58%	0,58%	0,55%
Elegant BVBA	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,26%
Dong Energy Sales BV	0,07%	0,05%	0,06%	0,06%	0,06%
GAS Natural Europe SAS	NVT	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%
GDF SUEZ	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Groene Energie Administratie BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
natGAS AG	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Powerhouse BV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Scholt Energy Control BV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Statoil ASA	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
Wingas GmbH	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Belgian Eco Energy NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Enovos Luxembourg SA	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Energy Logistics & Services GmbH	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
Electrabel NV	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Belgium NV	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Ruhrgas AG	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

⁽¹⁾ Op 1 november 2012 werd Nuon Belgium NV overgenomen door Distrigas NV. Gelijktijdig werd de maatschappelijke benaming van Distrigas NV gewijzigd naar eni gas&power NV.

Zoals tabel 18 hieronder aantoont, heeft Electrabel Customer Solutions bij de professionele aardgasafnemers nog steeds een aanzienlijk hoger marktaandeel op basis van aantal afnemers dan op de

huishoudelijke markt. Toch is ook hier een gevoelige daling van het marktaandeel gedurende 2012 te zien.

Tabel 18: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele jaargelezen aardgasafnemers (toegangspunten)

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2010	1/01/2011	1/01/2012	1/01/2013
Electrabel Customer Solutions NV	87,52%	73,60%	72,44%	67,54%	55,59%
EDF Luminus NV	NVT	18,51%	19,34%	21,08%	22,14%
eni gas&power NV ⁽¹⁾	0,75%	4,49%	4,09%	4,45%	9,67%
Lampiris NV	NVT	0,61%	1,63%	3,10%	4,77%
Essent Belgium NV	NVT	1,73%	1,61%	2,45%	4,27%
Eneco België BV	NVT	0,01%	0,01%	0,42%	1,89%
OCTA+ Energie	NVT	0,00%	0,01%	0,16%	0,51%
Netbeheerder ⁽²⁾	0,00%	0,61%	0,50%	0,41%	0,47%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	NVT	0,35%	0,36%	0,38%	0,38%
Elegant BVBA	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,28%
GAS Natural Europe SAS	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	0,01%
Wingas GmbH	<0,01%	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
GDF SUEZ	0,06%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Belgian Eco Energy NV	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Dong Energy Sales BV	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
natGAS AG	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%
Groene Energie Administratie BVBA	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Powerhouse BV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Scholt Energy Control BV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Statoil ASA	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
Enovos Luxembourg GmbH	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Energy Cluster BV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Energy Logistics & Services GmbH	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Electrabel NV	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Belgium NV	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Ruhrgas AG	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

⁽¹⁾ Op 1 november 2012 werd Nuon Belgium NV overgenomen door Distrigas NV. Gelijktijdig werd de maatschappelijke benaming van Distrigas NV gewijzigd naar eni gas&power NV.

⁽²⁾ Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gastoevoer af te sluiten. Ingeval die effectieve fysieke ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden die afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd.

2.4. Concentratie en marktmacht

2.4.1. Herfindahl-Hirschman index (HHI)

De HHI index is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een economische sector en zegt dus iets over de mate van concurrentie. Daarbij slaat de term "concentratiegraad" op een maatstaf voor het aantal aanbieders, maar ook op hun grootte. Voor de berekeningsmethode van de Herfindahl-Hirschman index zie Bijlage 1.

2.4.1.1. HHI op basis van marktaandelen in aantal toegangspunten

Voor de berekening van de HHI gaan we logischerwijze opnieuw van een groepsbenadering uit. GDF SUEZ is de fusie van het vroegere Gaz de France en Suez. Suez is op zijn beurt de moedermaatschappij van Electrabel Customer Solutions en Electrabel NV. Daarom worden al deze maatschappijen in de HHI-analyse als de groep GDF Suez gezien. Andere bedrijven die als één groep worden beschouwd zijn E.ON Belgium en E.ON Energy Trading en Essent en RWE. Voor de berekening van de HHI voor aardgas omvat eni Gas & Power de vroegere maatschappijen Nuon en Distrigas.

Tabel 19: HHI elektriciteit

ELEKTRICITEIT	HHI 31/12/2010	HHI 31/12/2011	HHI 31/12/2012
AMR	4.181	3.769	2.977
MMR	4.462	4.313	3.438
Jaargelezen Professioneel	5.623	5.298	4.090
Jaargelezen Huishoudelijk	4.425	4.046	2.921
Totale markt	4.595	4.227	3.094

Net zoals vorige jaren is er een positieve evolutie merkbaar wat de concentratiegraad betreft. Onder invloed van de ingrijpende wijzigingen van de marktaandelen in 2012 is de evolutie van de concentratie index bijzonder opvallend. Ook de vooruitgang in 2011 was al de sterkste die tot dan werd vastgesteld. Dit bevestigt de analyse dat de bewegingen die we in 2012 zagen, al in 2011 ingezet waren. Deze positieve evolutie neemt niet weg dat de waarde van de HHI aantoont dat de markt van elektriciteitslevering nog altijd verwijderd ligt van wat in de economische theorie als een voldoende competitieve sector gezien wordt (1.800-2.500).

Tabel 20: HHI aardgas

AARDGAS	HHI 31/12/2010	HHI 31/12/2011	HHI 31/12/2012
AMR	3.790	3.621	3.149
MMR	4.676	4.141	3.443
Jaargelezen Professioneel	5.644	5.142	3.883
Jaargelezen Huishoudelijk	4.558	4.032	2.679
Totale markt	4.680	4.157	2.815

Net als in 2011 is opnieuw een sterkere verbetering merkbaar voor aardgas wat de evolutie van de concentratie index betreft. Maar de maximale waarden van 1.800 tot 2.500 die in de economische theorie voor de HHI als aanvaardbaar worden gezien, worden in Vlaanderen zowel voor aardgas als voor elektriciteit nog altijd overschreden. We moeten met andere woorden vaststellen dat hoewel de Vlaamse energiemarkt veel concurrentiëler geworden is, ze nog altijd geconcentreerd is.

De markt van de professionele afnemers (zie tabellen 19 en 20) boekt, hoewel nog altijd meer geconcentreerd dan de huishoudelijke markt, wel een grote vooruitgang op vlak van de concentratie-indexen, zowel voor elektriciteit als voor aardgas.

De aardgasmarkt was in 2011 voor het eerst minder sterk geconcentreerd dan de elektriciteitsmarkt. Dit blijft het geval in 2012. Ook op de aardgasmarkt doet de grootste concentratie zich voor bij het professionele segment.

2.4.1.2. HHI op basis van marktaandelen in volumes

Tabel 21: HHI berekend op basis van marktaandelen in volumes

ELEKTRICITEIT	HHI 2010	HHI 2011	HHI 2012
Totale markt	4.782	4.326	3.667
AARDGAS	HHI 2010	HHI 2011	HHI 2012
Totale markt	4.110	3.761	3.068

De berekende waarden op basis van geleverde volumes tonen ook – net zoals voorgaande jaren – een verbetering voor 2012. Hoewel de vooruitgang ook hier nog meer uitgesproken is dan vroeger, wijzen ook de waarden van de concentratie indexen nog op een hoge concentratie. De concentratiegraad ligt voor de marktaandelen in volume nog hoger dan voor de marktaandelen in termen van aantallen klanten.

2.4.2. C3 concentratie index

Een alternatief voor de HHI-index bij het meten van de concurrentiele toestand van een markt, is de C3 concentratie-index. Voor de berekening van de C3-index beschouwen we opnieuw Electrabel Customer Solutions, GDF SUEZ en Electrabel NV als één groep, net als E.ON Belgium en E.ON Energy Trading, en Essent en RWE. Voor de berekening voor aardgas omvat ook hier eni Gas & Power de vroegere maatschappijen Nuon en Distrigas.

Voor elektriciteit geeft de C3-concentratie-index aan dat het gezamenlijke marktaandeel van de drie ondernemingen of groepen met het grootste marktaandeel uitkomt rond de 81% tegenover 90% in 2011. De leveranciers met het grootste marktaandeel zijn Electrabel Customer Solutions + Electrabel NV, EDF Luminus en eni Gas & Power.

Tabel 22: C3 elektriciteit

ELEKTRICITEIT	C3 31/12/2010	C3 31/12/2011	C3 31/12/2012
AMR	92,25%	89,60%	85,26%
MMR	95,76%	94,47%	92,03%
Jaargelezen Professioneel	97,12%	95,89%	91,38%
Jaargelezen Huishoudelijk	91,84%	89,29%	79,01%
Totale markt	92,69%	90,38%	81,16%

Voor aardgas zijn de percentages nog sterker verbeterd en ligt de C3 indicator nu op 76%. Het grootste deel van de klanten zit ook voor aardgas bij Electrabel Customer Solutions + Gaz de France, EDF Luminus en eni Gas & Power.

Tabel 23: C3 aardgas

AARDGAS	C3 31/12/2009	C3 31/12/2010	C3 31/12/2012
AMR	91,61%	86,41%	81,24%
MMR	94,64%	93,31%	80,43%
Jaargelezen Professioneel	96,62%	95,87%	87,99%
Jaargelezen Huishoudelijk	92,75%	90,61%	74,18%
Totale markt	93,22%	91,26%	76,01%

Opvallend is dat de C3 concentratie-index nauwelijks verandert als we naar de marktaandelen in volume geleverde energie kijken. De drie grootste elektriciteitsleveranciers in termen van volume (Electrabel Customer Solutions + Electrabel NV, EDF Luminus en eni Gas & Power) leveren samen 89,04% van alle elektriciteit aan eindafnemers op het distributienet in Vlaanderen. In 2011 was dit nauwelijks meer: 90,46%.

Voor aardgas zijn de drie grootste leveranciers in termen van volume ook Electrabel Customer Solutions + GDF Suez, EDF Luminus en eni Gas & Power. Omdat in 2011 Distrigas en Nuon samen worden genomen omdat ze tot dezelfde groep behoren, ging de C3 concentratie-index er toen zelfs op achteruit. Dit is in 2012 weer opgebogen: de drie grootste groepen leverden samen 85,02% van het aardgasvolume, waar dit in 2011 89,04% bedroeg.

2.4.3. Conclusie

Zowel op basis van de HHI-index als op basis van de C3 indicator blijkt dat de Vlaamse elektriciteits- en aardgasmarkten tijdens 2012 een spectaculaire verbetering van de marktconcentratie – en dus van de concurrentie– kenden, maar toch nog altijd geconcentreerd blijven. Dit is enerzijds te wijten aan het belangrijke marktaandeel van de historische leveranciers, maar ook aan het effect van fusies en participaties tussen de verschillende spelers.

Toch kan men stellen dat er globaal gezien in 2012 een bijzonder positieve tendens zichtbaar was, die op verschillende punten zelfs meer uitgesproken was dan ooit tevoren in het verleden.

2.5. Leverancierswissels

2.5.1. Elektriciteit

Tabel 24: Participatie van de afnemers op de elektriciteitsmarkt (%)¹⁰

	1 januari 2004	1 januari 2010	1 januari 2011	1 januari 2012	1 januari 2013
Aantal toegangspunten dat een contract heeft ondertekend ten opzichte van het totale aantal toegangspunten	18,83%	87,73%	85,87%	86,89%	97,31%
Opdeling huishoudelijke toegangspunten:					
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	81,27%	7,17%	11,22%	10,17%	0,00%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	18,73%	89,60%	85,61%	86,57%	96,81%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder	0,00%	3,23%	3,17%	3,26%	3,19%
Opdeling niet-huishoudelijke toegangspunten					
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	80,68%	21,13%	12,52%	11,26%	0,00%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	19,32%	78,42%	87,11%	88,44%	99,65%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder (1)	0,00%	0,45%	0,37%	0,30%	0,35%
Aantal afnemers dat opteerde voor een 'groen' contract, waarbij het % elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen 100% bedraagt. (2)		11,31%	16,86%	19,62%	32,81%
(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gastoevoer af te sluiten. Ingeval de effectieve fysische ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden de afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd.					
(2) Gebaseerd op huishoudelijke contracten.					

Tabel 24 geeft weer hoeveel elektriciteitsafnemers sinds de vrijmaking van de markt actief een contract met een energieleverancier ondertekenden, al dan niet een standaardleverancier. Het aantal afnemers dat nog nooit een contract afsloot en dus beleverd wordt door de standaardleverancier, daalde spectaculair in 2012 en bedraagt nu nog slechts iets meer dan 3%. In 2011 was dit nog iets meer dan 13%. Er zijn zelfs geen huishoudelijke klanten meer die aan standaardvoorwaarden beleverd worden, omdat alle standaardleveranciers eind 2012 beslisten om deze klanten identieke voorwaarden aan te bieden als dewelke gelden voor hun meest populaire contract. Bij niet-huishoudelijke afnemers zien we gelijkaardige evoluties. Bij de grootste afnemers (AMR en MMR klanten wiens meterstanden door hun grotere verbruik continu of maandelijks worden uitgelezen) had vroeger al quasi iedereen een contract.

Het aantal huishoudelijke afnemers dat beleverd wordt door de netbeheerder omdat ze op de commerciële markt geen contract meer hebben (overwegend wegens betalingsachterstanden) daalt opnieuw, na een lichte stijging in 2011.

¹⁰ De tendensonderbreking in 2011 heeft 2 redenen. Enerzijds is er de interpretatie van wat onder de noemer "toegewezen" en "standaardcontract" wordt verstaan. De bedoeling van dit cijfer was om te capteren hoeveel afnemers/toegangspunten er nog door de standaardleverancier aan standaardvoorwaarden werden beleverd. Sommige leveranciers bieden echter ook een "standaardcontract" aan als een vorm van contract, waardoor niet meer gesproken kan worden over "toegewezen afnemers die nog aan de standaardvoorwaarden (zonder contract)" werden beleverd. Een tweede verklaring is te vinden in de interpretatie van wat precies valt onder de noemer huishoudelijke en niet-huishoudelijke afnemer. Een actieve rechtzetting bij een aantal leveranciers heeft gezorgd voor een verschuiving van een significant aantal huishoudelijke afnemers naar "niet-huishoudelijke" afnemers. Tenslotte wijst de VREG er ook op dat de benadering die hij vanaf begin 2011 hanteert licht werd aangepast. Vroeger werd gekozen om bij de leverancier het aantal "standaard beleverde afnemers" op te vragen en bij de netbeheerders het "totale aantal toegangspunten" waarna het verschil tussen beide getallen als aantal "contracten" werd geïnterpreteerd. Nu wordt aan de leverancier gevraagd hoeveel "contracten" er zijn en dit wordt dan afgewogen ten opzichte van het totale aantal afnemers dat ons door de netbeheerder werd aangeleverd. Zonder het doorvoeren van deze wijziging zou er, omdat er een klein verschil bestaat tussen de cijfers die aangeleverd worden door leveranciers en netbeheerders, nooit naar 100% gecontracteerde afnemers toegegroeid kunnen worden.

Het aantal huishoudelijke en professionele afnemers dat kiest voor een groen contract steeg opnieuw spectaculair. Ruim 32% van de afnemers kiest nu voor een contract waarbij de elektriciteitsleverancier een garantie geeft dat de geleverde stroom uit hernieuwbare energiebronnen afkomstig is. De sterke groei van de groene contracten kan verklaard worden door het groeiende ecologische bewustzijn aan afnemerszijde en de aanbodzijde die daarop inspeelt. Tot en met 2012 was er ook een indirecte subsidie (onder de vorm van een vrijstelling van een aantal onderdelen van de federale bijdrage) die er voor zorgde dat de prijs van een groen contract een voordeel genoot ten opzichte van de prijs voor een grijs contract. Deze vrijstelling werd begin 2013 afgeschaft, wat een invloed op de evolutie van dit cijfer met zich mee kan brengen.

2.5.2. Marktdynamiek elektriciteit

Tabel 25: Maandelijkse indicator marktdynamiek elektriciteit - Relatief aantal toegangspunten dat een bewuste overstap naar een andere leverancier maakte (Maandelijkse beweging uitgedrukt in %)

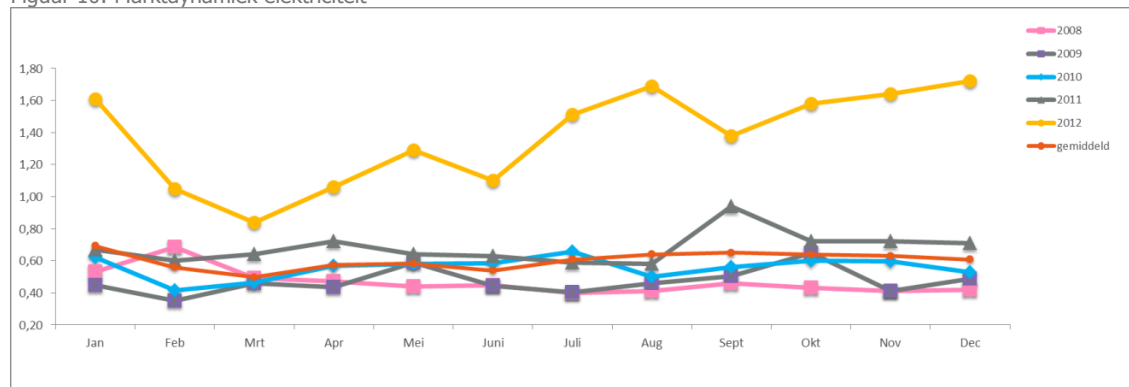
	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	TOTAAL
2005	0,58	0,5	0,35	0,31	0,39	0,46	0,43	0,34	0,35	0,24	0,37	0,26	4,58
2006	0,54	0,37	0,3	0,51	0,3	0,25	0,45	0,7	0,56	0,36	0,4	0,28	5,02
2007	0,54	0,51	0,43	0,51	0,42	0,39	0,42	0,44	0,45	0,52	0,5	0,46	5,59
2008	0,53	0,69	0,49	0,47	0,44	0,45	0,40	0,41	0,46	0,43	0,41	0,42	5,60
2009	0,45	0,35	0,46	0,43	0,59	0,45	0,41	0,46	0,50	0,65	0,41	0,49	5,64
2010	0,62	0,42	0,46	0,57	0,58	0,59	0,66	0,50	0,56	0,60	0,59	0,53	6,68
2011	0,67	0,60	0,64	0,72	0,64	0,63	0,59	0,58	0,94	0,72	0,72	0,71	8,16
2012	1,61	1,05	0,84	1,06	1,29	1,10	1,51	1,69	1,38	1,58	1,64	1,72	16,47
gemiddeld	0,69	0,56	0,50	0,57	0,58	0,54	0,61	0,64	0,65	0,64	0,63	0,61	7,22

Bovenstaande indicator geeft de dynamiek van de markt weer in termen van maandelijkse leverancierswissels die het gevolg zijn van een bewuste keuze van de afnemer. Aangezien er maandelijks gerapporteerd wordt over de situatie van een maand ervoor, moeten de berekende percentages geïnterpreteerd worden als het relatieve aantal toegangspunten dat in de loop van de maand ervoor naar een andere leverancier is overgestapt. Voor de berekening wordt telkens de situatie op de eerste kalenderdag van de maand vergeleken met de eerste kalenderdag van de vorige maand.

Volgende bewegingen worden *niet* in de berekening meegeteld:

- de afnemers die een contract met de eigen (standaard)leverancier ondertekenen. Zij veranderen immers niet van energieleverancier;
- de afnemers die bij de netbeheerder (in de rol van leverancier in het kader van sociale openbardienstverplichtingen) terechtkomen, nadat hun leveringscontract door een commerciële leverancier werd opgezegd. Die afnemers kiezen immers niet bewust voor de netbeheerder en worden daarom niet in de indicator opgenomen.

Figuur 10: Marktdynamiek elektriciteit

Het aantal leverancierswissels lag in 2012 consequent ruim boven het niveau van de voorgaande jaren. Normaal is het aantal leverancierswissels in januari en in de zomermaanden hoger dan gemiddeld. Dat

patroon zagen we ook in 2012, maar na een korte en relatief beperkte terugval in september, steeg de activiteitsgraad opnieuw tot het niveau van 1 januari. 1 januari is traditioneel een belangrijke switchdatum omdat op die dag het grootste deel van de niet-huishoudelijke markt werd geliberaliseerd. Dezelfde redenering geldt voor 1 juli, omdat op deze datum de huishoudelijke markt werd geopend. Omdat meestal met jaarcontracten gewerkt wordt en klanten van energieleverancier veranderen op het ogenblik dat hun contract bij een vorige leverancier afloopt, zou een stijgende trend van de indicator in deze maanden logisch zijn. We stellen echter vast dat deze data steeds minder belangrijk worden in vergelijking met andere belangrijke factoren, zoals wervingsacties, groepsaankopen en aankondigingen van prijsverhogingen. Deze beïnvloeden de activiteitsgraad van de klanten op vlak van het veranderen van energieleverancier immers steeds meer.

Als we er van uit gaan dat de meeste contracten een looptijd van een jaar hebben, zal eenzelfde toegangspunt in principe slechts één keer per jaar van energieleverancier veranderen. Om te weten hoeveel toegangspunten in een jaar van leverancier veranderd zijn, kunnen de maandelijkse switchpercentages dus opgeteld worden. De switchdynamiek in 2012 ligt beduidend hoger dan die in de vorige jaren.

Tabel 26: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke elektriciteitscontracten (situatie 1 januari 2013)

looptijd		1 jaar	2 jaar	3 jaar	onbepaalde duur	TOTAAL
1/01/2012	aantal huishoudelijke contracten	1.539.160	509.851	145.210	437.067	2.631.288
	procentueel	58,49%	19,38%	5,52%	16,61%	100%
1/01/2013	aantal huishoudelijke contracten	1.907.396	232.401	266.424	242.180	2.648.401
	procentueel	72,02%	8,78%	10,06%	9,14%	100%

Uit bovenstaande tabel blijkt dat ook op 1 januari 2013 de meeste contracten op de residentiële markt in Vlaanderen nog altijd een looptijd hebben van 1 jaar. In vergelijking met 2012 zien we echter dat de contracten met een looptijd van 3 jaar aan populariteit winnen, vooral ten koste van de contracten van 2 jaar. De daling van het aantal contracten van onbepaalde duur wordt grotendeels veroorzaakt door het wegvallen van afnemers die belevend worden aan standaardvoorwaarden.

2.5.3. Aardgas

Het percentage van afnemers dat nog nooit een contract heeft afgesloten zakt begin 2013 tot bijna 3%. Dit is vergelijkbaar met het percentage op de elektriciteitsmarkt. Het huishoudelijke en niet-huishoudelijke segment vertonen gelijkenissen wat het percentage contracten betreft en vertonen beiden een stijgende trend qua aantal contracten.

Tabel 27: Leverancierswissels aardgas (%)¹¹

¹¹ Tabel 27 lijkt dezelfde tendensonderbreking weer als tabel 24. Hiervoor gelden ook dezelfde verklaringen (cfr. supra).

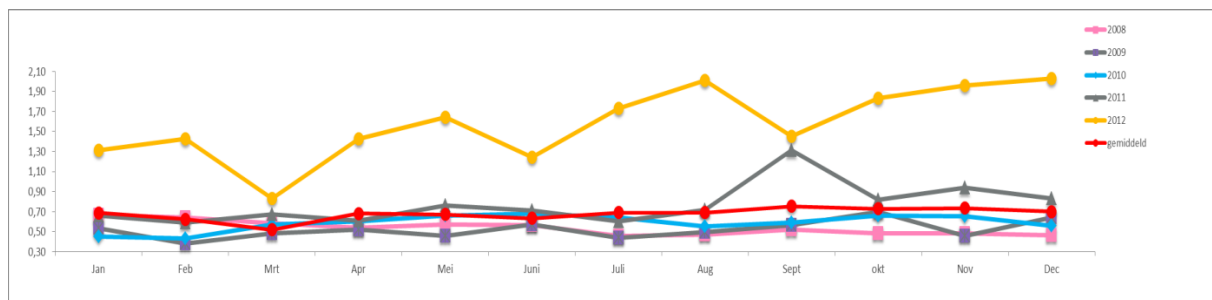
	1 januari 2004	1 januari 2010	1 januari 2011	1 januari 2012	1 januari 2013
Aantal toegangspunten dat een contract heeft ondertekend ten opzichte van het totale aantal toegangspunten	3,52%	92,70%	87,40%	88,46%	96,97%
Opdeling huishoudelijke toegangspunten:					
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	98,09%	2,48%	9,44%	8,26%	0,00%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	1,91%	93,74%	86,87%	87,96%	96,36%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder	0,00%	3,78%	3,69%	3,78%	3,64%
Opdeling niet-huishoudelijke toegangspunten					
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	85,25%	14,00%	8,53%	7,80%	0,00%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	14,75%	85,42%	91,00%	91,80%	99,54%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder ⁽¹⁾	0,00%	0,59%	0,48%	0,40%	0,46%
(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gasvoer af te sluiten. Ingeval de effectieve fysieke ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden de afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd.					

Het aantal huishoudelijke afnemers dat beleverd wordt door de netbeheerder omdat ze op de commerciële markt geen contract meer hebben (overwegend wegens betalingsachterstanden) daalt licht in 2012, nadat 2011 op hetzelfde niveau uitkwam als recordjaar 2009.

Tabel 28: Maandelijkse indicator aardgas (%) - Relatief aantal toegangspunten dat een bewuste overstap naar een andere aardgasleverancier maakte (Maandelijkse beweging uitgedrukt in %)

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	okt	Nov	Dec	TOTAAL
2005	0,74	0,63	0,35	0,39	0,39	0,45	0,52	0,30	0,31	0,17	0,29	0,13	4,67
2006	0,66	0,28	0,32	0,74	0,35	0,36	0,61	0,46	0,44	0,49	0,41	0,32	5,44
2007	0,48	0,59	0,34	0,60	0,55	0,49	0,51	0,52	0,84	0,69	0,67	0,62	6,90
2008	0,67	0,64	0,59	0,54	0,57	0,56	0,46	0,47	0,52	0,48	0,48	0,46	6,43
2009	0,54	0,38	0,48	0,52	0,45	0,57	0,44	0,50	0,57	0,70	0,46	0,64	6,25
2010	0,45	0,43	0,57	0,60	0,66	0,68	0,64	0,55	0,59	0,66	0,65	0,56	7,06
2011	0,66	0,59	0,67	0,61	0,76	0,71	0,60	0,72	1,31	0,82	0,94	0,83	9,22
2012	1,31	1,43	0,83	1,43	1,64	1,24	1,73	2,01	1,45	1,83	1,96	2,03	18,89
gemiddeld	0,69	0,62	0,52	0,68	0,67	0,63	0,69	0,69	0,75	0,73	0,73	0,70	8,11

De indicator voor de activiteitsgraad op de aardgasmarkt ligt net als vorige jaren gemiddeld hoger dan voor elektriciteit. Ook voor aardgas waren 1 januari en 1 juli oorspronkelijk de belangrijkste switchdata. Net als in 2011 bleek, zoals voor elektriciteit, in 2012 vooral de tweede jaarhelft een verhoogde switchactiviteit te vertonen. De switchindicator voor aardgas bereikt, net zoals deze voor elektriciteit, in 2012 een nieuw en spectaculair hoogtepunt. Zoals al vermeld zijn verschillende factoren, zoals media-aandacht, prijs, wervingsacties en groepsaankopen meer en meer van invloed op de bereidheid van klanten om van leverancier te veranderen.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de meeste contracten voor de residentiële markt in Vlaanderen nog steeds een looptijd hebben van 1 jaar en dat het aantal contracten met een langere looptijd licht afneemt. Het beeld is diffuus: de 2-jaarcontracten boeten sterk aan populariteit in, de 3-jaarcontracten stijgen licht. Het aantal contracten van onbepaalde duur kent een neerwaartse trend. Dit gaat gepaard met het hoger al aangehaalde feit dat voor de afnemers die aan de standaardvoorwaarden werden beleverd nu dezelfde voorwaarden gelden als deze voor het meest gebruikelijke contract bij hun aardgasleverancier. Deze tendensen worden zeker voor een deel bepaald door bijvoorbeeld het succes van de groepsaankopen, die typisch tot 1-jaarcontracten leiden.

Tabel 29: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke aardgascontracten (situatie 1 januari 2011)

looptijd		1 jaar	2 jaar	3 jaar	onbepaalde duur	TOTAAL
1/01/2012	aantal huishoudelijke contracten	1.071.713	261.814	73.645	205.614	1.612.786
	procentueel	66,45%	16,23%	4,57%	12,75%	100%
1/01/2013	aantal huishoudelijke contracten	1.288.605	163.255	131.715	95.854	1.679.429
	procentueel	76,73%	9,72%	7,84%	5,71%	100%

2.6. Productaanbod

2.6.1. Elektriciteit en Aardgas

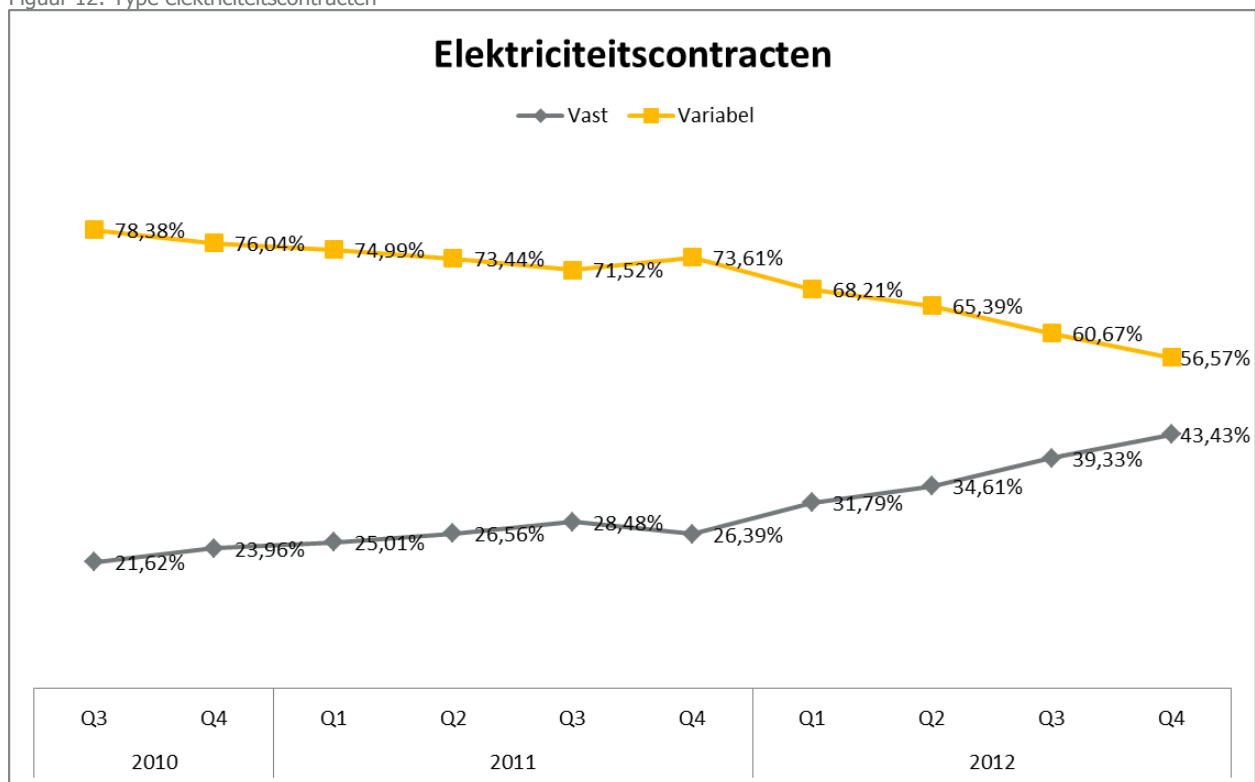
Een manier om de concurrentie op de energiemarkt in kaart te brengen, is te kijken naar het aantal *keuzemogelijkheden* dat de afnemer heeft. Het aantal producten dat door energieleveranciers worden aangeboden nam sinds 2010 sterk toe (met een kleine 50%). Op een bepaald ogenblik leidt een te groot aantal producten mogelijk wel eerder tot verwarring dan tot betere marktwerking.

Tabel 30: Aantal aangeboden contracten op de markt

	Huishoudelijk Elektriciteit		Kleinzakelijk Elektriciteit		Huishoudelijk Gas		Kleinzakelijk Gas	
2011	jan	dec	jan	dec	jan	dec	jan	dec
aantal contracten aangeboden	41	52	40	50	21	29	nvt	nvt
2012	jan	dec	jan	dec	jan	dec	jan	dec
aantal contracten aangeboden	49	46	48	51	26	32	22	30

Producten op de energiemarkt variëren al naargelang looptijd, herkomst van de geleverde stroom, vast of variabel karakter en hebben soms een optie waarbij extra diensten worden aangeboden (advies, onderhoud,...).

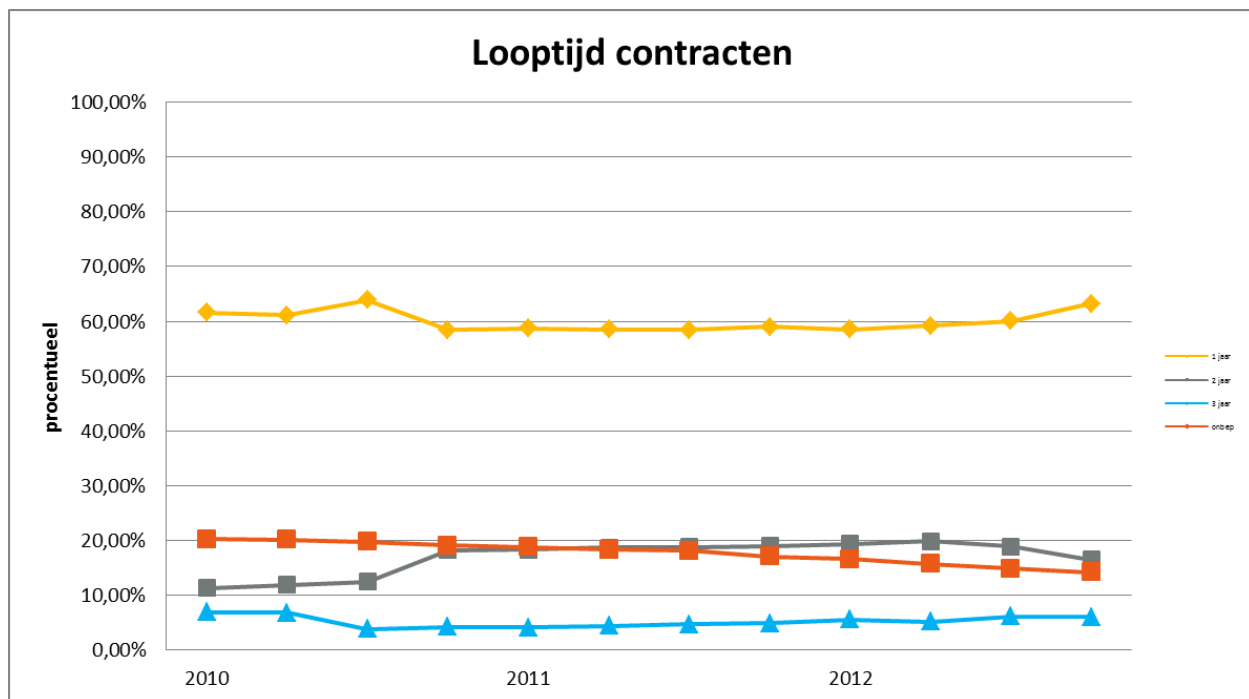
Figuur 12: Type elektriciteitscontracten

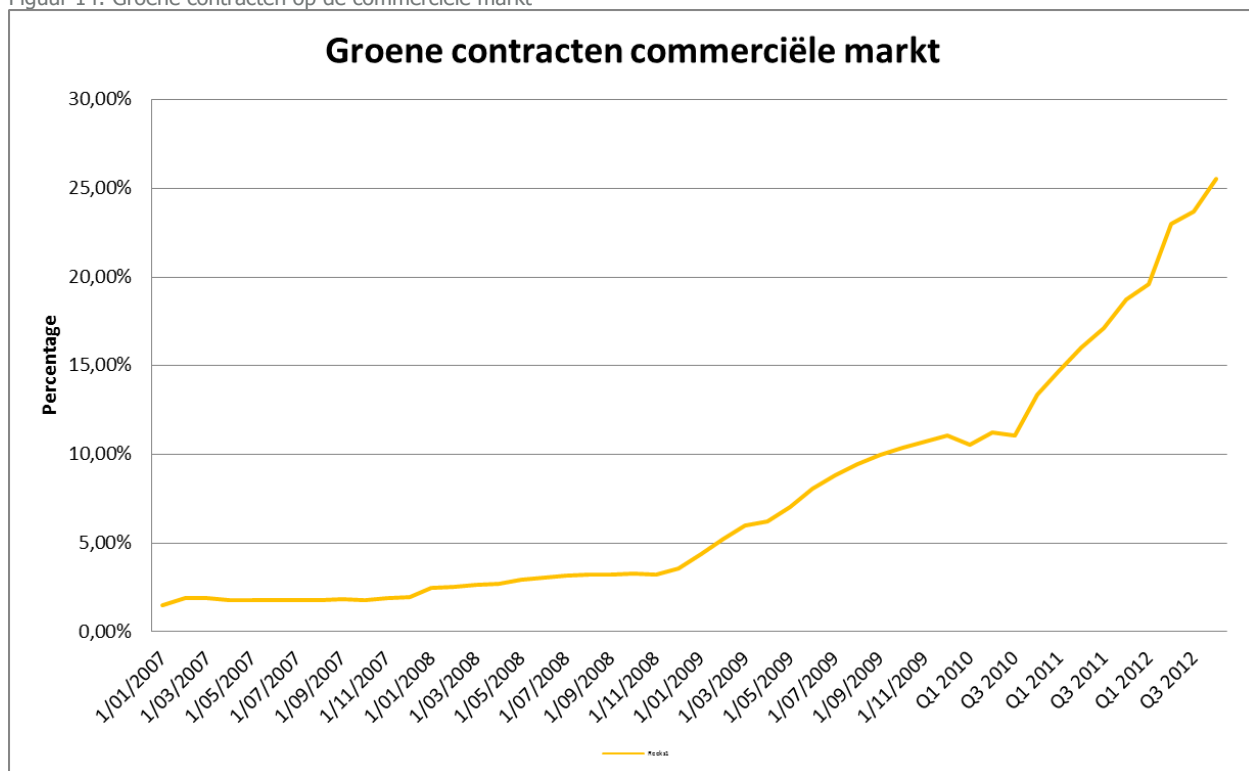
Zoals te zien in figuur 12 heeft nu nog maar iets meer dan de helft van de contracten voor elektriciteit een variabel karakter. Dit houdt in dat de afnemer intekent op een prijsformule waarvan 1 of meerdere onderdelen (parameters) op frequente basis (vb. maandelijks) veranderen.

Voor aardgas ligt deze verhouding hoger. 82,5% van de contracten heeft een variabel karakter, slechts 10,5% heeft een vast karakter. Dit wil zeggen dat de energieprijis gedurende de looptijd van het contract niet de evoluties van een achterliggende prijsparameter volgt, maar dat deze parameters bij aanvang van het contract vastgeklit worden.

Figuur 13: Looptijd elektriciteitscontracten

Figuur 14: Groene contracten op de commerciële markt

3. Elektriciteits- en aardgasprijzen

De VREG streeft ernaar de transparantie van de energiemarkt in Vlaanderen te verhogen door de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor huishoudelijke en kleine professionele afnemers op te volgen en hierover te informeren.

De prijsgegevens¹² zijn gebaseerd op de gegevens die de verschillende energieleveranciers aan ons overmaakten voor de V-test, de vergelijkingsmodule op www.vreg.be die de Vlaamse huishoudelijke en kleine professionele elektriciteits- en aardgasafnemers¹³ toelaat om de aangeboden producten te vergelijken op basis van hun belangrijkste kenmerken. We verduidelijken onze werkwijze, waarbij er gebruik gemaakt wordt van typeafnemers (zie Bijlagen 3 en 4), in Bijlage 2.

3.1. Evolutie van de elektriciteitsprijzen

3.1.2. Huishoudelijke afnemers

3.1.2.1. Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Figuur 15 toont de evolutie van verschillende prijsniveaus voor huishoudelijke elektriciteitsafnemers met een doorsnee verbruik. De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers¹⁴, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten¹⁵ en de gewogen gemiddelde laagste prijs¹⁶.

In december 2012 lag de prijs van de in de figuur weergegeven prijscurven hoger dan een jaar voordien (gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers +4,79%; gewogen gemiddelde prijs van de contracten +0,71%; gewogen gemiddelde laagste prijs +4,80%).

In diezelfde maand bereikten de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers (€ 777,23) en de gewogen gemiddelde laagste prijs (€ 657,04) het hoogste prijsniveau. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten was op dat moment 1,63% goedkoper dan in mei 2011, het hoogtepunt in de figuur.

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers lag eind 2012 ruwweg 5% hoger dan een jaar voordien. Deze prijsstijging is gevoelig hoger dan die van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (< 1%). Het prijspeil van de standaardleveranciers, alsook dat van de gewogen gemiddelde laagste prijs was nooit hoger dan in december 2012.

Figuur 15: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis; 3 personen)¹⁷

¹² De prijzen voor huishoudelijke afnemers zijn inclusief btw. De prijzen voor kleine professionele afnemers zijn exclusief btw.

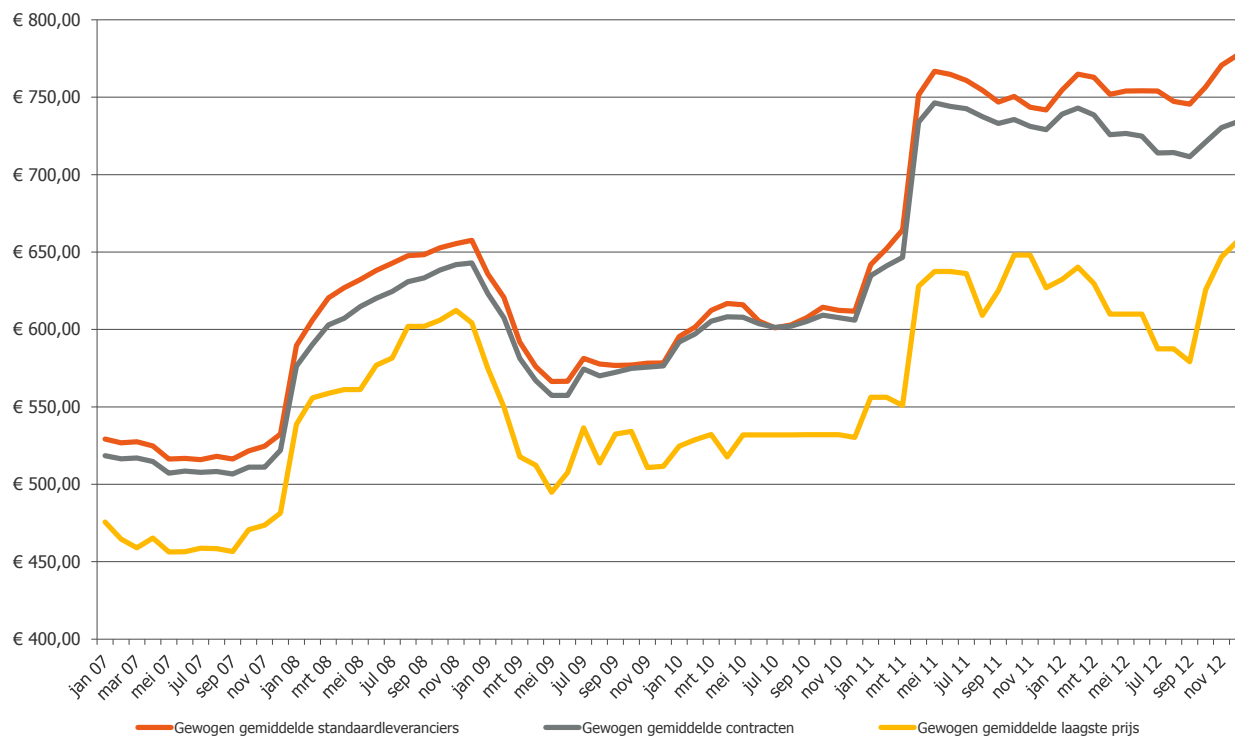
¹³ De VREG definieert kleine professionele elektriciteitsafnemers als professionele jaargemeten elektriciteitsafnemers op laagspanning met een aansluitingsvermogen kleiner dan 56 kVA en kleine professionele aardgasafnemers als professionele jaargemeten aardgasafnemers met een lage drukaansluiting.

¹⁴ De afnemers die de prijs van de standaardleverancier betalen noemen we de passieve afnemers, dit zijn de afnemers die nog geen contract sloten.

¹⁵ De afnemers die een contract ondertekenden en de prijs betalen van het afgesloten contract zijn de actieve afnemers.

¹⁶ De afnemers die actief op zoek gaan naar de laagste prijs in hun distributienetgebied betalen deze laagste prijs.

¹⁷ Vóór de invoering van het weekendtarief op 1 januari 2007 was het jaarverbruik van deze typecategorie opgesplitst in 2.200 kWh dagverbruik en 1.300 kWh nachtverbruik.

Net als in 2011, was in heel 2012 de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers hoger dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten. In januari is het prijsverschil het kleinst (€ 15,59) en in december het grootst (€ 43,12). Passieve afnemers laten het prijsvoordeel dat de liberalisering met zich meebrengt aan zich voorbijgaan.

Eind 2012 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 77,07.

Sinds juli 2009 berekent de VREG gewogen gemiddelde prijzen, waarbij een onderscheid gemaakt wordt op basis van het vaste of variabele karakter van de energieprijzen. Het resultaat wordt getoond in figuur 16.

Gedurende het grootste deel van 2012¹⁸ waren de indexatieparameterwaarden van de producten met variabele energiekost geplafonneerd¹⁹. De stijging van de curven met variabele energieprijzen sinds oktober 2012 is mede veroorzaakt door een toename van de prijscomponent 'Kosten voor groene stroom en WKK' (zie verder), n.a.v. de wijziging van het Energiedecreet in juli 2012.

In figuur 16 wordt duidelijk dat de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers (de standaardvoorwaarden omvatten onder andere een variabele energieprijzen) elke maand hoger was dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprijzen. Het verschil tussen beide prijscurven bedroeg in december 2012 € 16,94.

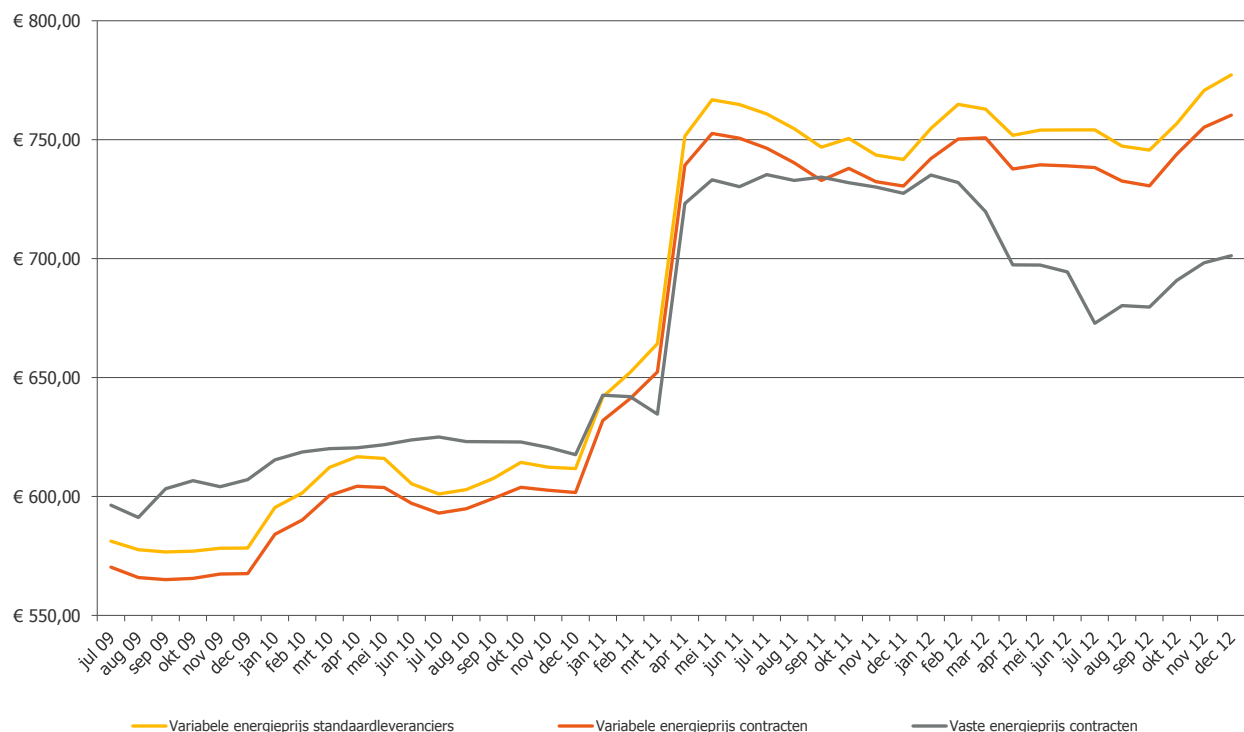
Opvallend is dat net zoals een jaar voorheen, in december 2012 de curve van de gewogen gemiddelde prijs van contracten met vaste energieprijzen het laagst ligt. Eind 2012 was de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprijzen hoger (4,08%) dan eind 2011, terwijl de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen lager was (-3,60%).

¹⁸ April t.e.m. december 2012.

¹⁹ Wet van 29 maart 2012 houdende diverse bepalingen (I).

Sinds februari 2011 is de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen niet meer het hoogst van de drie in de figuur weergegeven gewogen gemiddelde prijzen. In het merendeel van de maanden is deze prijs zelfs het laagst. Deze vaststelling gaat in tegen het intuïtieve aanvoelen dat de prijs van de contracten met vaste energieprijzen het hoogst is doordat de energieleveranciers een hogere marge nemen om zichzelf in te dekken tegen potentiële onvoorziene stijgingsrisico's.

Figuur 16: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

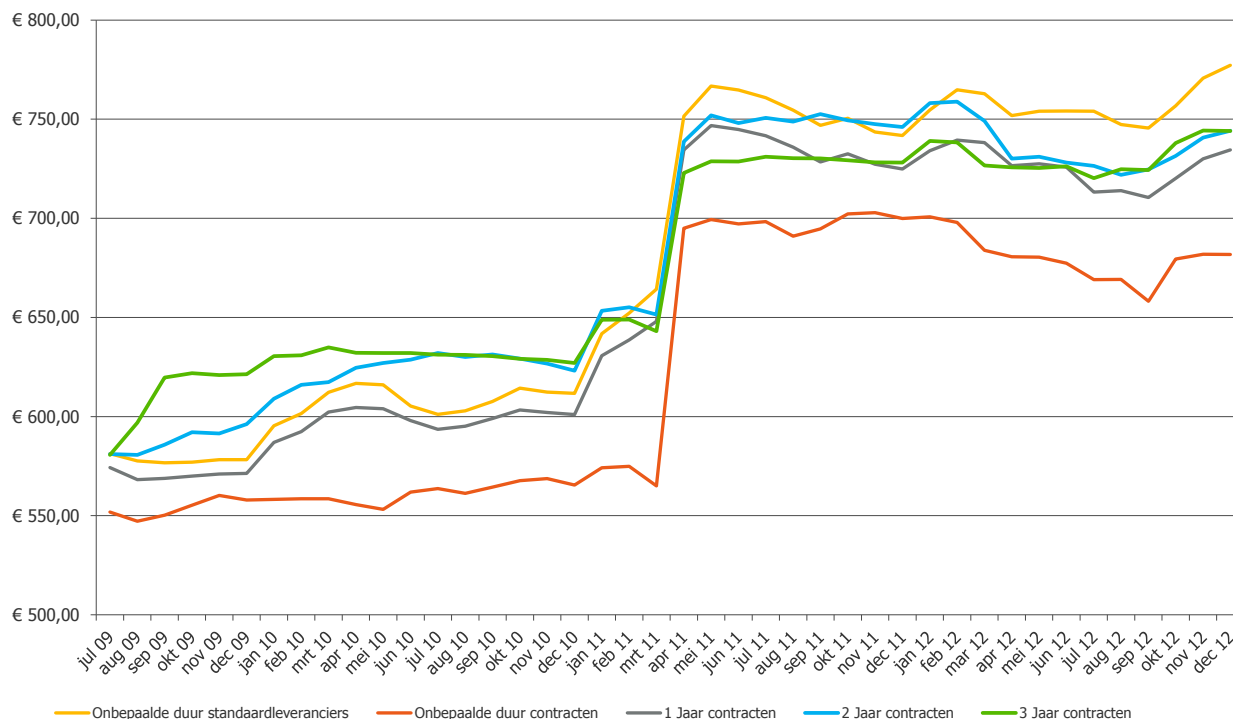

Sinds juli 2009 berekent de VREG ook gewogen gemiddelde prijzen, waarbij een onderscheid gemaakt wordt op basis van de looptijd van het 'contract'²⁰. Het resultaat wordt getoond in figuur 17.

In december 2012 was de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers op het hoogste niveau in de grafiek. Sinds augustus 2012 sluiten de curven van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten van 2 jaar (in december € 744,13) nauw aan bij de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten van 3 jaar (in december € 744,03).

Figuur 17: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

²⁰ Afnemers die belevend worden door de standaardleveranciers sloten geen contract af.

Bij het opsplitsen van de gewogen gemiddelde prijzen naar looptijd van het contract, blijkt dat de prijscurven van de gewogen gemiddelde prijs van de 2-jarige en 3-jarige contracten sinds augustus 2012 nauw bij elkaar aansluiten. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met onbepaalde duur is nog steeds veruit het laagst (in december 2012 € 681,75).

3.1.2.2. Verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

De totale jaarlijkse kost die door de energieleveranciers aan hun eindafnemers wordt aangerekend, kan worden uitgesplitst in verschillende prijsonderdelen:

- energieprij (inclusief de kosten voor groene stroom en WKK);
- nettarieven (distributie- en transmissienettarieven);
- heffingen.

De leveranciers kunnen zich van elkaar onderscheiden op basis van de energieprij en de heffingen voor denuclearisatie en Kyoto²¹. Sinds 1 juli 2009 maken deze heffingen, evenals de overige heffingen die deel uitmaken van de federale bijdrage, deel uit van de transmissienettarieven. Omwille van het cascadeprincipe (doorrekening van transmissienetbeheerder Elia naar distributienetbeheerders naar elektriciteitsleveranciers) verschilt de federale bijdrage per distributienetbeheerder.

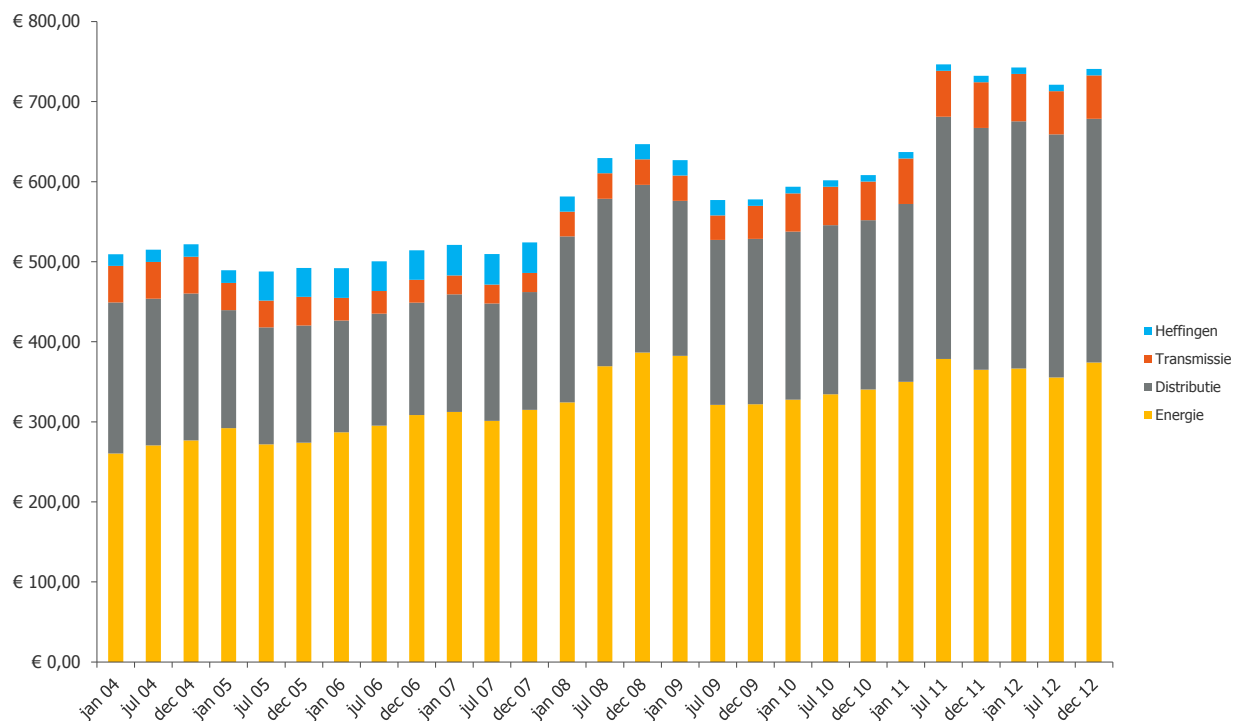
In figuur 18 worden de prijsonderdelen²² voor een gezin met een doorsnee verbruik weergegeven. De btw is in elk onderdeel inbegrepen.

De prijs die een huishoudelijke afnemer betaalt, varieert in functie van zijn woonplaats, aangezien de hoogte van de distributie- en transmissienettarieven verschilt tussen de verschillende Vlaamse distributienetgebieden.

²¹ Sinds april 2012 bedraagt deze laatste heffing 0 c€/kWh.

²² Bij de verdeling wordt uitgegaan van een 100% grijze brandstofmix voor alle elektriciteitsproducten. De federale bijdrage wordt beschouwd als een onderdeel van de transmissienettarieven.

Figuur 18: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Het distributienettarief lag in december 2012 (€ 304,37) 0,78% hoger dan in december 2011 (€ 302,03). Het transmissienettarief is in 2012 gedaald met 5,09% (van € 57,16 in december 2011 tot € 54,25 in december 2012). Deze daling is grotendeels toe te schrijven aan de federale bijdrage, die in december 2012 lager lag dan in december 2011.

De verhouding tussen de samenstellende elektriciteitsprijsonderdelen is in december 2012 lichtjes gewijzigd ten opzichte van december 2011. In december 2012 bedraagt het procentueel aandeel van 'Energie' 50,51%, van 'Distributie' 41,08%, van 'Transmissie' 7,32% en van 'Heffingen' 1,09%.

3.1.2.3. Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein en met een groot verbruik

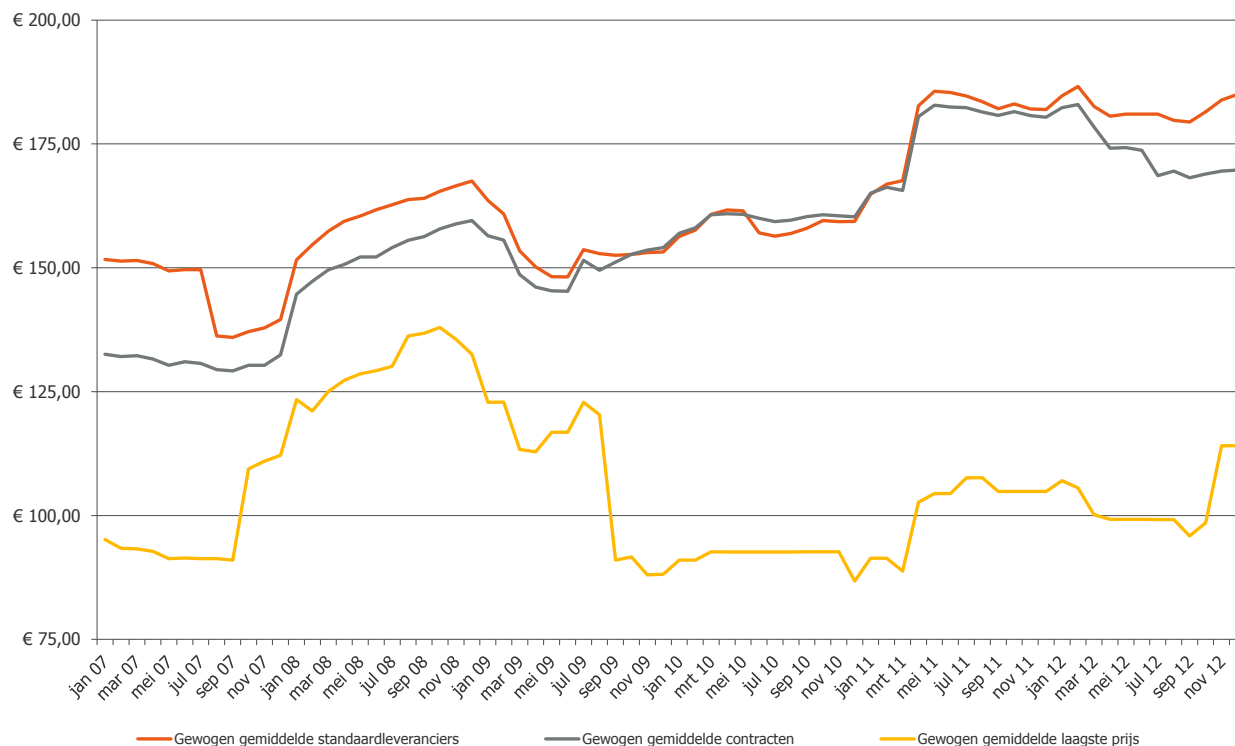
Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik

Hier gaan we dieper in op de prijsevolutie van afnemers met een klein elektriciteitsverbruik.

Tussen december 2011 en december 2012 steeg de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers met 1,68% en de gewogen gemiddelde laagste prijs met 8,81%. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten daalde met 5,90% opvallend sterk. De eerst- en laatstgenoemde prijs piekte in februari 2012.

De eerst- en laatstgenoemde prijs bereikte in de loop van 2012, meer bepaald in februari, hun maximaal prijspeil in de figuur.

Figuur 19: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik (typecategorie Da, 600 kWh verbruik op jaarbasis; 1 persoon)

Sinds juli 2012 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten meer dan € 10 (in december 2012 € 15,27). Enkel in de periode januari t.e.m. juli 2007 kon eenzelfde vaststelling gedaan worden.

Eind 2012 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 55,65. In oktober bedroeg dit verschil nog € 70,41, maar door de opvallend sterkere stijging (15,82%) van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten dan die van de gewogen gemiddelde laagste prijs (0,34%) in november t.o.v. oktober, nam het prijsverschil met ongeveer € 15 toe.

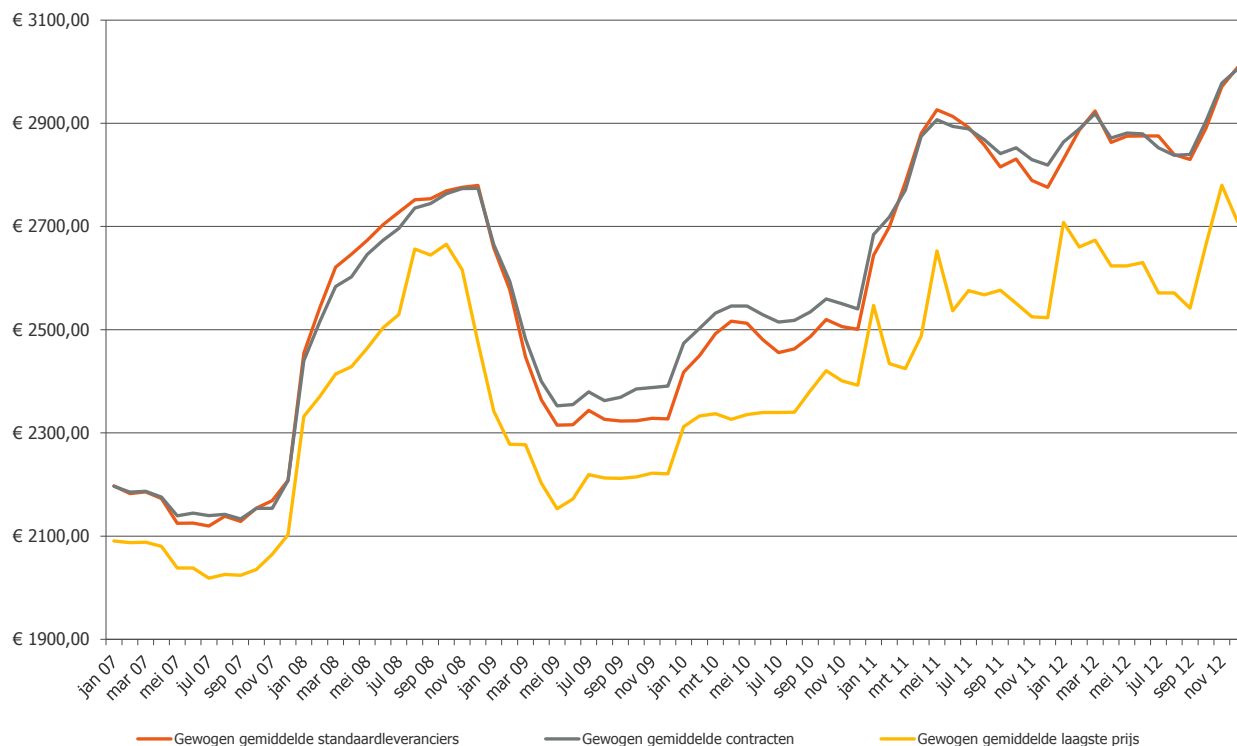
Huishoudelijke afnemers met een groot verbruik

Figuur 20 toont aan dat alle prijzen voor de huishoudelijke afnemers met een groot verbruik toenamen tussen december 2011 en december 2012: de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers steeg met 8,38%, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met 6,60% en de gewogen gemiddelde laagste prijs met 7,37%. De eerste twee prijzen bereikten hun piek in de periode december 2011-december 2012 in december 2012, voor de laatste prijs was dit een maand vroeger.

Voor de huishoudelijke afnemers met een groot verbruik was de prijsstijging tussen eind 2011 en eind 2012 een pak groter dan voor de huishoudelijke afnemers met een klein verbruik en met een doorsnee verbruik.

Eind 2012 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 296,10.

Figuur 20: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een groot verbruik (typecategorie De, 3.600 kWh dagverbruik, 3.900 kWh nachtverbruik en 12.500 kWh exclusief nachtverbruik op jaarbasis; 4 personen)

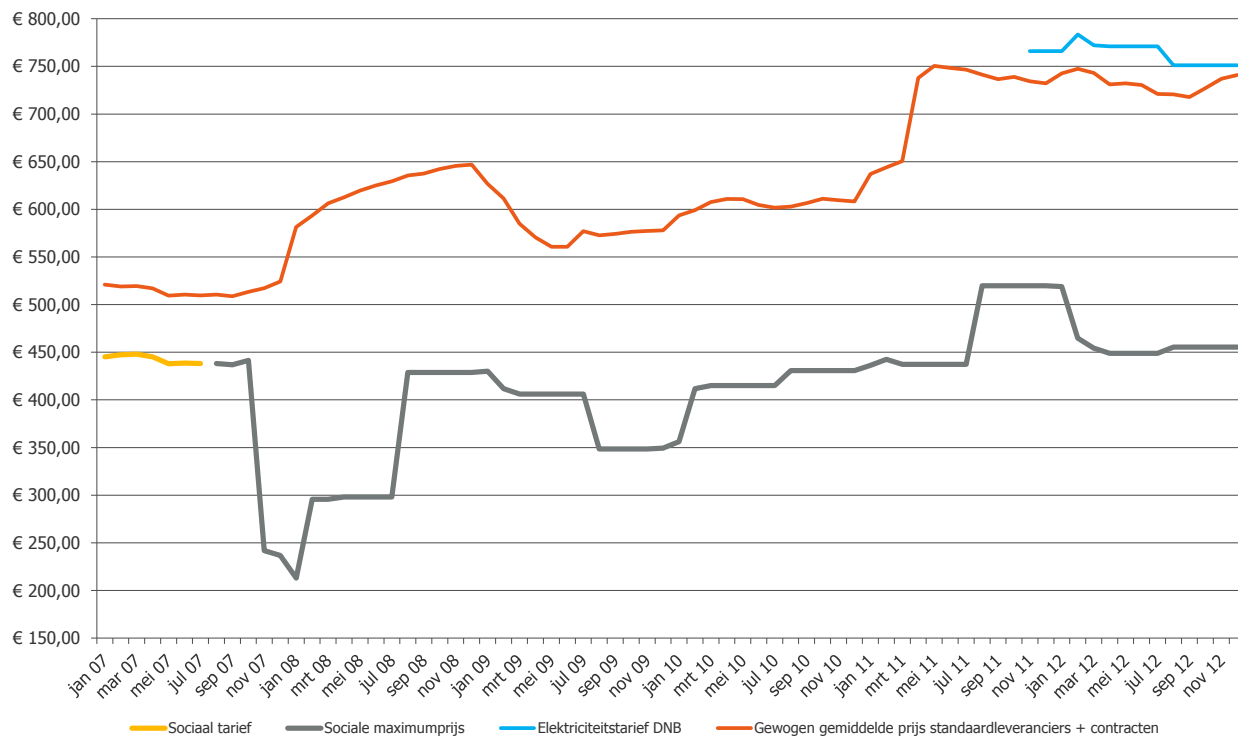
3.1.3. Sociale maximumprijzen en elektriciteitsstarief DNB

Figuur 21 toont de evolutie van de sociale maximumprijs²³ voor een gezin met een doorsnee verbruik. Ook wordt in deze figuur het gewogen gemiddelde elektriciteitsstarief DNB weergegeven, dat de VREG sinds november 2011 in zijn V-test opneemt. Dit tarief geldt enkel voor de afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder en die geen recht hebben op de sociale maximumprijs. Afnemers kunnen niet kiezen om beleverd te worden door de distributienetbeheerder. Dit gebeurt in het kader van de sociale openbardienstverplichtingen. Als referentieprijs wordt de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers + contracten getoond. Met andere woorden, de gewogen gemiddelde prijs waarbij de sociale maximumprijs en het gewogen gemiddelde elektriciteitsstarief DNB buiten beschouwing gelaten worden, wordt opgenomen als referentieprijs.

De sociale maximumprijs nam tussen eind 2011 en eind 2012 af met 12,38%. De procentuele verhoging van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers + contracten over dezelfde periode bedroeg 1,19%. Het verschil tussen beide prijscurven bedroeg in december 2012 € 285,54. De sociale maximumprijs was eind 2012 € 201,65 lager dan de gewogen gemiddelde laagste prijs.

Figuur 21: Evolutie van de sociale maximumprijs en van het gewogen gemiddelde elektriciteitsstarief DNB voor elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

²³ Zie www.creg.be voor de definitie en berekeningswijze.

Het gewogen gemiddelde elektriciteitstarief DNB (in december € 751,23) ligt eind 2012 € 26 onder de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en nog maar slechts € 10,30 boven de referentieprijs.

Voor de huishoudelijke afnemers met een klein verbruik bedroeg de sociale maximumprijs eind 2012 € 57,90 per jaar. Het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers + contracten en de sociale maximumprijs bedroeg op dat moment € 114,46. De sociale maximumprijs is eind 2012 € 56,19 lager dan de gewogen gemiddelde laagste prijs voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik.

Eind 2012 betalen huishoudelijke afnemers met een groot verbruik die genieten van het recht op de sociale maximumprijs € 2.103,30, wat dus € 905,85 minder is dan de referentieprijs. De sociale maximumprijs is voor deze afnemers eind 2012 € 605,86 lager dan de gewogen gemiddelde laagste prijs.

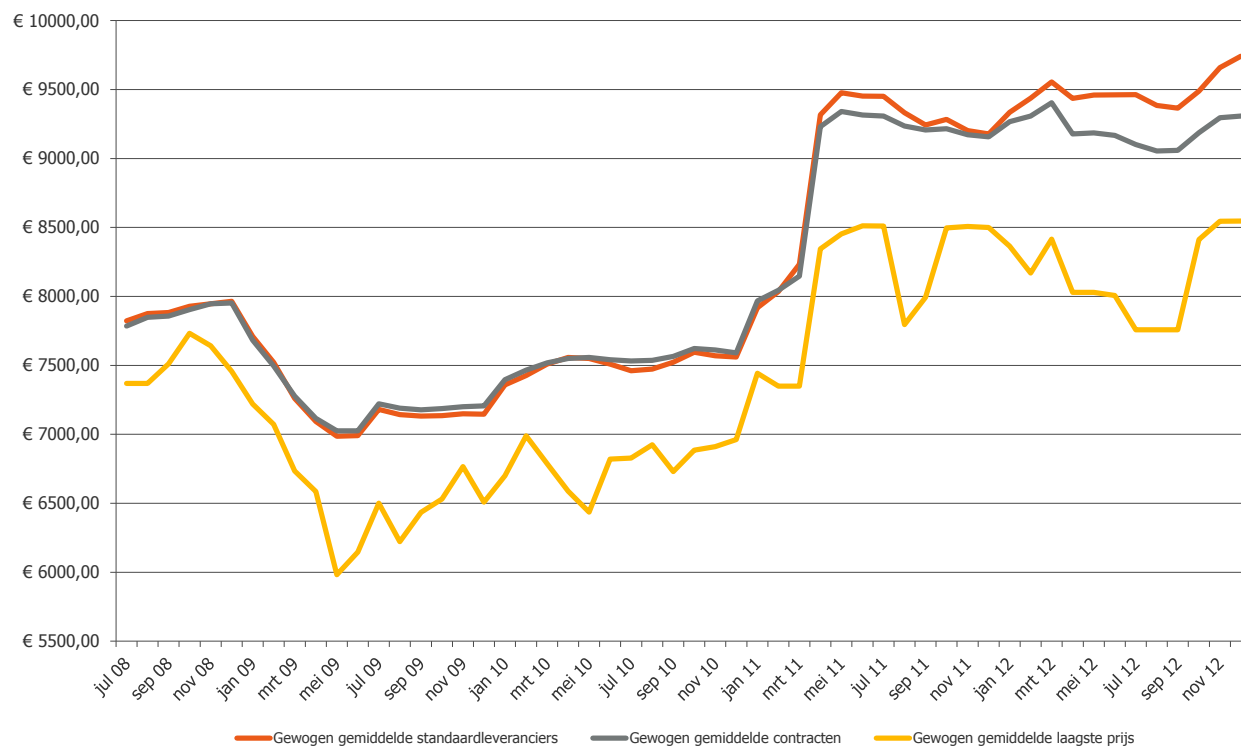
De sociale maximumprijs daalde tussen december 2011 en december 2012 met meer dan één tiende (12,38%). Het gewogen gemiddelde elektriciteitstarief DNB nam over diezelfde periode ook af, maar de daling was met 1,92% veel minder uitgesproken.

3.1.4. Kleine professionele afnemers

3.1.4.1. Elektriciteitsprijzen voor kleine professionele afnemers

In figuur 22 gaan we dieper in op de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs voor kleine professionele elektriciteitsafnemers.

Figuur 22: Evolutie van de elektriciteitsprijzen voor kleine professionele elektriciteitsafnemers met een verbruik van 50 MWh (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

Tussen december 2011 en december 2012 stegen alle in de figuur weergegeven prijzen: de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers steeg met 6,15%, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten nam toe met 1,65% en de gewogen gemiddelde laagste prijs steeg het minst sterk (+0,55%). De eerst- en laatstgenoemde prijs bereikten hun maximaal prijsniveau voor de in de grafiek beschouwde periode in december 2012. Voor de gewogen gemiddelde prijs van de contracten situeert dit prijspeil zich in maart 2012.

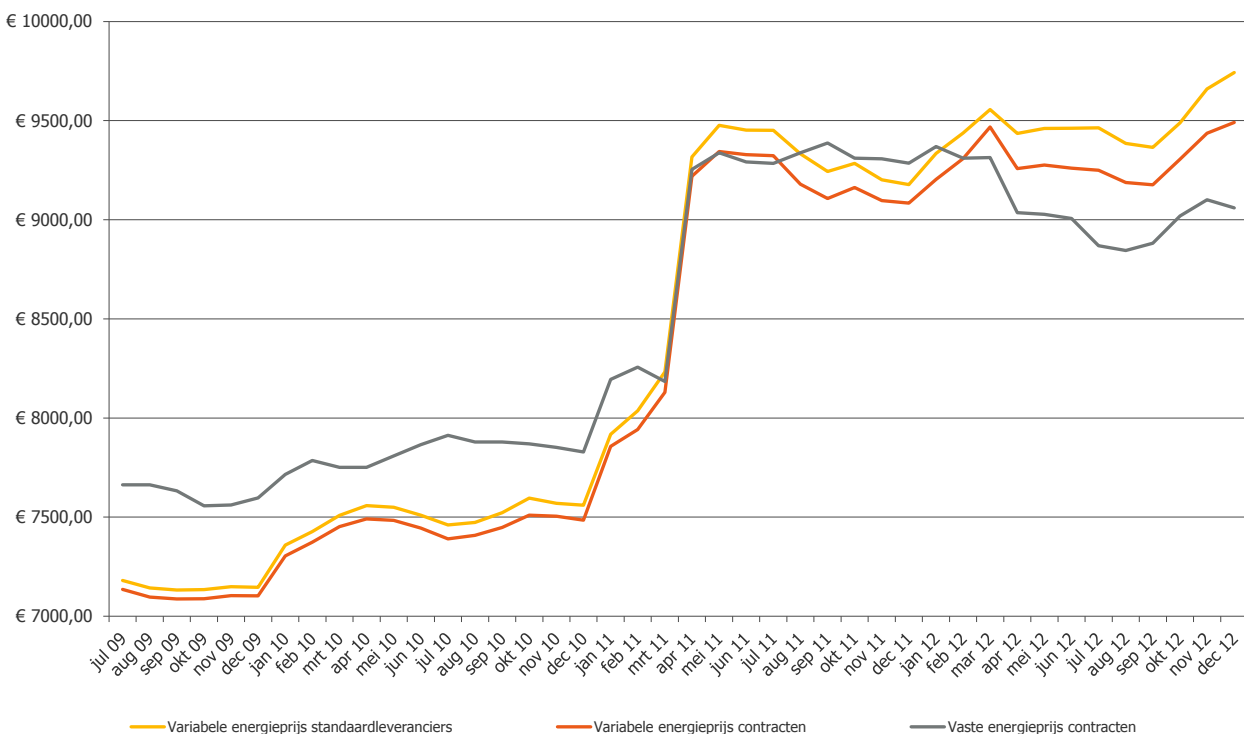
Het valt op dat het verloop van de curve van de gewogen gemiddelde laagste prijs veel grilliger is dan dat van de overige prijscurven. Dit kan net zoals voor de huishoudelijke afnemers in verband gebracht worden met het feit dat het telkens om de prijs van één product per netgebied gaat en hier dus de invloed van marketingbeleid van de betrokken elektriciteitsleverancier veel meer weegt dan in de gemiddelde curven. Mogelijk weerspiegelt deze prijs dus ook de evoluties op de groothandelsmarkten beter dan de gemiddelde prijscurves.

Eind 2012 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 1.196,18.

Sinds juli 2009 berekent de VREG ook voor professionele elektriciteitsafnemers gewogen gemiddelde prijzen waarbij een onderscheid gemaakt wordt op basis van het vaste of variabele karakter van de energieprij.

Zoals hoger al aangehaald, waren gedurende het grootste deel van 2012²⁴ de indexatieparameterwaarden van de producten met variabele energiekost geplafonneerd²⁵. De stijging van de curven met variabele energieprij sinds oktober 2012 zijn mee veroorzaakt door een toename van de prijscomponent 'Kosten voor groene stroom en WKK' (zie verder), n.a.v. de wijziging van het Energiedecreet in juli 2012.

Figuur 23: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprij voor kleine professionele afnemers

In figuur 23 wordt duidelijk dat de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers²⁶ in 2012 nog steeds hoger lag dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprij. Het verschil tussen beide prijscurven, die een gelijkaardig verloop hebben, bedroeg in december 2012 € 251,72. Tussen december 2011 en december 2012 stegen beide curven (met respectievelijk 6,15% en 4,47%). Beide gewogen gemiddelde prijzen behaalden hun hoogste prijsniveau voor de in de grafiek beschouwde periode in december 2012.

De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprij is sinds maart 2012 het laagst. Dit was ook al het geval in de maanden mei, juni en juli van 2011.

Eind 2012 was de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprij hoger (4,47%) dan eind 2011, terwijl de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprij lager was (-2,42%).

²⁴ April t.e.m. december 2012.

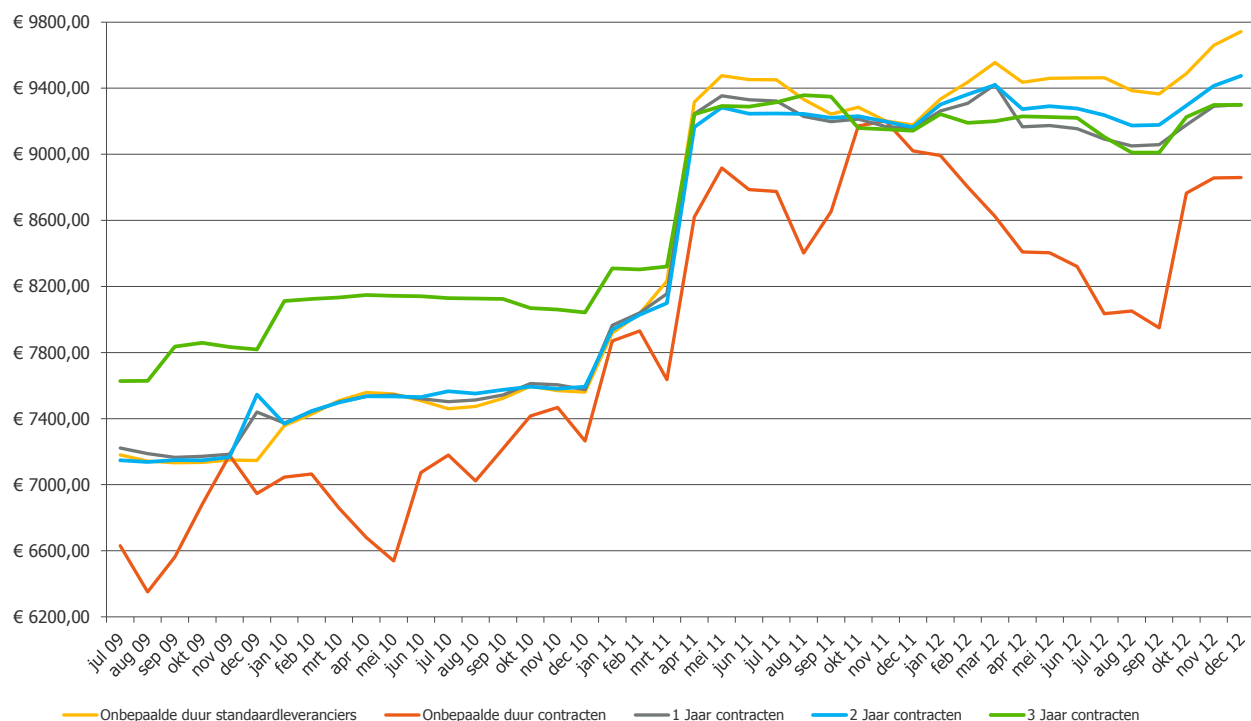
²⁵ Wet van 29 maart 2012 houdende diverse bepalingen (I).

²⁶ Variabele energieprij.

In figuur 24, waarin een onderscheid gemaakt wordt op basis van de looptijd van het 'contract'²⁷, wordt duidelijk dat sinds juli 2012 de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten van 1 jaar nauw aansluit bij de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten van 3 jaar.

De gewogen gemiddelde prijs van de contracten van onbepaalde duur bedraagt eind 2012 € 8.859,91 en is daarmee de laagste prijs in de figuur.

Figuur 24: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers

3.1.4.2. Verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

De totale jaarlijkse kostprijs die de kleine professionele elektriciteitsafnemers betalen aan de leveranciers is samengesteld uit dezelfde prijsonderdelen als de kostprijs die de huishoudelijke elektriciteitsafnemers jaarlijks betalen:

- energieprijs (inclusief de kosten voor groene stroom en WKK);
- nettarieven (distributie- en transmissienettarieven);
- heffingen.

Figuur 25 geeft een overzicht van de hoogte van de verschillende prijsonderdelen^{28/29} doorheen de tijd.

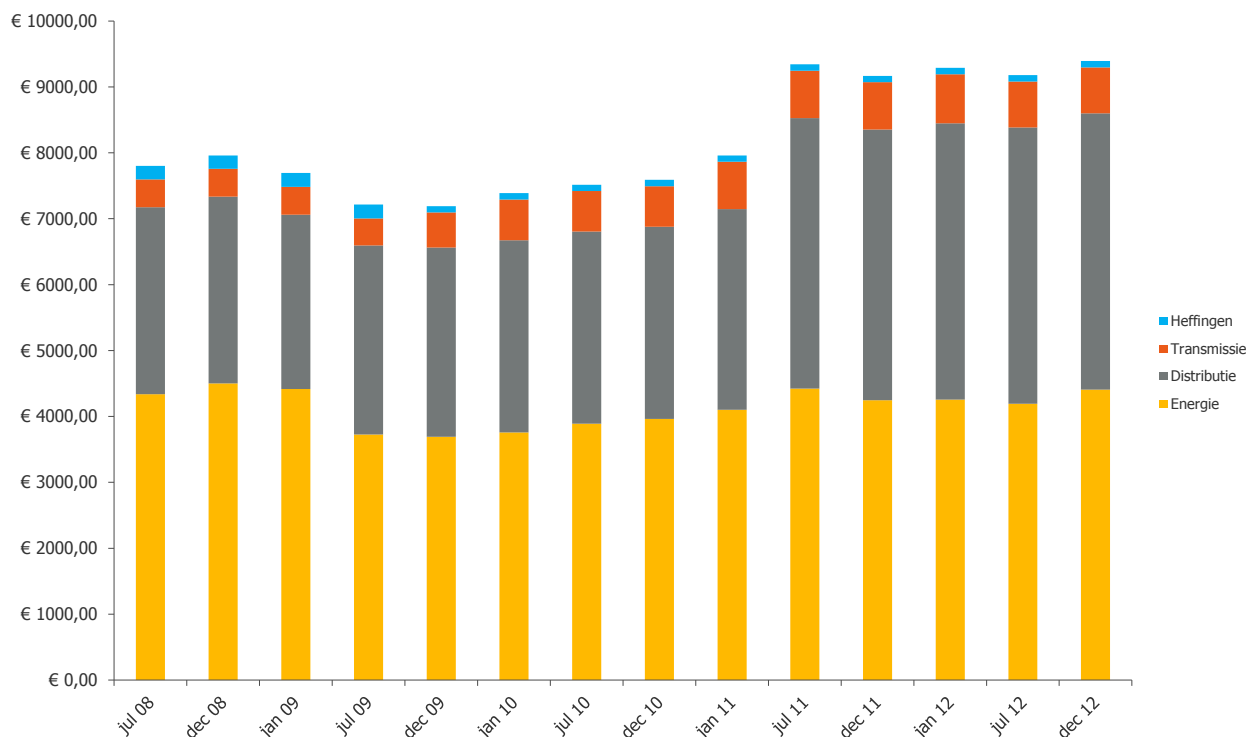
Uit deze figuur blijkt dat het distributienettarief in december 2012 (€ 4.191,91) 2,08% hoger lag dan in december 2011 (€ 4.06,49). Het transmissienettarief is in deze periode gedaald met 2,87% (december 2012: € 697,64 en december 2011: € 718,23). Deze daling is grotendeels toe te schrijven aan de federale bijdrage die in december 2012 lager lag dan in december 2011.

²⁷ Afnemers die beleverd worden door de standaardleveranciers sloten geen contract af.

²⁸ Bij de verdeling wordt uitgegaan van een 100% grijze brandstofmix voor alle elektriciteitsproducten.

²⁹ De hoogtes van de prijsonderdelen 'Energie', 'Heffingen' (jul 08 t.e.m. jul 09) en 'Transmissie' (dec 09 t.e.m. respectievelijk dec 10 en jul 11) zijn gewijzigd sinds de laatste prijzenstudies (respectievelijk Marktrapport 2010 en Marktmonitor 2011) omwille van de degressiviteit op de federale bijdrage die in het verleden niet verrekend werd.

Figuur 25: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

In december 2012 is het procentueel aandeel van 'Energie' 46,92%, van 'Distributie' 44,63%, van 'Transmissie' 7,43% en van 'Heffingen' 1,02%.

De prijs die een kleine professionele afnemer betaalt, varieert – net zoals het geval is voor huishoudelijke klanten – in functie van zijn woonplaats, omdat de hoogte van de distributie- en transmissienettarieven verschilt tussen de verschillende Vlaamse distributienetgebieden.

3.2. Evolutie van de aardgasprijzen

3.2.5. Huishoudelijke afnemers

3.2.5.1. Prijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

Figuur 26 geeft de evolutie weer van verschillende prijsniveaus voor huishoudelijke aardgasafnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik. De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers³⁰, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten³¹ en de gewogen gemiddelde laagste prijs³² worden weergegeven.

De prijscurve van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers heeft tussen december 2011 en december 2012 een licht stijgend verloop (1,39%). Deze prijscurve is stabiel ten gevolge van de prijsplafonnering die tussen april en december 2012 van toepassing was. De overige prijscurven daalden met ongeveer 5% (gewogen gemiddelde prijs van de contracten -5,04%; gewogen gemiddelde laagste prijs -5,41%).

³⁰ De afnemers die de prijs van de standaardleverancier betalen noemen we de passieve afnemers.

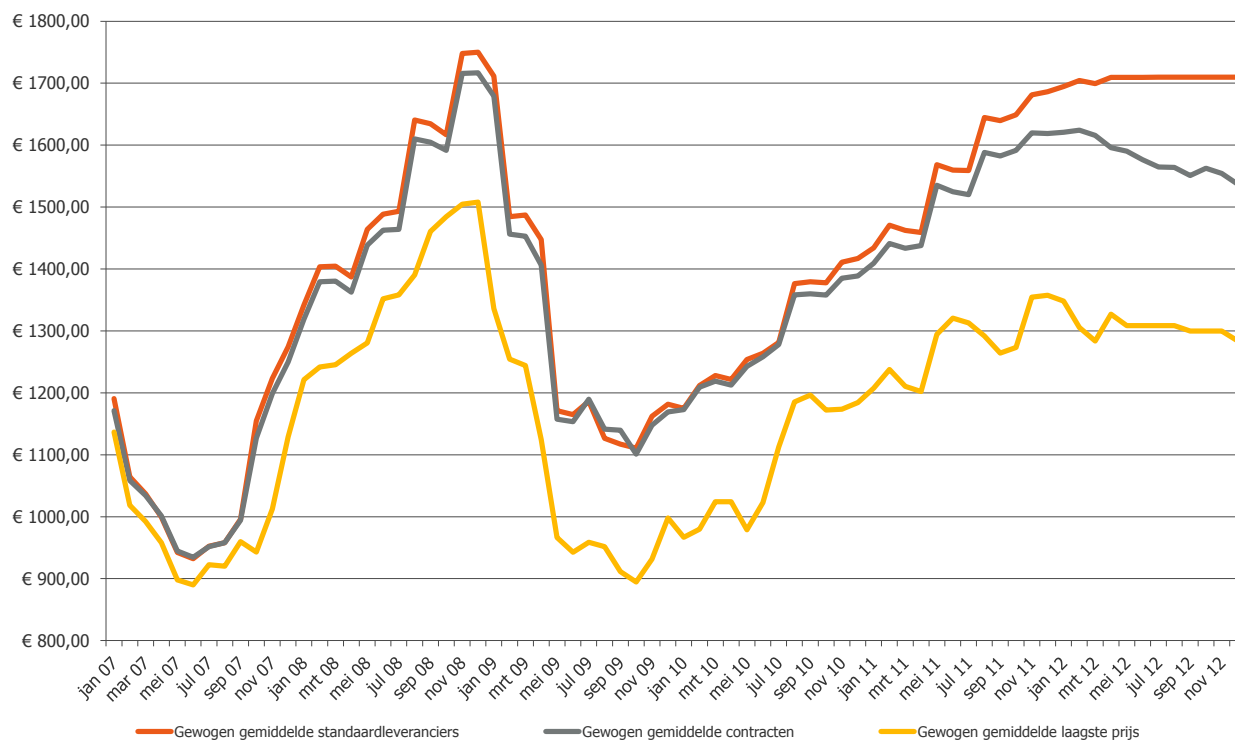
³¹ De afnemers die een contract ondertekenden en de prijs van afgesloten contract betalen zijn de actieve afnemers.

³² De afnemers die op actief zoek gaan naar de laagste prijs in hun distributienetgebied betalen deze laagste prijs.

Net als in 2011, was in heel 2012 de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers hoger dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten. In januari was het prijsverschil het kleinst (€ 74,09) en in december het grootst (€ 172,68). Passieve afnemers lieten het prijsvoordeel dat de liberalisering met zich meebrengt aan zich voorbijgaan.

In december 2012 bedroeg het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 252,91.

Figuur 26: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)

In figuur 27 wordt een onderscheid gemaakt op basis van het vast versus variabel karakter van de energieprijzen.

Gedurende het grootste deel van 2012³³ waren de indexatieparameterwaarden van de producten met variabele energiekost geplafonneerd³⁴. De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers is als gevolg hiervan sinds april 2012 stabiel gebleven. In tegenstelling tot de prijs van elektriciteit, waar de prijs onder invloed van andere elementen, zoals de federale heffing, wel nog veranderde.

De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprijzen nemen tussen december 2011 en december 2012 af met 4,48%. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen daalde met 8,77% over dezelfde periode sterker.

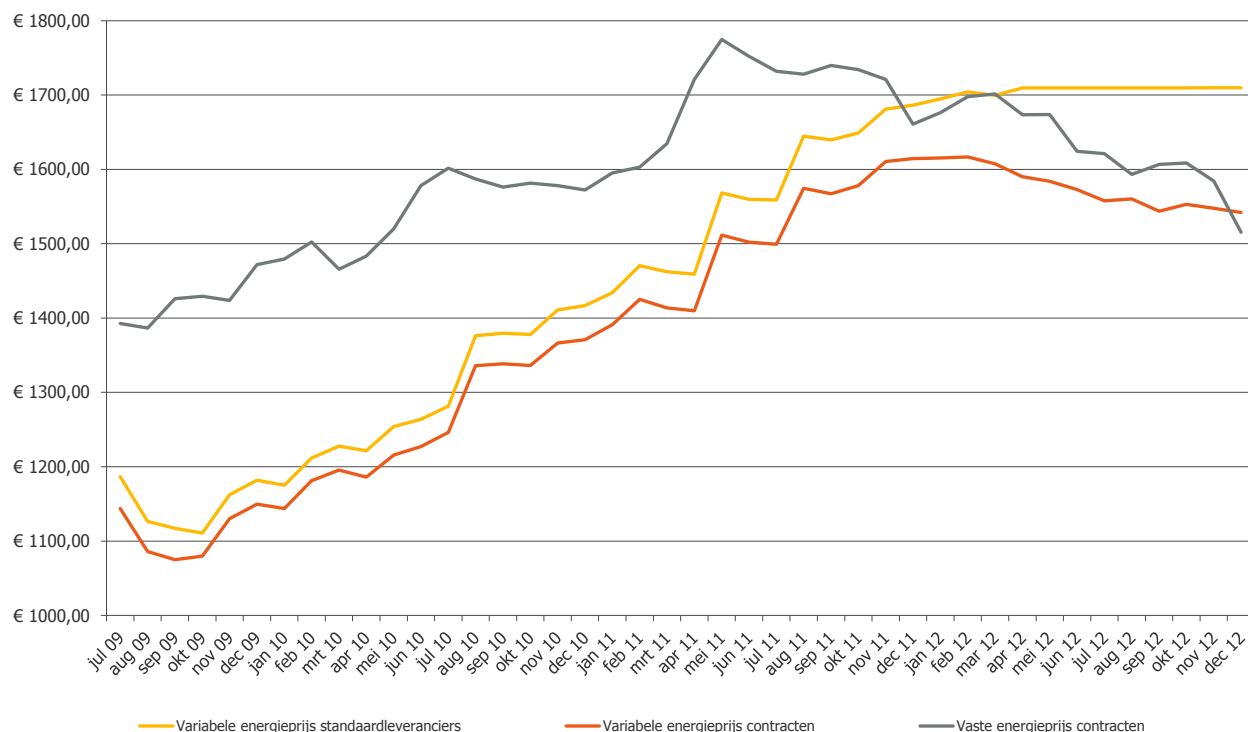
Eind 2011 dook de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen onder die van (de geïndexeerde prijzen van) de standaardleveranciers. Een jaar later ligt de eerste curve ook onder die van de contracten met variabele energieprijzen. Deze vaststelling gaat in tegen het intuïtieve

³³ April t.e.m. december 2012.

³⁴ Wet van 29 maart 2012 houdende diverse bepalingen (I).

aanvoelen dat de prijs van de contracten met vaste energieprijzen hoger moet zijn doordat de energieleveranciers een hogere marge nemen om zichzelf in te dekken tegen potentiële onvoorziene prijsstijgingsrisico's. Door de prijsplafonnering van variabele contracten en de onzekerheid over de toekomst van deze contracten op het einde van 2012, werd allicht door verschillende leveranciers vooral ingezet op de verkoop van vaste contracten.

Figuur 27: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

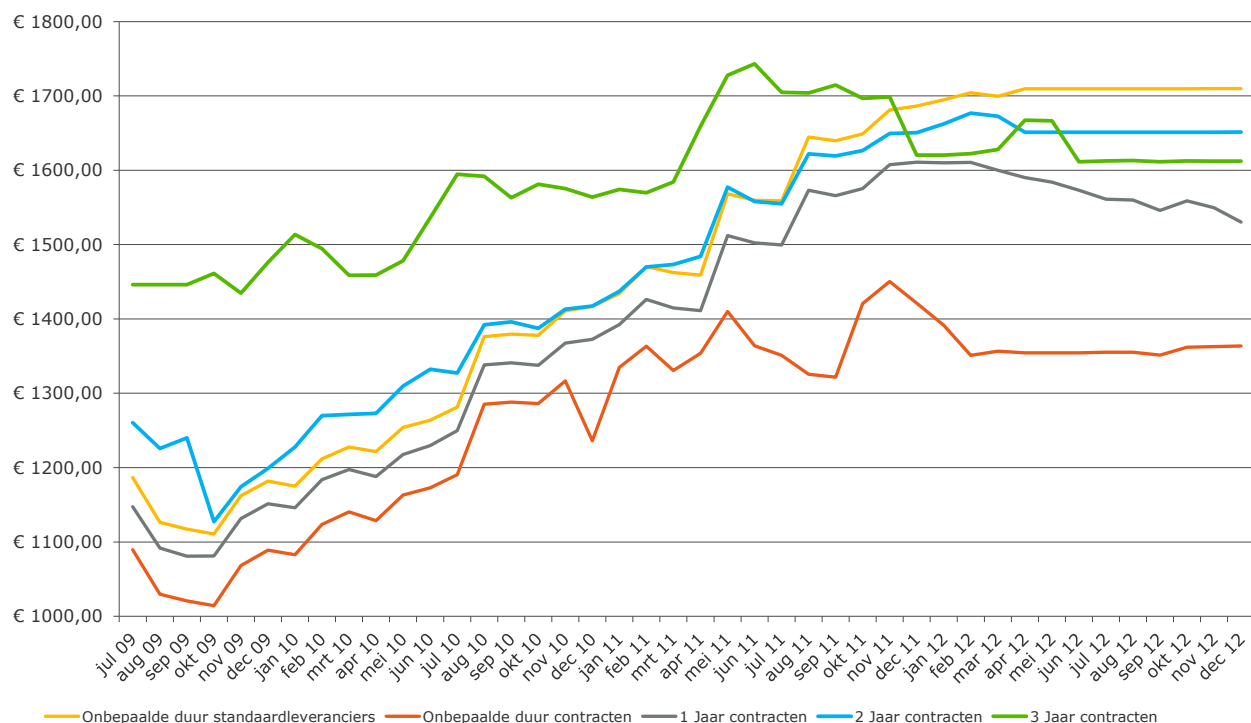
Sinds juli 2009 berekent de VREG gewogen gemiddelde prijzen, waarbij een onderscheid gemaakt wordt op basis de looptijd van het 'contract'³⁵.

Figuur 28 toont aan dat de prijscurven van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en van de gewogen gemiddelde prijs van de 2-jarige contracten een stabiel verloop hebben sinds april 2012. Vanaf juni 2012 geldt dezelfde vaststelling voor de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten van 3 jaar.

De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met onbepaalde duur, die het laagste prijsniveau in deze grafiek bepalen, bedroeg eind 2010 € 1.363,45.

³⁵ Afnemers die beleverd worden door de standaardleveranciers sloten geen contract af.

Figuur 28: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

3.2.5.2. Verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

De totale jaarlijkse kostprijs die de leveranciers aan hun eindafnemers aanrekenen, bestaat ook voor aardgas uit verschillende onderdelen:

- energieprijs;
- nettarieven (aardgasdistributie en -vervoernettarieven);
- heffingen.

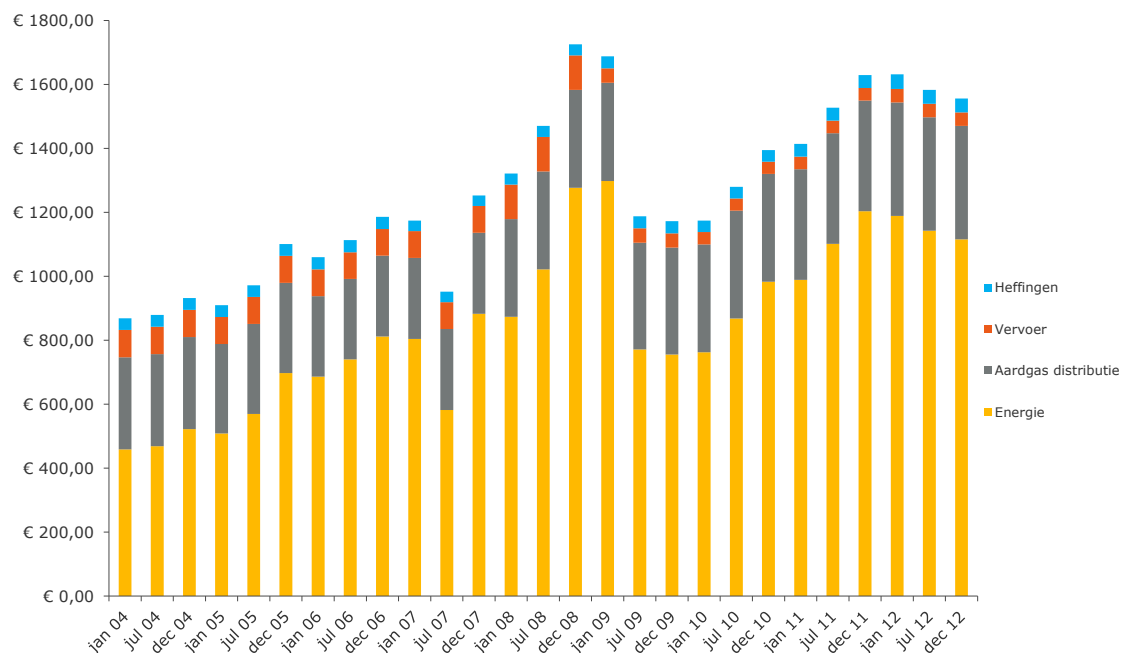
De leveranciers hebben alleen invloed op de energieprijs³⁶. In figuur 29 wordt de hoogte van de samenstellende prijsonderdelen weergegeven.

De prijs die een huishoudelijke afnemer betaalt, hangt af van de plaats waar hij woont, aangezien de hoogte van de aardgasdistributienettarieven verschilt tussen de verschillende Vlaamse distributienetgebieden.

Het opsplitsen van de totale aardgasprijs op jaarbasis resulteert in volgende verdeling over de componenten: Energie 71,70%, Aardgas distributie 22,80%, Vervoer 2,71% en Heffingen 2,79%. Tussen december 2011 en december 2012 nemen de prijsonderdelen in absolute waarde als volgt toe: Energie 7,33%, Aardgas distributie +2,54%, Vervoer + 7,14% en Heffingen + 8,05%.

³⁶ De energieprijs omvat in realiteit de vervoernettarieven die verschillend zijn per leverancier. Op basis van een schatting wordt 'Vervoer' in onderstaande figuur en tekst als een afzonderlijk prijsonderdeel weergegeven.

Figuur 29: Verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

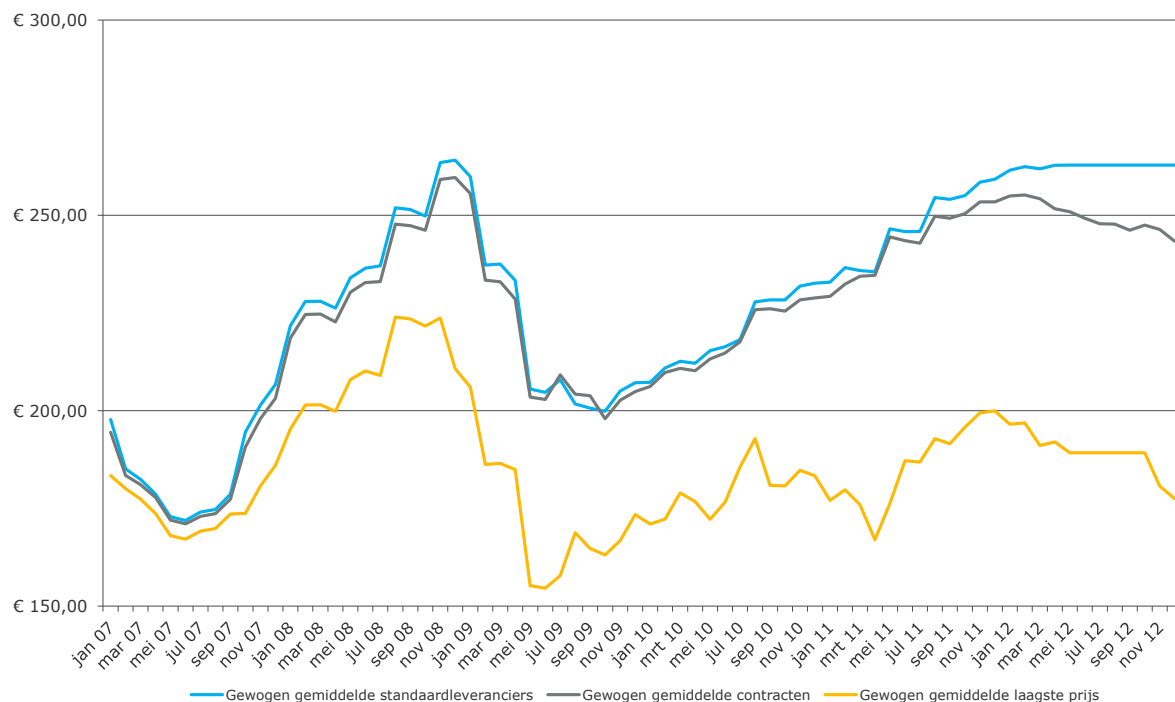

Tussen december 2011 en december 2012 nam de component Energie af van € 1.203,75 tot € 1.115,48. De overige prijsonderdelen namen toe: Aardgasdistributie van € 345,89 tot € 354,68, Vervoer van € 39,40 tot € 42,22 en Heffingen van € 40,24 tot € 43,48.

3.2.5.3. Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen met aardgas en die verwarmen met aardgas met een groot verbruik

Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen met aardgas

Figuur 30: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen met aardgas (typecategorie D1, 2.360 kWh op jaarbasis)

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, die als gevolg van de prijsplafonnering sinds april 2012 stabiel was, nam met 1,41% toe tussen december 2011 en december 2012. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten daalde met 3,97% en het gewogen gemiddelde laagste prijspeil daalde met 11,23%. Deze laatste prijscurve nam daarmee opvallend sterker af dan de prijs voor een gezin dat verwarmt met aardgas met een doorsnee verbruik.

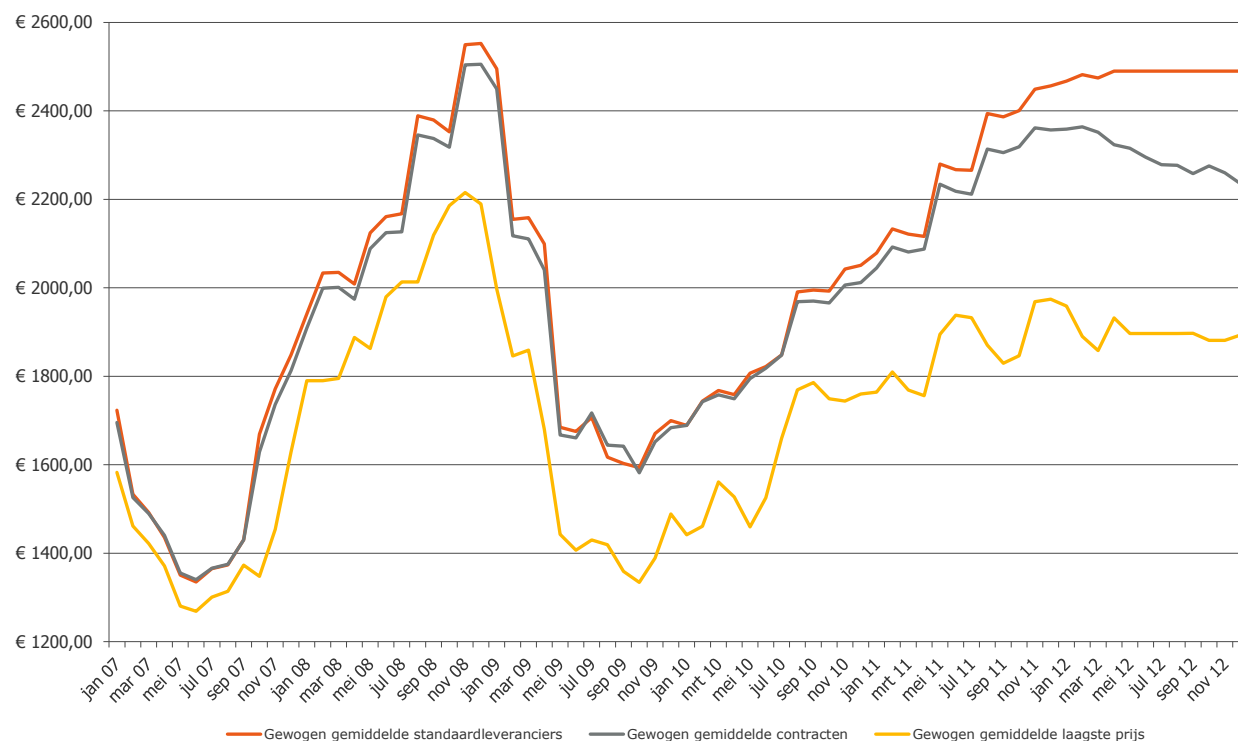
In december 2012 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 65,88.

Huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik

Voor de categorie van huishoudelijke aardgasafnemers met een groot verbruik steeg de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, die sinds april 2012 stabiel was tussen december 2011 en december 2012 met 1,37%. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten daalde met 5,16%. De gewogen gemiddelde laagste prijs nam met 4,10% af.

In december 2012 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 341,86.

Figuur 31: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik (typeafnemer D3b, 34.890 kWh op jaarbasis)

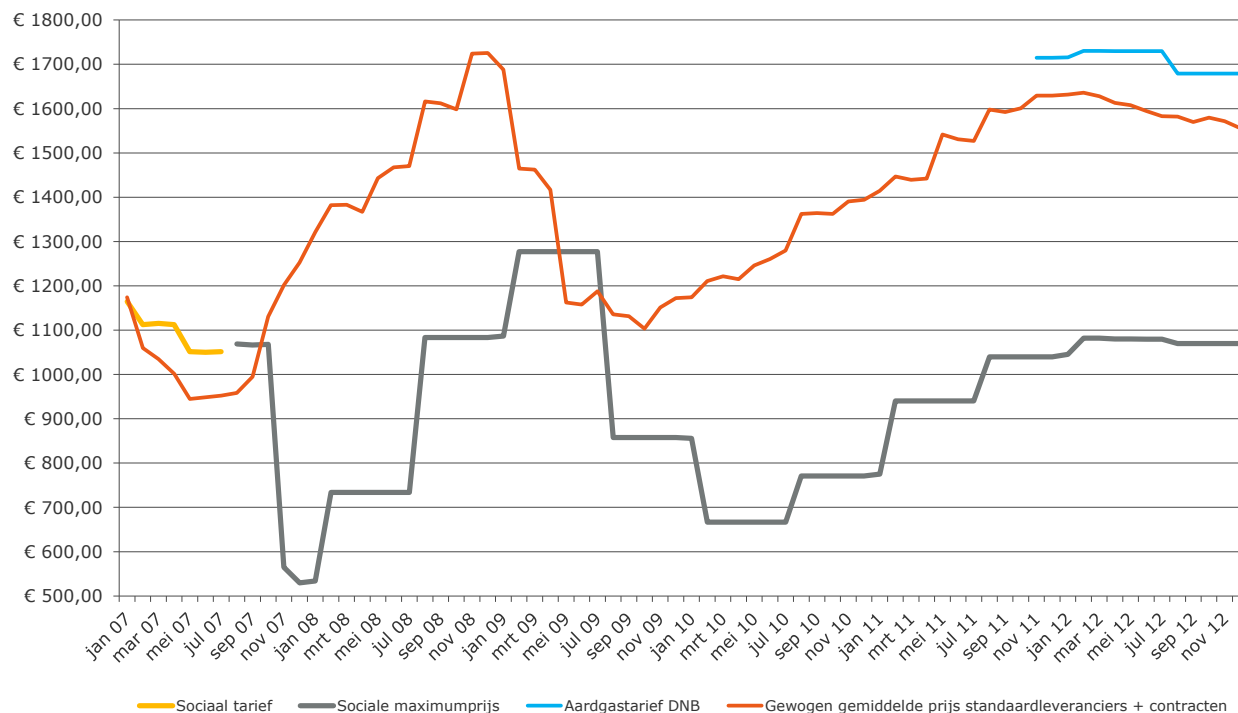

Sociale maximumprijzen en aardgastarief DNB

In de onderstaande figuur wordt de evolutie van de sociale maximumprijs voor aardgas weergegeven voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik die verwarmen met aardgas. Ook wordt in de figuur het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB weergegeven, dat de VREG sinds november 2011 in zijn V-test opneemt. Dit tarief geldt enkel voor de afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder en die geen recht hebben op de sociale maximumprijs. Afnemers kunnen er niet voor kiezen om beleverd te worden door de distributienetbeheerder. Dit gebeurt in het kader van de sociale openbardienstverplichtingen. Als referentieprijs wordt de gewogen gemiddelde prijs van de

standaardleveranciers + contracten³⁷ getoond. Met andere woorden, de gewogen gemiddelde prijs waarbij de sociale maximumprijs en het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB buiten beschouwing gelaten worden, wordt opgenomen als referentieprijs.

Figuur 32: Evolutie van de sociale maximumprijs en het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB voor aardgas voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

De sociale maximumprijs steeg tussen eind 2011 en eind 2012 met 2,86%. De procentuele daling van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers + contracten bedroeg over dezelfde periode 4,51%. Het verschil tussen beide prijscurven bedroeg in december 2012 € 486,30. De sociale maximumprijs was eind 2012 € 214,60 lager dan de gewogen gemiddelde laagste prijs.

Het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB (in december € 1.679,15) lag eind 2012 € 30,59 onder de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en € 123,29 boven de referentieprijs. T.e.m. juli 2012 was de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers lager dan het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB. In de daaropvolgende maanden was dit niet langer het geval.

Aangezien de sociale maximumprijs uitgedrukt in c€/kWh voor elke huishoudelijke aardgasafnemer dezelfde is, is ook de procentuele prijsdaling tussen december 2011 en december 2012 voor elke huishoudelijke aardgasafnemer gelijk.

De sociale maximumprijs steeg tussen eind 2011 en eind 2012 met 2,86%. Het gewogen aardgastarief DNB ligt eind 2012 € 30,59 onder de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers. Sinds augustus 2012 geldt de vaststelling dat de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers niet langer hoger is dan het gewogen gemiddelde aardgastarief DNB.

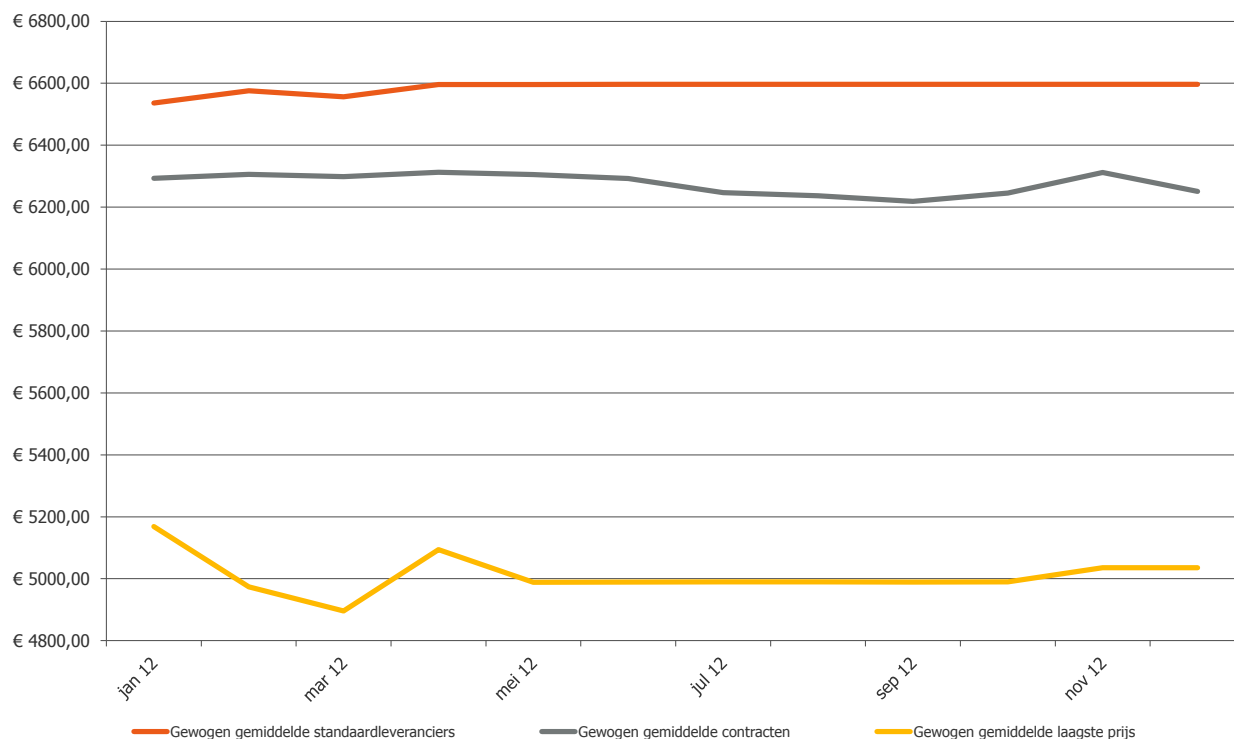
³⁷ In het Marktrapport 2011 werd in de overeenkomstige figuur foutief de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers getoond.

3.2.6. Kleine professionele afnemers

3.2.6.1. Elektriciteitsprijzen voor kleine professionele afnemers

In figuur 33 gaan we dieper in op de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs voor kleine professionele aardgasafnemers.

Figuur 33: Evolutie van de aardgasprijzen voor kleine professionele aardgasafnemers met een verbruik van 116.280 kWh (typecategorie I1, 116.280 kWh op jaarbasis)

Gedurende heel 2012 was de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers hoger dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten. In januari was het prijsverschil het kleinst (€ 242,94) en in december het grootst (€ 377,76). Passieve afnemers lieten het prijsvoordeel dat de liberalisering met zich meebrengt dus aan zich voorbijgaan.

In december 2012 bedroeg het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 1.215,44.

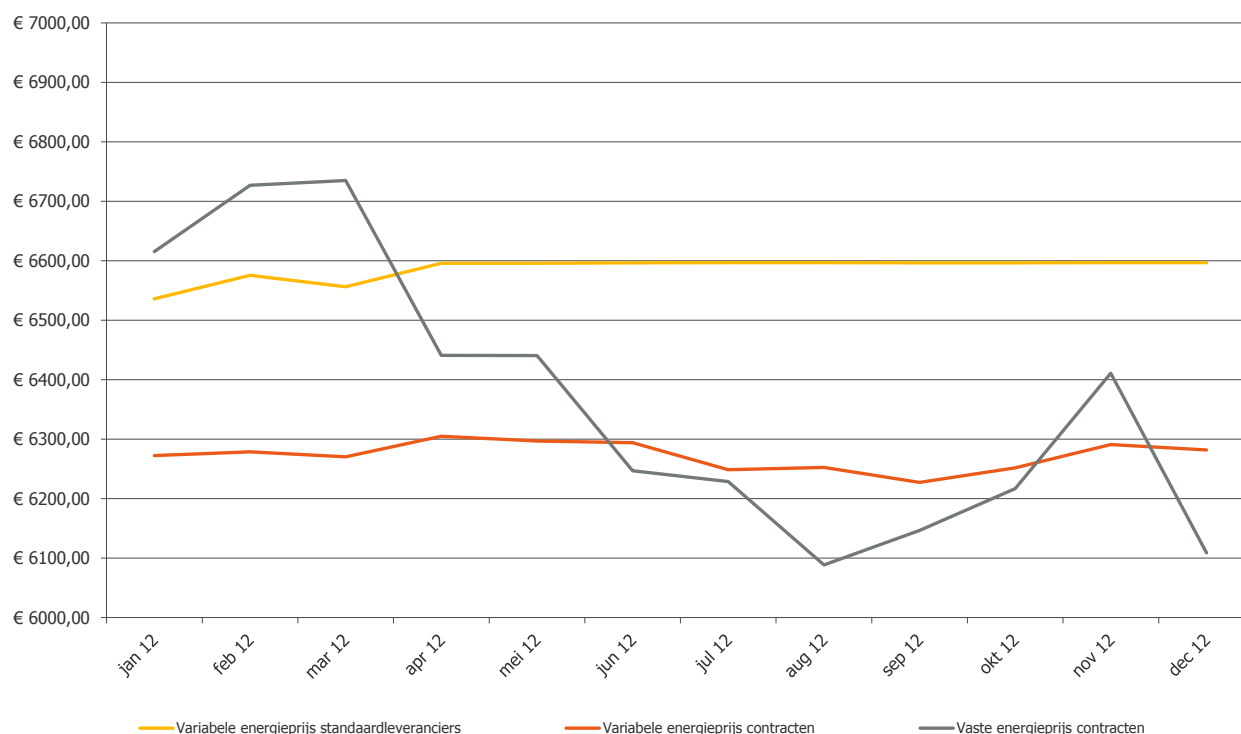
Sinds juli 2009 berekent de VREG gewogen gemiddelde prijzen waarbij een onderscheid gemaakt wordt op basis van het vaste of variabele karakter van de energieprijzen.

Gedurende het grootste deel van 2012³⁸ waren de indexatieparameterwaarden van de producten met variabele energiekost geplafonneerd³⁹.

³⁸ April t.e.m. december 2012.

³⁹ Wet van 29 maart 2012 houdende diverse bepalingen (I).

Figuur 34: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor kleine professionele afnemers

In april 2012 dook de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen onder die van de standaardleveranciers. Sinds juni 2012 ligt deze curve ook onder die van de contracten met variabele energieprijzen, met uitzondering van november 2012. Deze vaststelling gaat in tegen het intuïtieve aanvoelen dat de prijs van de contracten met vaste energieprijzen hoger moet zijn omdat het logisch lijkt dat de energieleveranciers een hogere marge nemen op vaste contracten om zichzelf in te dekken tegen potentiële onvoorziene stijgingsrisico's.

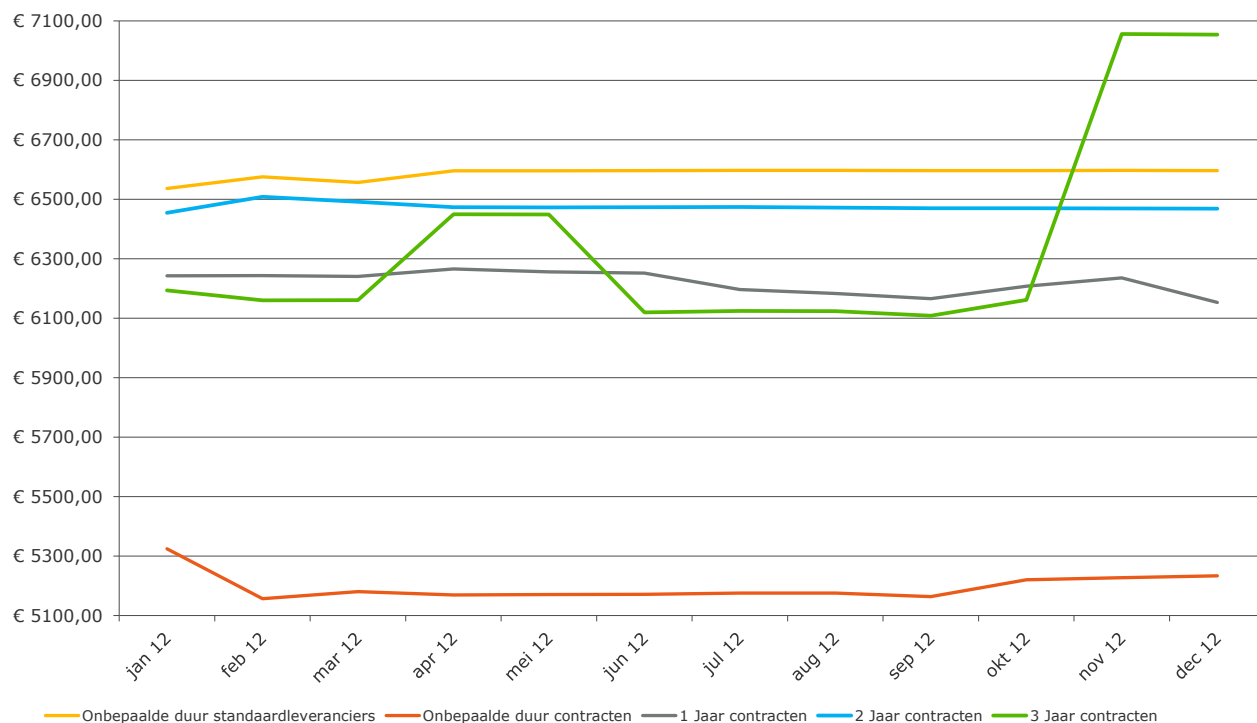
In bovenstaande figuur wordt duidelijk dat de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers⁴⁰ in 2012 elke maand hoger lag dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprijzen. Het verschil tussen beide prijscurven bedroeg in december 2012 € 314,85 voor professionele aardgasafnemers.

In figuur 22, waarin een onderscheid gemaakt wordt op basis van de looptijd van het 'contract'⁴¹, wordt duidelijk dat sinds november 2012 het prijspeil van de gewogen gemiddelde prijs van de 3-jarige contracten opvallend sterk is gestegen (oktober 2012: € 6.161,48 – november 2012: € 7.055,51).

⁴⁰ Variabele energieprijzen.

⁴¹ Afnemers die beleverd worden door de standaardleveranciers sloten geen contract af.

Figuur 35: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers

De gewogen gemiddelde prijs van de contracten van onbepaalde duur bedroeg eind 2012 € 5.233,26 en is daarmee de laagste prijs in de figuur.

3.2.6.2. Verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

De totale jaarlijkse kostprijs die de kleine professionele aardgasafnemers betalen aan de leveranciers is samengesteld uit dezelfde prijsonderdelen als de kostprijs die de huishoudelijke aardgas afnemers jaarlijks betalen:

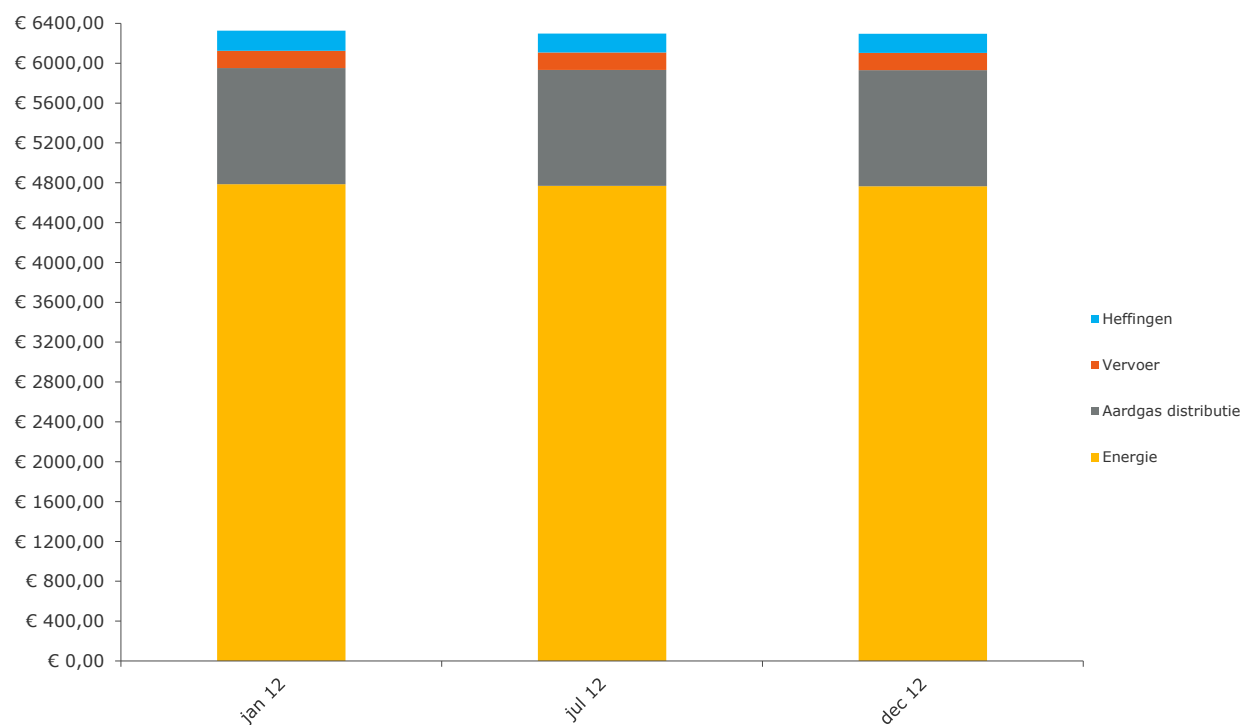
- energieprijis;
- nettarieven (aardgas- en vervoernettarieven);
- heffingen.

De leveranciers hebben alleen invloed op de energieprijis⁴². In figuur 36 wordt de hoogte van de samenstellende prijsonderdelen weergegeven.

De prijs die ook een professionele aardgasafnemer betaalt, hangt af van de plaats waar hij woont, aangezien de hoogte van de aardgasdistributenettarieven verschilt tussen de verschillende Vlaamse distributienetgebieden.

⁴² De energieprijis omvat in realiteit de vervoernettarieven die verschillend zijn per leverancier. Op basis van een schatting wordt 'Vervoer' in onderstaande figuur en tekst als een afzonderlijk prijsonderdeel weergegeven.

Figuur 36: Verdeling van de aardgasprijs voor kleine professionele afnemers⁴³

In december 2012 is het procentueel aandeel van 'Energie' 75,70%, van 'Aardgasdistributie' 18,50%, van 'Vervoer' 2,77% en van 'Heffingen' 3,02%.

⁴³ Voor januari en juli 2012 werden in de Marktmonitor 2012 foutieve Aardgas distributie data gebruikt.

4. Hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling

4.1. Groenestroomcertificaten

4.1.1. Aantal installaties dat groenestroomcertificaten ontvangt

Onderstaande tabellen geven, per technologie en per jaar van indienstname (tot en met 2012), een overzicht van het aantal erkende productie-installaties (zie tabel 31) en het geïnstalleerde vermogen (zie tabel 32) dat op 15 april 2013 voor Vlaamse groenestroomcertificaten in aanmerking kwam.

Waar in de vorige jaren een exponentiële stijging van indienstname van zonnepanelen werd waargenomen, bedraagt het aantal nieuwe PV-installaties in 2012 nog slechts de helft van dat van 2011. In termen van totaal geïnstalleerd vermogen is zonne-energie inmiddels goed voor twee derde van het Vlaamse productiepark van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen.

Tabel 31: Aantal erkende productie-installaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van groenestroomcertificaten, per energiebron en per jaar van indienstname

ENERGIEBRON	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOTAAL
Biogas – GFT met compostering	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Biogas – hoofdzakelijk agrarische stromen	1	1	4	7	3	5	3	38	62
Biogas - overig	17	2	4	1	4	1	1	1	31
Biogas - RWZI	9	4	2	0	1	0	0	1	17
Biogas - stortgas	12	1	0	0	1	0	0	0	14
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	4	2	0	0	1	4	1	0	12
Biomassa uit huishoudelijk afval	8	0	0	1	0	0	0	0	9
Biomassa uit land- of bosbouw	3	7	3	3	6	8	5	1	36
Waterkracht	7	5	1	1	0	1	1	0	16
Windenergie op land	27	4	5	7	18	13	20	13	107
Zonne-energie	739	420	3.015	11.155	49.787	33.099	84.557	42.672	225.444
TOTAAL	828	446	3.034	11.175	49.821	33.131	84.588	42.726	225.749

Tabel 32: Geïnstalleerd productievermogen (in kW) dat in aanmerking komt voor de toekenning van groenestroomcertificaten, per energiebron en per jaar van indienstname

ENERGIEBRON	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOTAAL
Biogas – GFT met compostering	1.408	0	0	0	0	0	0	0	1.408
Biogas – hoofdzakelijk agrarische stromen	3.854	1.064	3.680	17.924	5.831	9.603	8.939	10.488	61.383
Biogas - overig	15.878	2.480	5.433	1.666	11.892	3.442	732	2.978	44.501
Biogas - RWZI (*)	2.401	1.192	596	0	0	60	0	250	4.499
Biogas - stortgas	17.950	486	0	0	0	1.074	0	0	19.510
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	137.800	41.000	0	0	17.800	82.282	9.820	0	288.702
Biomassa uit	33.300	0	0	1.400	0	0	0	0	34.700

huishoudelijk afval									
Biomassa uit land- of bosbouw	135.968	3.232	4.693	4.763	3.495	5.738	746	12	158.647
Waterkracht	643	340	5	4	0	8	15	0	1.015
Windenergie op land	107.942	21.002	20.600	24.023	58.500	33.158	80.815	64.450	410.490
Zonne-energie	1.498	2.157	18.337	67.150	452.688	353.851	806.034	319.176	2.020.891
TOTAAL	458.642	72.953	53.344	116.930	550.206	489.216	907.101	397.354	3.045.746

(*) Rioolwaterzuiveringsinstallaties

Het steunsysteem voor de productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen wijzigde ingrijpend in de loop van 2012⁴⁴. De wijzigingen aan het steunsysteem zijn vooral van toepassing voor nieuwe installaties met startdatum vanaf 1 januari 2013.

Enkel voor zonne-energie was er een retroactieve aanpassing van het steunniveau voor nieuwe installaties vanaf 1 januari 2012, die inging vanaf 30 juli 2012. Dit resulteert in een sterke terugval van het aantal nieuwe zonnepanelen in de laatste maanden van 2012.

Aan de bouw van andere productie-installaties gaat doorgaans een langere plannings-, ontwerp- en bouwphase vooraf dan het geval is bij installatie van zonnepanelen. Met betrekking tot indienstnames in 2012 is hiervoor dan ook weinig invloed van de wijzigingen die de nieuwe wetgeving in de zomer van 2012 aankondigde met ingang vanaf 2013. Voor bestaande installaties blijft het stevige vangnet van gegarandeerde prijzen gelden, al wordt de duur van steuntoekenning wel beperkt in de tijd. Vooral voor de technologie 'biogas agrarische stromen' was een grote toename van het aantal installaties. Het betreft voornamelijk kleinschalige productie-installaties, zogenaamde 'pocketvergisters', een nieuw concept dat werd uitgebouwd bij veetelers, sinds de verhoogde minimumsteun voor deze categorie in juli 2011.

Om te kunnen inschatten of er in 2013 een grote impact zal zijn van het nieuwe steunsysteem moeten we rekening houden met het feit dat projectontwikkelaars hun voorbereidingen konden treffen om nog in het oude steunsysteem te vallen door een startdatum van hun project aan te vragen bij de VREG voor 1 januari 2013. Zo ontving de VREG in december 2012 vooral voor windenergie een groot aantal aanvragen voor een startdatum, voor projecten die gepland zijn voor de komende 3 jaar.

Welke projecten grote invloed zullen hebben op het groenestroomproductielandschap in de komende jaren is moeilijk te voorspellen. In de pers zagen we de aankondiging van enkele nieuwe grote projecten (200 MW of meer) als Solvay, Belgian Eco Energy, Electrabel Langerlo.

4.1.2. Uitgereikte groenestroomcertificaten

Tabel 33 en Figuur 37 tonen het aantal uitgereikte groenestroomcertificaten, per technologie en per productiejaar.

Tabel 33: Aantal uitgereikte aanvaardbare groenestroomcertificaten per energiebron en per productiejaar

ENERGIE-BRON	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOTAAL
Biogas – RWZI (*)	7.919	8.230	6.924	8.515	8.400	8.765	9.953	10.135	68.841
Biogas - stortgas	251.644	81.887	74.926	74.629	69.250	65.003	61.446	48.491	727.276
Biogas - overig	370.323	96.823	170.238	189.862	368.859	334.322	301.707	204.007	2.036.141
Biogas – GFT met compostering	0	0	0	0	0	0	3.162	16.486	19.648

⁴⁴ Zie het decreet van 13 juli 2012 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009 en het hieruit voortvloeiende Besluit van de Vlaamse regering van 21 december 2012.

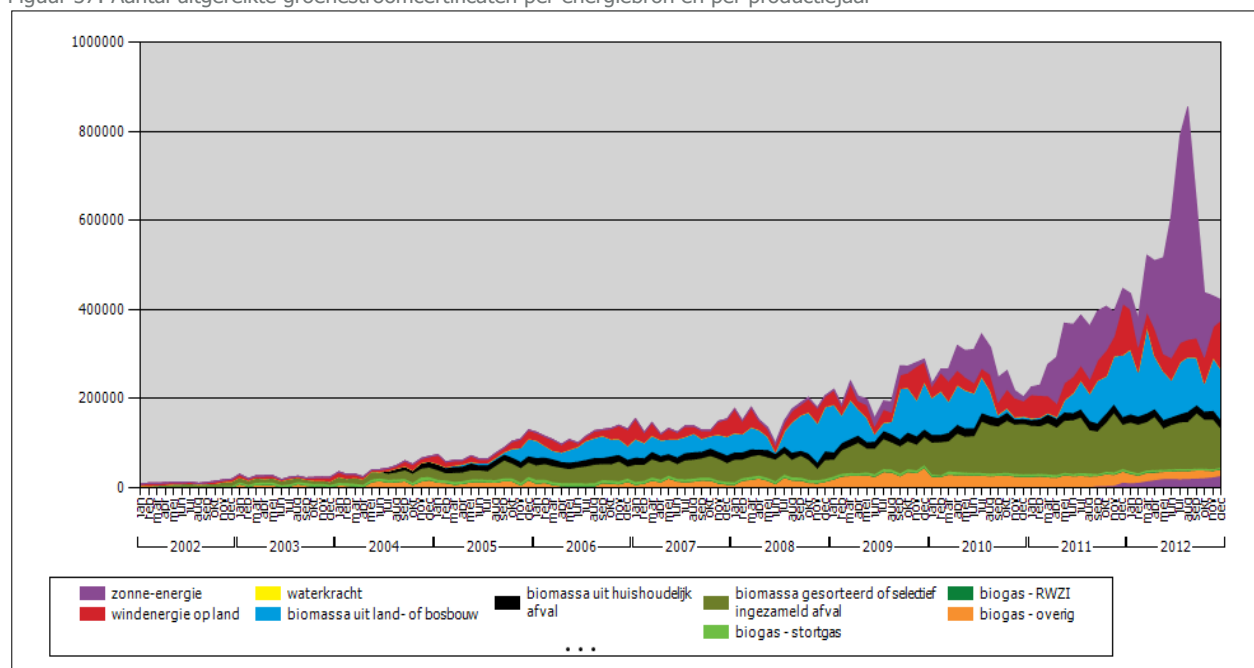
Biogas – hoofdzakelijk agrarische stromen	0	0	0	0	0	0	30.347	225.222	255.569
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	639.973	424.240	488.698	526.667	698.176	913.546	1.144.411	1.119.019	5.954.730
Biomassa uit huishoudelijk afval	211.969	180.492	186.602	179.152	203.543	208.019	215.385	225.446	1.610.608
Biomassa uit land- of bosbouw	112.443	395.506	424.321	661.485	824.074	659.182	546.900	1.090.733	4.714.644
Waterkracht	7.750	2.079	2.733	3.603	3.311	3.364	3.093	2.021	27.954
Windenergie op land	352.654	237.749	284.520	332.965	386.851	397.998	571.497	691.719	3.255.953
Zonne-energie	1.195	1.356	5.585	33.622	142.020	488.639	991.802	1.705.843	3.370.062
TOTAAL	1.955.870	1.428.362	1.644.547	2.010.500	2.704.484	3.078.838	3.879.703	5.339.122	12.378.401

(*) Rioolwaterzuiveringsinstallaties

Waar in 2011 26% meer groenestroomcertificaten werden uitgereikt dan in 2010, werden in 2012 38% meer groenestroomcertificaten uitgereikt dan in 2011. Deze stijging is vooral te wijten aan zonne-energie, windenergie en biomassa uit land- of bosbouw. In 2012 was de hoeveelheid elektriciteit geproduceerd uit zonne-energie opnieuw bijna verdubbeld ten opzichte van het jaar voordien. Ook elektriciteitsproductie uit biomassa uit land- of bosbouw verdubbelde ten opzichte van 2011.

Merk op dat de hier vermelde statistieken het aantal *aanvaardbare* groenestroomcertificaten betreffen. De totale groenestroomproductie is groter dan het aantal uitgereikte aanvaardbare groenestroomcertificaten, aangezien voor bijstook in steenkoolcentrales slechts 1 op de 2 groenestroomcertificaten aanvaardbaar is.

Figuur 37: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per energiebron en per productiejaar

Tabel 34 toont het aantal uitgereikte groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong, per energiebron en per productiejaar. De eerste uitreiking door de VREG van groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong vond plaats in 2006. Een vergelijking van Tabel 34 en Tabel 33 leert dat bijna 82% van de uitgereikte groenestroomcertificaten voor elektriciteitsproductie in 2012 ook nog bruikbaar zijn/waren als garantie van oorsprong. Dit betekent dat de grootste deel van de opgewekte stroom uit hernieuwbare energiebronnen niet ter plaatse wordt gebruikt, maar wordt geïnjecteerd in het distributie- of transmissienet. Uitzonderingen zijn de elektriciteitsproductie op basis van slib uit rioolwaterzuiveringsinstallaties die integraal (door de rioolwaterzuiveringsinstallatie zelf) ter plaatse gebruikt wordt en PV-installaties (kleiner dan 10 kWpiek), die geen aparte injectiemeting hebben en dus ook geen garantie van oorsprong ontvangen.

Tabel 34: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong per energiebron en per productiejaar

ENERGIEBRON	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOTAAL
Biogas – RWZI (*)	1.756	813	1.533	1.168	549	479	512	6.810
Biogas - stortgas	76.835	70.353	69.517	64.424	58.774	54.992	42.543	437.438
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	345.240	376.007	407.582	565.039	785.475	839.271	788.295	4.106.909
Biogas - overig	71.953	138.958	139.669	301.931	258.906	222.804	140.434	1.274.655
Biogas – GFT met compostering	0	0	0	0	0	1.549	9.738	11.287
Biogas – hoofdzakelijk agrarische stromen	0	0	0	0	0	25.398	186.969	212.367
Biomassa uit huishoudelijk afval	124.895	132.794	125.751	145.058	151.946	160.478	170.038	1.010.960
Biomassa uit land- of bosbouw	389.883	398.763	640.694	799.236	635.332	614.755	1.250.736	4.729.399
Waterkracht	1.961	2.494	3.217	3.086	3.099	2.868	2.328	19.053
Windenergie op land	224.055	268.652	288.543	330.208	340.483	489.039	605.100	2.546.080
Zonne-energie	12	792	4.416	19.356	106.201	230.035	1.161.490	1.522.302
TOTAAL	1.236.590	1.389.626	1.680.922	2.229.506	2.340.765	2.641.668	4.358.183	15.877.260

(*) Rioolwaterzuiveringsinstallaties

4.1.3. Handel in groenestroomcertificaten

4.1.3.1. Bilaterale handel in certificaten

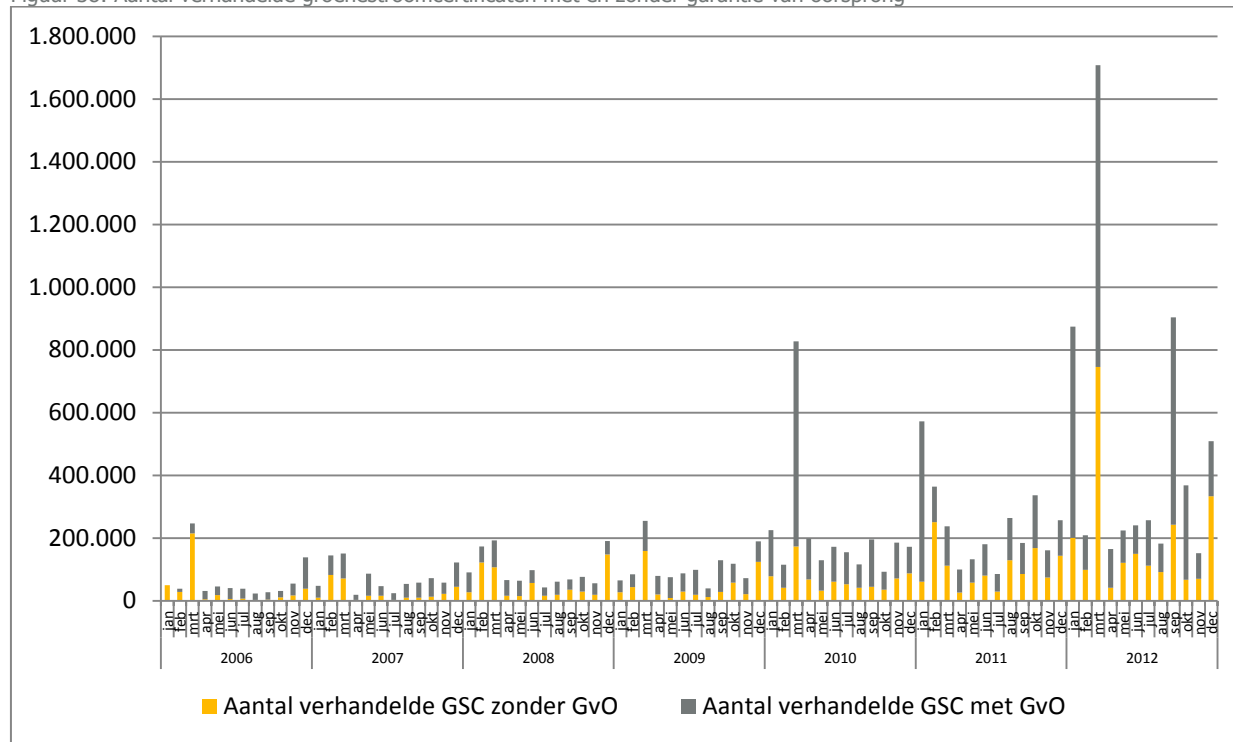
Figuur 38 toont het aantal bilateraal verhandelde groenestroomcertificaten met en zonder garantie van oorsprong vanaf januari 2006 (de eerste uitreiking van groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong) tot en met december 2012.

In 2012 werden in totaal 5.792.628 groenestroomcertificaten verhandeld. Dit is een absoluut record sinds de introductie van het steunmechanisme. Het is een verdubbeling ten opzichte van 2011. Toen werden "slechts" 2.874.462 groenestroomcertificaten verhandeld. Van het totaal verhandelde volume aan certificaten bevatte 60,72% nog de bijhorende garantie van oorsprong, tegenover 39,28% zonder garantie van oorsprong.

Maart 2012 was bovendien de maand met de grootste activiteit ooit op de bilaterale markten. Toen werden niet minder dan 1.707.928 groenestroomcertificaten verhandeld. Dit ligt in lijn met de jaarlijks weerkerende piek in het aantal verhandelde certificaten in maart. Deze verhoogde activiteit is naar alle waarschijnlijkheid in aanloop naar de verplichte inlevering van de certificaten op 31 maart van elk jaar. De uitzondering op deze vuistregel is te vinden in 2011.

Het apart indienen van een garantie van oorsprong, in het kader van de rapportering van de fuelmix, kan enkel als het certificaat waaraan deze garantie vasthangt nog niet is ingediend voor de quotumverplichting. Vaak wordt de garantie van oorsprong en het groenestroomcertificaat niet door één en dezelfde partij ingediend bij de VREG. Als gevolg hiervan moeten een reeks transacties gebeuren die het aantal verhandelde certificaten op maand- en jaarbasis de hoogte indrijven. De VREG werkte daarom een voorstel uit om de certificatenmarktwerking te bevorderen, de administratieve last te verminderen en meer transparantie te creëren door de ontkoppeling van groenestroom- en warmte-kranchcertificaten in telkens twee verschillende certificaten met afzonderlijke functies. De voorbereidingen werden getroffen voor de ontkoppeling van de functies 'steuncertificaat' en 'Garantie van oorsprong' in de loop van 2013.

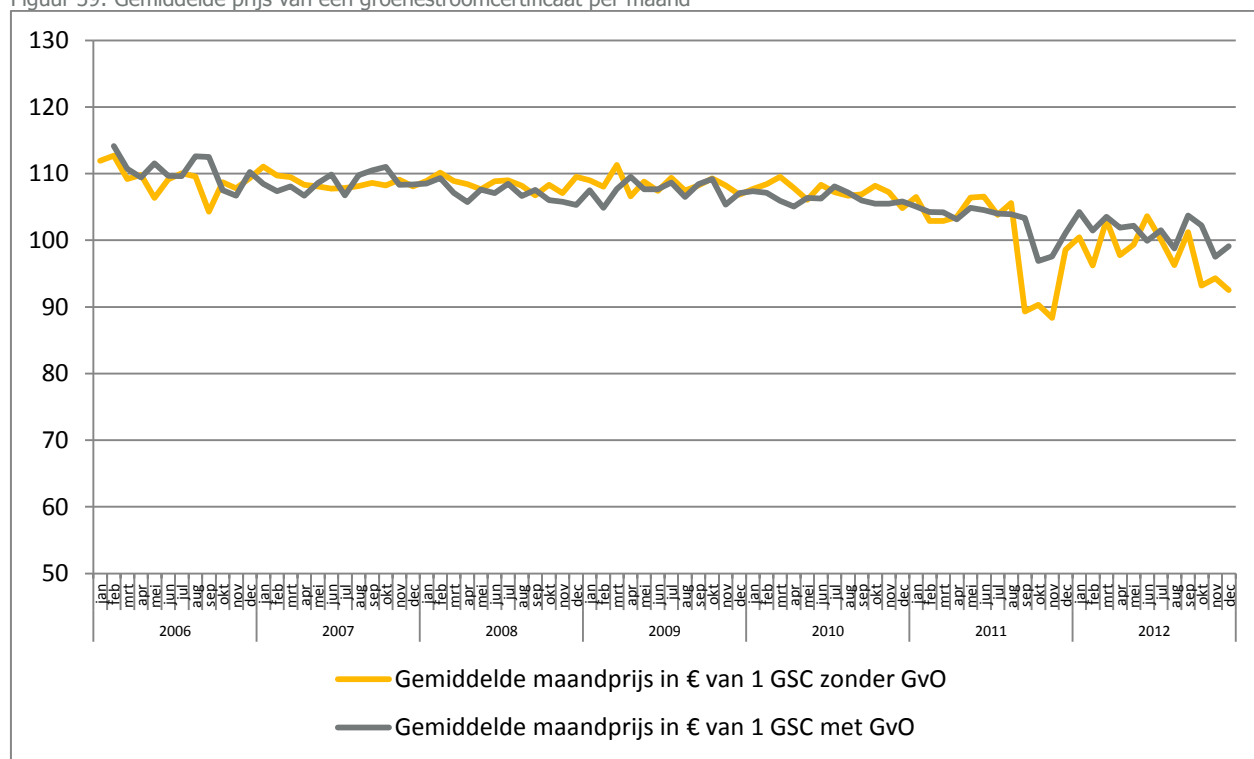
Figuur 38: Aantal verhandelde groenestroomcertificaten met en zonder garantie van oorsprong

Op basis van de prijsevoluties van de groenestroomcertificaten met en zonder garanties van oorsprong kunnen geen consistente prijsverschillen tussen beide types van groenestroomcertificaat waargenomen worden. Globaal gezien lag in 2012 de prijs van een certificaat zonder garantie van oorsprong lager dan de prijs van een certificaat met garantie van oorsprong, met uitzondering van de maand mei. Deze werkwijze laat echter niet toe een transparante prijs voor een garantie van oorsprong te bepalen, aangezien enkel de maandgemiddeldes van alle verhandelde certificaten (met garantie enerzijds en zonder garantie anderzijds) met elkaar vergeleken worden.

Het bepalen van een transparante prijs voor een garantie van oorsprong vereist dat beide functies opgesplitst worden in de databank. De VREG werkt in de eerste helft van 2013 aan de aanpassingen die nodig zijn aan de handelsdatabank om deze splitsing door te voeren. Het apart uitreiken en verhandelen van groenestroomcertificaten en garanties van oorsprong zal, na het implementeren van deze aanpassingen, leiden tot een transparantere en eenvoudiger prijszetting van garanties van oorsprong.

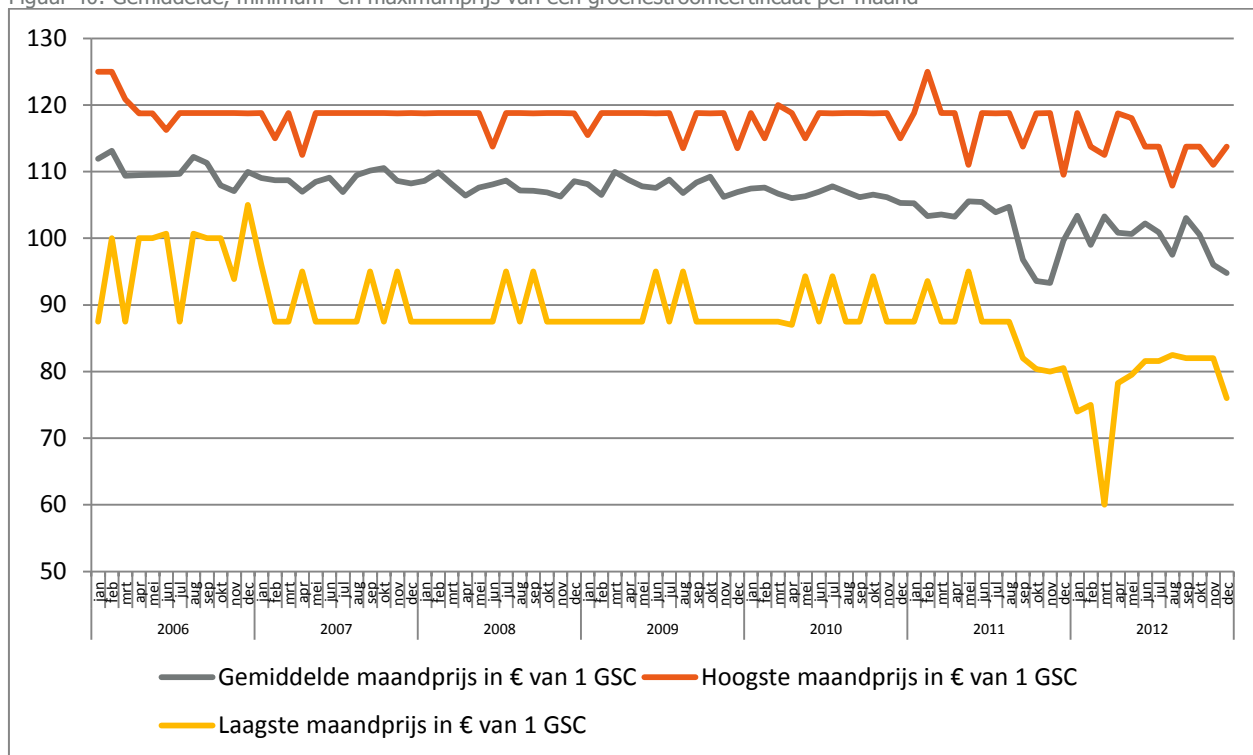
Figuur 39: Gemiddelde prijs van een groenestroomcertificaat per maand

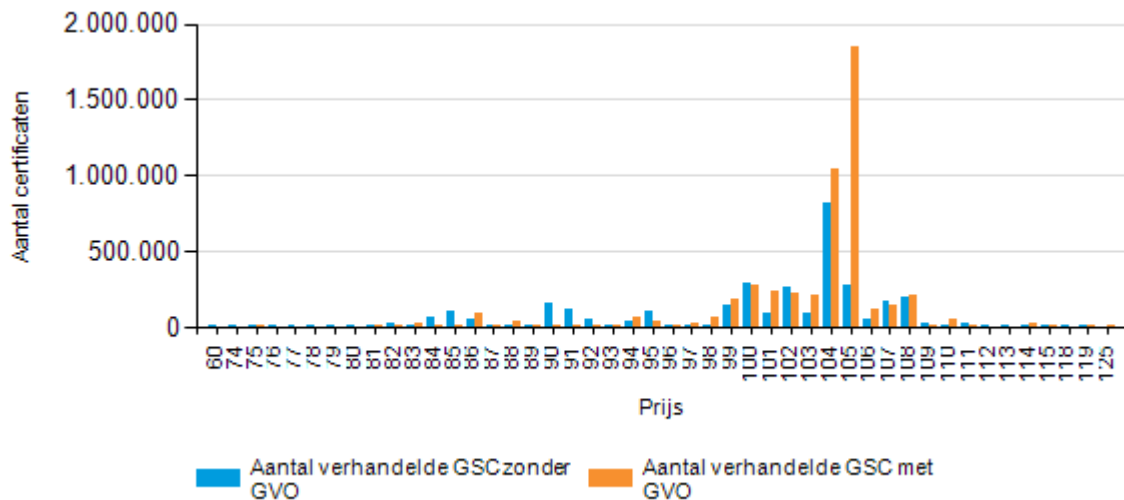
De laagste, hoogste en gemiddelde prijzen waaraan certificaten worden verhandeld, kenden in 2012 een dalende trend ten opzichte van de vorige jaren. Vooreerst is er veel meer variabiliteit in de prijzen te bemerken dan in de voorgaande jaren, waar ze redelijk stabiel bleven. Een groenestroomcertificaat (zowel de certificaten met als zonder garantie van oorsprong) werd in 2012 voor gemiddeld 101,47 euro verhandeld. Dit is een lichte daling ten opzichte van de 101,61 euro in 2011 (-0,14%).

De hoogste prijs kent, in tegenstelling tot de laagste prijs, een redelijk constant verloop. Dit is waarschijnlijk het gevolg van de langetermijncontracten tussen producenten en leveranciers, die minder rekening houden met korte termijnschommelingen op de certificatenmarkten. De laagste prijs waaraan een certificaat werd verkocht, daalde in maart 2012 voor het eerst tot een historisch laagtepunt van 60 euro per groenestroomcertificaat.

Figuur 40: Gemiddelde, minimum- en maximumprijs van een groenestroomcertificaat per maand

Figuur 41: Aantal verhandelde groenestroomcertificaten in 2012 per verkoopprijs (afgerond)

In de cijfers van bovenvermelde figuren zijn de handel via het beursplatform (de Belpex "Green Certificate Exchange") en de verkoop van certificaten aan de distributienetbeheerders tegen minimumprijs niet inbegrepen. Deze bespreken we hierna.

4.1.3.2. Handel op BelPEX Green Certificate Exchange

In 2012 werden, net zoals in 2011, geen handelssessies georganiseerd op de BelPEX Green Certificate Exchange. Deze beurs was voorbereid in jaren waarin de certificatenmarkt beurspotentieel leek te hebben, doch werd gelanceerd in 2009, net op het ogenblik dat de overschotten aan groenestroom- en warmte-kranchcertificaten duidelijke invloed begonnen te hebben op de marktwerking. De annulatie van

de handelssessies sinds het eerste kwartaal van 2011 bleef ook in 2012 van kracht, in afwachting van betere marktomstandigheden.

4.1.3.3. Verkoop van groenestroomcertificaten aan netbeheerders tegen minimumprijs⁴⁵

In december 2011 werden voor het eerst groenestroomcertificaten die waren uitgereikt voor elektriciteitsproductie uit een andere energiebron dan zonne-energie, namelijk voor biomassa uit gesorteerd of selectief ingezameld afval, verkocht aan netbeheerders tegen de gegarandeerde minimumprijs. In 2012 nam die trend toe voor méér energiebronnen, zoals blijkt uit de onderste helft van tabel 35. Blijkbaar was de prijs waaraan producenten hun certificaten op de markt konden verkopen niet langer voldoende hoog en werd gebruik gemaakt van het vangnet van de minimumsteun voor een aantal certificaten uit biogas – agrarische stromen, biogas – GFT met compostering, windenergie op land, biomassa uit land- of bosbouw, biogas – overig, biomassa uit gesorteerd of selectief ingezameld afval en waterkracht.

Voor certificaten uitgereikt voor elektriciteit uit zonne-energie is de marktprijs reeds enkele jaren lager dan de gegarandeerde minimumprijs die de netbeheerders verplicht zijn te betalen per certificaat.

Certificaten voor PV-installaties die vóór 1 januari 2006 in dienst zijn genomen, worden gedurende 10 jaar verkocht aan de transmissienetbeheerder Elia tegen 150 euro per certificaat. Groenestroomcertificaten voor PV-installaties die na 1 januari 2006 in dienst zijn genomen, worden gedurende 20 jaar verkocht aan de distributienetbeheerder tegen een gegarandeerde minimumprijs. Naargelang de datum van indienstname van de installatie werd een lagere minimumsteun gegarandeerd.

Deze minimumprijs bedroeg 450 euro voor installaties in dienst genomen tot en met 31/12/2009 en 350 euro voor installaties in dienst genomen in 2010. Voor zonnepanelen in dienst genomen in 2011 daalde deze minimumprijs verder en werd een opdeling gemaakt naargelang het vermogen van de installatie. De minimumprijs voor zonnepanelen met een piekvermogen van maximaal 250 kW bedraagt 330 euro als ze in dienstgenomen werden tussen 1 januari 2011 en 30 juni 2011, 300 euro voor indienstname tussen 1 juli 2011 en 30 september 2011, 270 euro voor indienstname tussen 1 oktober 2011 en 31 december 2011. De minimumprijs voor zonnepanelen met een piekvermogen van meer dan 250 kW bedraagt 330 euro als ze in dienstgenomen werden tussen 1 januari 2011 en 30 juni 2011, 240 euro voor indienstname tussen 1 juli 2011 en 30 september 2011, 150 euro voor indienstname tussen 1 oktober 2011 en 31 december 2011. Het decreet van 20 juli 2012 tot wijziging van het Energiedecreet bepaalde dat de certificaten uit zonnepanelen in dienst genomen in 2012 aan een minimumprijs kunnen worden verkocht van 90 euro per certificaat.

Het feit dat certificaten aan netbeheerders worden aangeboden tegen minimumprijzen van 80 en 90 euro illustreert de wankelende toestand van de groenestroomcertificatenmarkt als gevolg van het overschot aan beschikbare groenestroomcertificaten (zie verder).

⁴⁵ Het decreet van 6 mei 2011 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat in werking trad op 10 juni 2011, voerde een aantal wijzigingen in het steunsysteem voor groene stroom en warmte-krachtkoppeling:

- De wettelijke minimumsteunbedragen van certificaten zijn gewijzigd.
 - Voor bepaalde biogasstromen steeg de minimumsteun tot 90, 100 of 110 euro per groenestroomcertificaat.
 - Voor zonne-energie daalde de minimumsteun afhankelijk van het vermogen en de datum van indienstname. Zo ontvangen zonne-energie-installaties met een piekvermogen van meer dan 250kW die in dienst worden genomen vanaf 1 januari 2012 nog slechts een minimumsteun van 90 euro, een waarde die lager ligt dan de boete die elektriciteitsleveranciers moeten betalen wanneer ze te weinig groenestroomcertificaten voorleggen aan de VREG. Vanaf 2016 zullen ook kleinere zonne-energie-installaties datzelfde bedrag aan minimumsteun ontvangen.
 - De minimumsteun van warmte-krachtcertificaten van installaties in dienst genomen vanaf 2012 steeg naar 31 euro.
- Ook de duur van de minimumsteun werd aangepast voor bepaalde technologieën.

Tabel 35 toont per jaar het aantal certificaten dat tegen minimumprijs aan de netbeheerders werd verkocht. In 2012 werden 1.924.031 groenestroomcertificaten verkocht aan de distributienetbeheerders, wat bijna het dubbel is van het aantal in 2011, terwijl het aantal van 2011 ook reeds een verdubbeling was van het aantal aan DNBs verkochte groenestroomcertificaten in 2010.

Een deel van de kost voor het opkopen van certificaten aan minimumprijs wordt door de netbeheerders gerecupereerd door deze certificaten opnieuw te verkopen. De rest van de kost, nog steeds het grootste deel, moeten de netbeheerders recupereren via de distributienettarieven. De VREG kijkt erop toe dat de verkoop van certificaten door netbeheerders gebeurt op een marktconforme wijze. In het VREG-rapport RAPP-2012-08 werden de resultaten van deze controle gepubliceerd.

Tabel 35: Aantal verkochte groenestroomcertificaten aan de netbeheerder aan gegarandeerde minimumprijs

	# GSC verkocht aan Elia (150 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (450 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (350 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (330 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (300 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (270 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (250 €/GSC)
	Zonne-energie	Zonne-energie	Zonne-energie	Zonne-energie	Zonne-energie	Zonne-energie	Zonne-energie
2003	68	0	0	0	0	0	0
2004	340	0	0	0	0	0	0
2005	613	0	0	0	0	0	0
2006	904	91	0	0	0	0	0
2007	1.003	3.550	0	0	0	0	0
2008	1.335	31.470	0	0	0	0	0
2009	1.246	133.655	0	0	0	0	0
2010	1.085	416.445	26.902	0	0	0	0
2011	1.106	566.285	270.922	113.796	8.506	39	22
2012	934	529.317	356.074	463.822	152.460	126.197	65.008

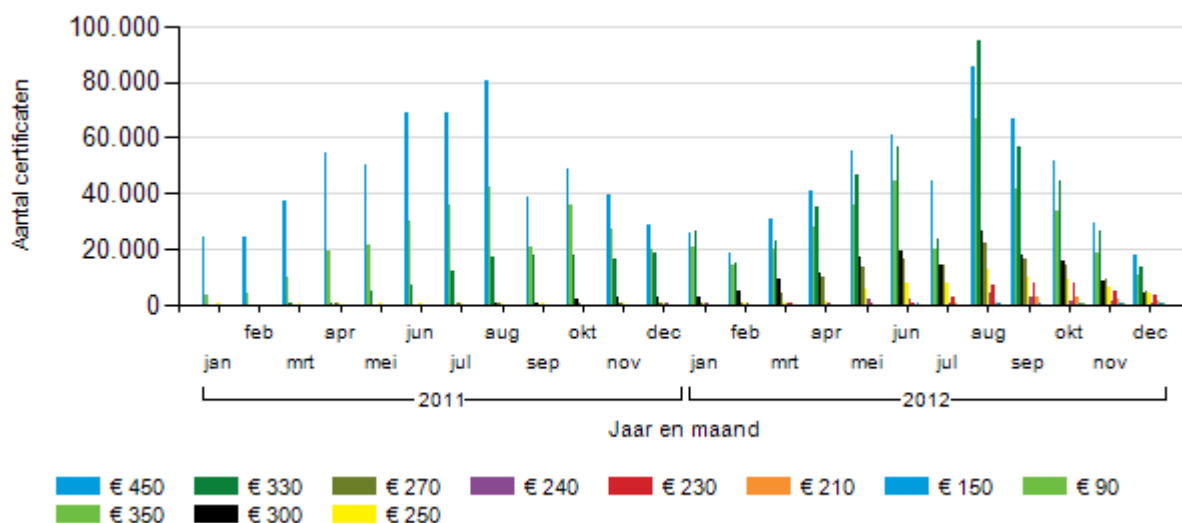
	# GSC verkocht aan DNB (240 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (230 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (210 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (150 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (90 €/GSC)
	Zonne-energie	Zonne-energie	Zonne-energie	Zonne-energie	Zonne-energie
2011	109	0	0	0	0
2012	16.830	35.007	9.866	601	62

	# GSC verkocht aan DNB (110 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (100 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (100 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (90 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (90 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (80 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (80 €/GSC)
	Biogas – hoofdzakelijk agrarische stromen	Biogas – GFT met composterings	Biogas – hoofdzakelijk agrarische stromen	Biomassa uit land- of bosbouw	Biomassa uit gesorteerd of selectief ingezameld afval	Biomassa uit land- of bosbouw	Biogas - overig
2011	0	0	0	0	1.173	0	0
2012	182	11.653	59.547	2.805	1.149	552	2.797

	# GSC verkocht aan DNB (95 €/GSC)	# GSC verkocht aan DNB (90 €/GSC)
	Waterkracht	Windenergie op land
2011	0	0
2012	36	6.304

Figuur 42 geeft een grafisch overzicht van de groenestroomcertificaten uit zonne-energie die in 2011 en 2012 werden verkocht aan distributienetbeheerders.

Figuur 42: Aantal groenestroomcertificaten uit zonne-energie dat in 2011 en 2012 werd verkocht aan distributienetbeheerders, opgesplitst per minimumprijsniveau

4.1.3.4. Internationale handel in garanties van oorsprong

Om stroom te mogen leveren gelabeld als elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, zijn elektriciteitsleveranciers verplicht om een overeenkomstige hoeveelheid garanties van oorsprong voor te leggen aan de VREG. Zo wordt vermeden dat eenzelfde hoeveelheid opgewekte groene stroom meer dan één maal als dusdanig wordt verkocht.

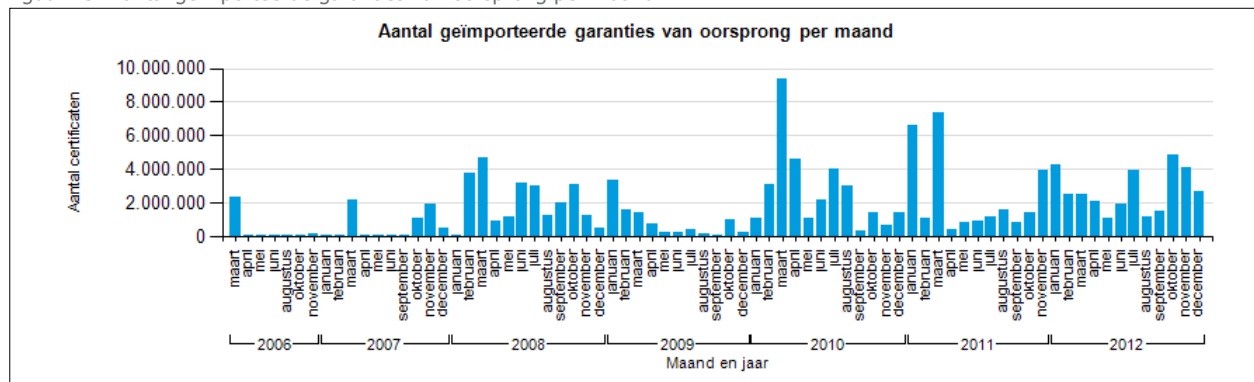
Een lid van de VREG-certificatendatabank kan garanties van oorsprong in Vlaanderen in- en uitvoeren, voor zover deze garanties van oorsprong werden uitgereikt door een lid van de 'Association of Issuing Bodies' (AIB), waarvan ook de VREG deel uitmaakt. Meer informatie over deze organisatie is te vinden op www.aibnet.org.

Garanties van oorsprong die worden ingevoerd, werden uitgereikt door andere instanties dan de VREG voor productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen buiten het Vlaams Gewest. Omgekeerd kunnen ook garanties van oorsprong uit Vlaanderen worden uitgevoerd, naar andere leden van AIB.

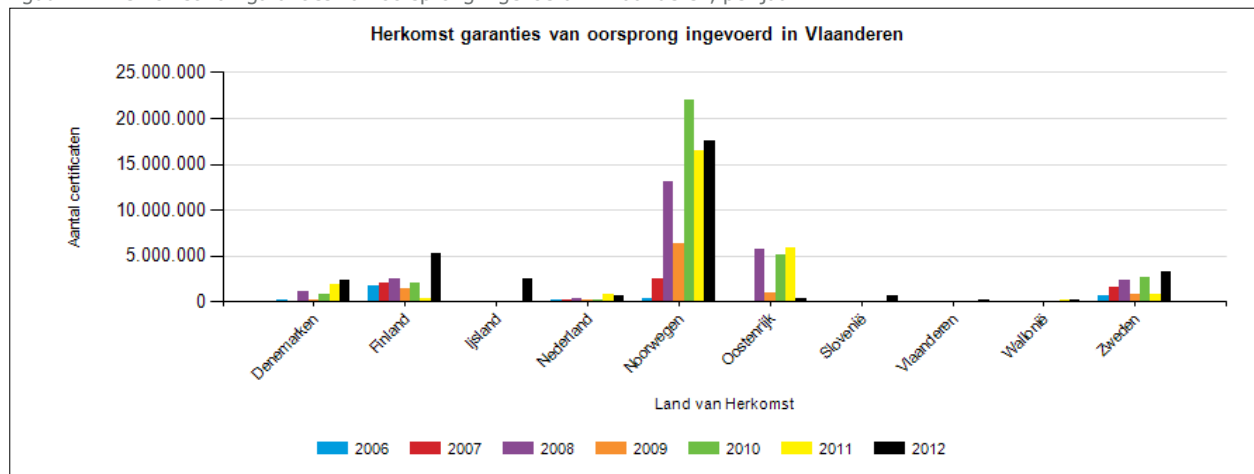
Zowel elektriciteitsproducenten en -leveranciers als 'doorverkopers' nemen deel aan de internationale handel in garanties van oorsprong. Het is een handel gebaseerd op bilaterale afspraken. De VREG heeft geen zicht op de prijs waaraan de internationaal verhandelde garanties van oorsprong worden verhandeld.

Figuur 43 toont het aantal geïmporteerde garanties van oorsprong per maand. Figuren 44 en 45 maken duidelijk dat Noorse waterkrachtcentrales de grootste bron zijn van garanties van oorsprong die in Vlaanderen worden geïmporteerd.

Figuur 43: Aantal geïmporteerde garanties van oorsprong per maand

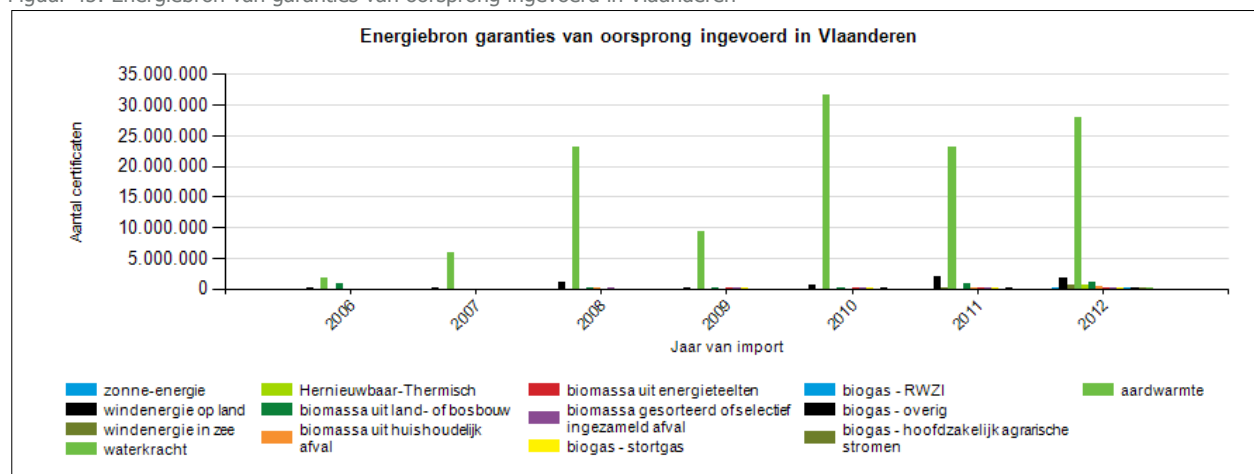
Figuur 44: Herkomst van garanties van oorsprong ingevoerd in Vlaanderen, per jaar

In de grafiek hieronder wordt geïllustreerd wat de energiebron is van de garanties van oorsprong die in Vlaanderen werden ingevoerd tot en met 31 december 2012. Hieruit blijkt dat 86% van de geïmporteerde garanties van oorsprong in 2012, waren uitgereikt voor elektriciteitsproductie uit waterkracht. 7% was afkomstig uit windenergie en 6,7% uit biomassa.

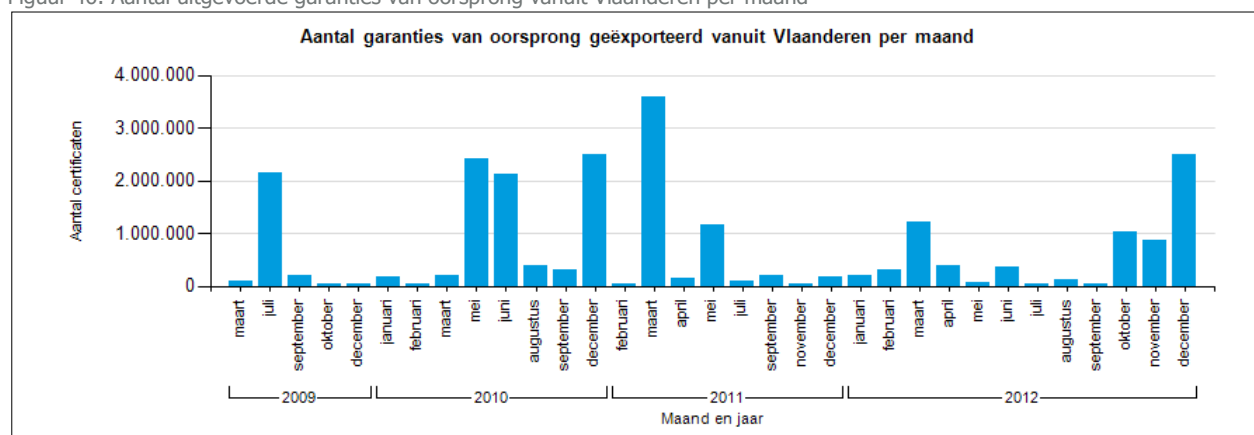
Deze procentuele verdeling is erg gelijkaardig aan die van 2011. In 2012 werd IJsland lid van de AIB, waardoor voor het eerst garanties van oorsprong uit aardwarmte kon worden verkocht in Vlaanderen.

Figuur 45: Energiebron van garanties van oorsprong ingevoerd in Vlaanderen

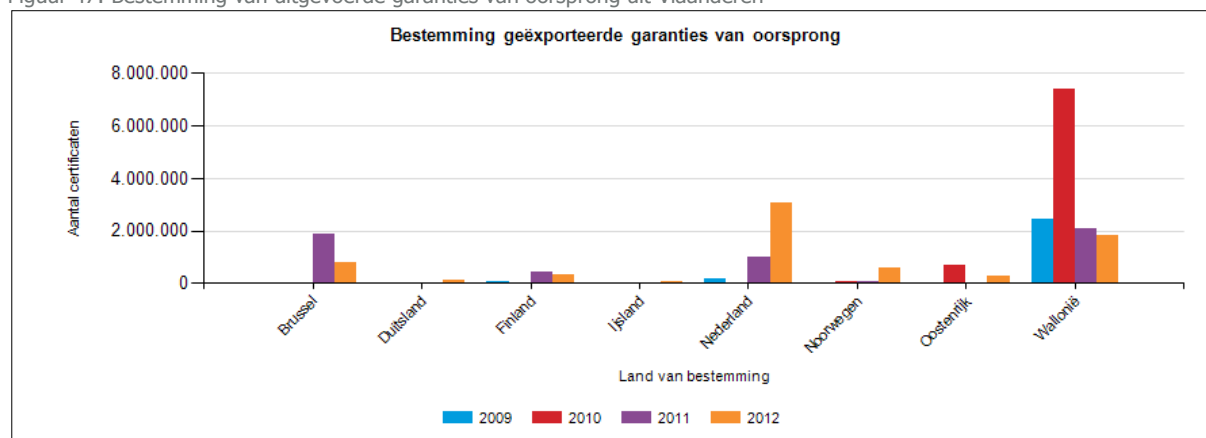
Hoewel Vlaanderen netto-invoerder is, zijn er ook export-transacties van GvO's uit Vlaanderen. Figuur 46 toont het aantal uitgevoerde garanties van oorsprong vanuit Vlaanderen per maand.

Figuur 46: Aantal uitgevoerde garanties van oorsprong vanuit Vlaanderen per maand

Uitvoer van garanties van oorsprong gebeurt vooral door 'doorverkopers', traders die een hoeveelheid garanties van oorsprong inkopen en vervolgens weer verkopen. De voornaamste bestemmingen van uitgevoerde garanties van oorsprong zijn in 2012 Nederland, Wallonië en Brussel, zoals blijkt uit figuur 47.

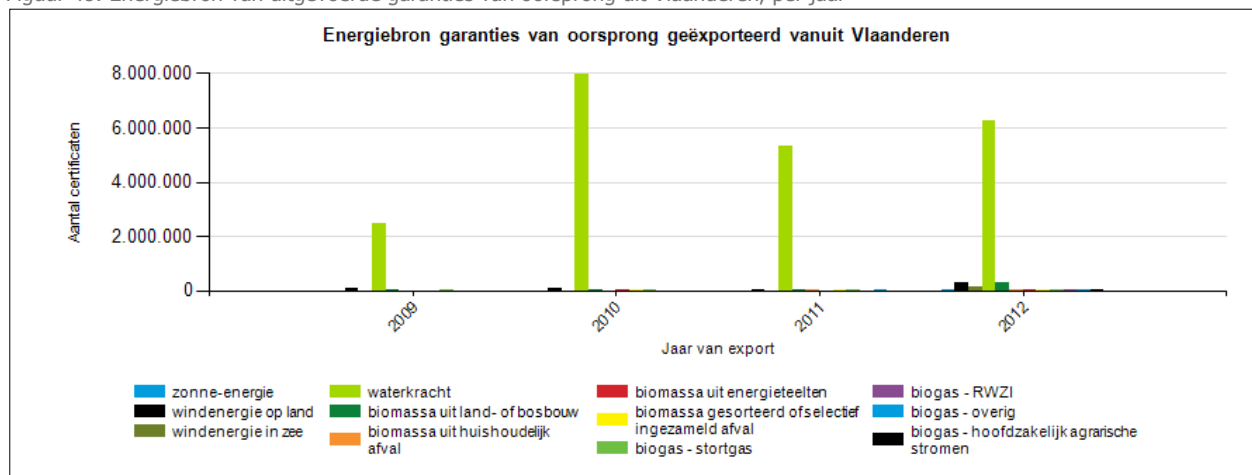
Figuur 47: Bestemming van uitgevoerde garanties van oorsprong uit Vlaanderen

Figuur 48 maakt duidelijk dat uitgevoerde garanties van oorsprong vooral afkomstig zijn uit waterkracht. Samenlezing van figuur 47 en 48 met het feit dat in Vlaanderen het aandeel elektriciteitsproductie uit waterkracht zeer beperkt is, bevestigt dat de uitgevoerde garanties van oorsprong vooral afkomstig zijn uit Noorse waterkrachtcentrales en slechts tijdelijk in Vlaanderen verbleven.

Dat 'doorverkopers' Vlaanderen interessant vinden om garanties van oorsprong tijdelijk te "parkeren", is geen vreemde zaak, aangezien er voor hen geen kosten verbonden zijn aan het in- of uitvoeren van garanties van oorsprong in Vlaanderen, in tegenstelling tot de meeste andere landen van Europa.

Figuur 48: Energiebron van uitgevoerde garanties van oorsprong uit Vlaanderen, per jaar

4.1.4. Inlevering van groenestroomcertificaten voor de certificaten-verplichting op 31 maart 2013

Tabel 36 en Figuur 49 tonen de resultaten van alle voorbije inleveringsrondes van groenestroomcertificaten tot en met de inlevering van 31 maart 2013.

4.1.4.1. Berekening van het aantal in te leveren groenestroomcertificaten

Op 13 juli 2012 werd, via een wijziging van het Energiedecreet, het quotum voor groenestroomcertificaten met ingang van 31 maart 2013 verhoogd van 8% naar 14%, gecorrigeerd met de "totale bandingcoëfficiënt: de verhouding tussen het aantal toegekende, voor de certificatenverplichting aanvaardbare groenestroomcertificaten in jaar n-2 en de totale bruto productie van groene stroom in jaar n-2 in het Vlaamse gewest" (B_{tot}). De B_{tot} bedroeg, voor de quotuminlevering van 31 maart 2013, 0,8613. Het totaal aantal in te leveren certificaten bedroeg dus 12,06% van de certificaatplichtige stroomafname.

De totale elektriciteitsafname op het distributie- en transmissienet in 2012 bedroeg 43.226.253 MWh. De leveringen door netbeheerders (337.689 MWh) tellen niet mee voor de certificatenverplichting. De vrijgestelde afnames door grote afnemers bedroegen 11.376.329 MWh. De totale hoeveelheid afgenomen elektriciteit waarop het groenestroomquotum ($14\% \times 0,8613$) werd berekend, bedroeg bijgevolg 31.512.235 MWh.

In absolute cijfers bedroeg het totale quotum over alle toegangshouders op 31 maart 2013 **3.799.806** groenestroomcertificaten.

4.1.4.2. Resultaten van de certificateninleveringsronde voor afnamejaar 2012

Sinds 31 maart 2006 waren bij elke inleveringsronde telkens meer groenestroomcertificaten beschikbaar dan er moesten ingeleverd worden.

Er waren op 31 maart 2013 zelfs meer dan dubbel zoveel groenestroomcertificaten beschikbaar als er moesten worden ingeleverd. Tegen één leverancier werd een procedure voor het opleggen van een administratieve boete opgestart wegens het niet voldoen aan de quotumplicht. Ondanks dat gegeven waren veel meer dan voldoende GSC beschikbaar op de certificatenmarkt om aan het volledige quotum van alle certificaatplichtige partijen te voldoen. Aangezien deze partij ieder jaar te weinig geldige certificaten indient, en gezien hun begeleidend schrijven bij de inlevering, is duidelijk dat het niet-voldoen aan hun volledige certificatenverplichting een protestactie betreft tegen het feit dat voor de certificatenverplichting enkel Vlaamse groenestroomcertificaten kunnen worden aanvaard.

In [RAPP-2012-12](#) rapporteerde de VREG over de transparantie van de doorrekening van de kosten voor de certificatenverplichtingen van 31 maart 2012 door elektriciteitsleveranciers. Voor de indiening van de certificaten op 31 maart 2013 wordt momenteel eenzelfde rapport voorbereid.

Tabel 36: Overzicht van de inlever rondes van groenestroomcertificaten

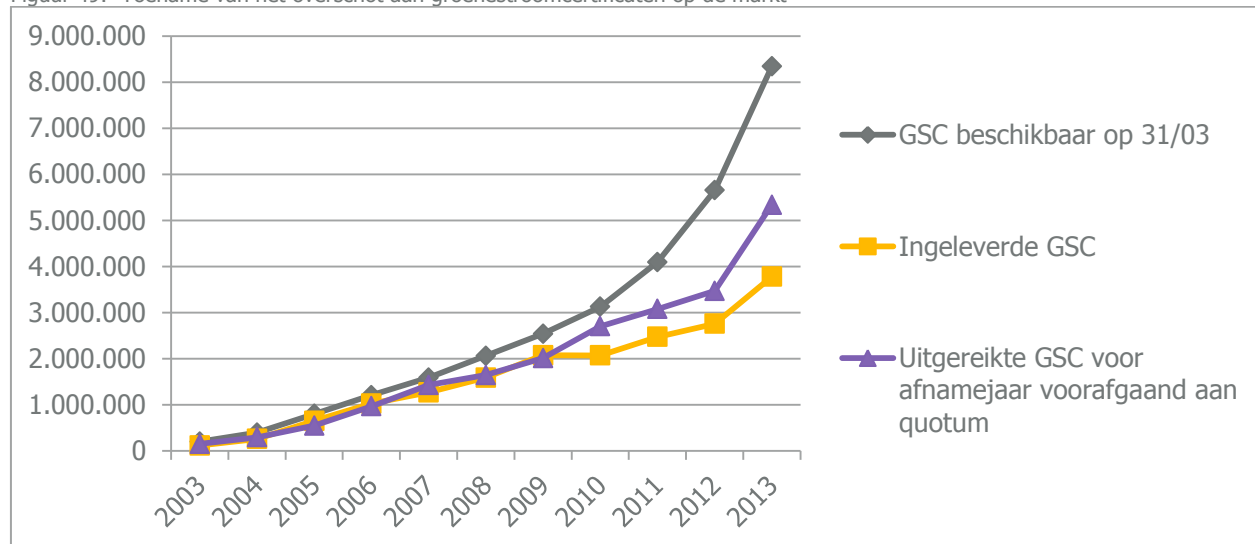
INLEVERDATUM	In te leveren GSC op 31/03	GSC beschikbaar op 31/3	Ingeleverde GSC	Uitgereikte GSC voor leveringsjaar voorafgaand aan quotum	Quotum
31/03/2003	313.192	199.203	115.132	150.042	0,80%
31/03/2004	409.959	393.009	259.125	291.568	1,20%
31/03/2005	850.960	800.798	650.610	545.971	2,00%
31/03/2006	1.061.176	1.206.073	1.025.450	968.289	2,50%
31/03/2007	1.269.650	1.587.945	1.268.311	1.428.362	3,00%
31/03/2008	1.589.531	2.061.134	1.587.281	1.644.547	3,75%
31/03/2009	2.077.894	2.540.586	2.073.043	2.010.500	4,90%
31/03/2010	2.073.201	3.127.689	2.072.013	2.704.484	5,25%
31/03/2011	2.474.430	4.093.577	2.474.121	3.078.838	6,00%
31/03/2012	2.757.889	5.654.751	2.757.860	3.879.793	7,00%
31/03/2013	3.799.806	8.340.165	3.799.796	5.339.515	12,06%

4.1.4.3. Groenestroomcertificatenoverschot

Op 31 maart 2013 was er voor het achtste jaar op rij een overaanbod aan beschikbare groenestroomcertificaten. Het aantal beschikbare groenestroomcertificaten bedroeg nu zelfs meer dan het dubbele van het aantal in te leveren certificaten.

Onderstaande grafiek geeft een overzicht per jaar van het aantal ingeleverde groenestroomcertificaten voor de certificatenverplichting, het aantal beschikbare groenestroomcertificaten op 31 maart en het aantal uitgereikte groenestroomcertificaten in het afnamejaar voorafgaand aan het quotum.

Figuur 49: Toename van het overschot aan groenestroomcertificaten op de markt

Op basis van de productiecijfers van het jaar 2012 is een "quotum" behaald van 16,94% elektriciteit op basis van hernieuwbare energiebronnen. In de mate dat dit resultaat het verplichte quotum van 12,06% groene stroom voor 2012 overschrijdt, wordt het overschot cumulatief overgedragen naar volgende jaren.

De overschotten op de certificatenmarkten vormen een ernstige bedreiging voor de efficiëntie en effectiviteit van het steunmechanisme. De VREG heeft al verschillende malen advies uitgebracht rond deze problematiek, onder meer in [ADV-2012-1](#).

4.1.4.4. Groenestroomquotum voor 2013, inlevering op 31 maart 2014

De quota voor de groenestroomcertificatenverplichting voor de komende jaren werden in 2009 vastgelegd in het Energiedecreet, en gewijzigd op 13 juli 2012.

Het groenestroomquotum op 31 maart 2014 bedraagt 15,5% van de afgenomen elektriciteit op afnamepunten in het Vlaams Gewest, zoals steeds rekening houdend met een gedeeltelijke vrijstelling van deze verplichting voor de afname door grote afnemers. Bovendien wordt dit quotumpercentage gecorrigeerd met de eerder vermelde B_{tot} .

4.2. Warmte-krachtkoppeling

4.2.1. Aantal installaties die warmte-krachtcertificaten ontvangen

Onderstaande tabellen geven een overzicht van het aantal WKK-installaties (zie tabel 37) en het geïnstalleerd elektrisch of mechanisch vermogen (zie tabel 38) per technologie en per jaar van indienstname of ingrijpende wijziging. Deze installaties komen in aanmerking voor de toekenning van warmte-krachtcertificaten (WKC) die aanvaardbaar zijn voor de warmte-krachtcertificatenverplichting.

De grotere WKK-installaties die vanaf 2012 in aanmerking komen voor warmte-krachtcertificaten waren een tegendrukstoomturbine bij de zwavelzuurinstallatie van BASF (9,7 MW) en een interne verbrandingsmotor bij Ampower bvba (8,7 MW). De nieuwe (of ingrijpend gewijzigde) installaties van > 1MW betroffen 25 interne verbrandingsmotoren en 2 turbines.

Door te voldoen aan de wettelijke definitie van 'ingrijpende wijziging' kunnen oude warmte-krachtinstallaties opnieuw in aanmerking komen voor een volledige toekenning warmte-krachtcertificaten. Duidelijk blijft dat 'ingrijpende wijzigingen' aan WKK-installaties een sterke invloed hebben op het aantal beschikbare WKC op de markt. Ze spelen een niet te onderschatten rol bij het ontstaan van het immense warmte-krachtcertificaten overschot, wat hieronder verder wordt uiteengezet. Van het aantal in 2012 in dienst genomen installaties die vanaf 2012 nieuwe steun begonnen te ontvangen, was 80% een ingrijpende wijziging van een installatie die al eerder warmtekrachtcertificaten ontving.

Tabel 37:: Aantal erkende productie-installaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van aanvaardbare warmte-krachtcertificaten per technologie en per jaar van indienstname of ingrijpende wijziging

TECHNOLOGIE	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOTAAL
Aftap-condensatiestoomturbine	0	0	0	1	0	0	1	0	2
Gasturbine met warmteterugwinning	3	0	1	0	3	2	0	1	10
Interne verbrandingsmotor	21	16	34	49	51	36	32	63	302
Steg	0	0	0	1	0	1	0	0	2
Stirlingmotor	0	0	0	0	0	5	19	15	39
Tegendrukstoomturbine	4	0	1	0	0	0	0	1	6
TOTAAL	28	16	36	51	54	44	52	80	361

Tabel 38:: Totaal geïnstalleerd elektrisch of mechanisch vermogen (in kW) van warmte-krachtinstallaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van aanvaardbare warmte-krachtcertificaten per technologie en per jaar van indienstname of ingrijpende wijziging

TECHNOLOGIE	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOTAAL
Aftap-condensatiestoomturbine	0	0	0	27.700	0	0	5.608	0	33.308
Gasturbine met warmteterugwinning	184.000	0	7.291	0	144.799	19.152	0	6.270	361.512
Interne verbrandingsmotor	18.408	29.510	57.345	97.107	79.412	61.162	25.192	37.862	405.998
Steg	0	0	0	132.900	0	58.500	0	0	191.400
Stirlingmotor	0	0	0	0	0	5	19	84	108
Tegendrukstoomturbine	37.964	0	3.716	0	0	0	0	9.727	51.407
TOTAAL	240.372	29.510	68.352	257.707	224.211	128.819	30.819	53.943	1.033.733

4.2.2. Uitgereikte warmte-krachtcertificaten

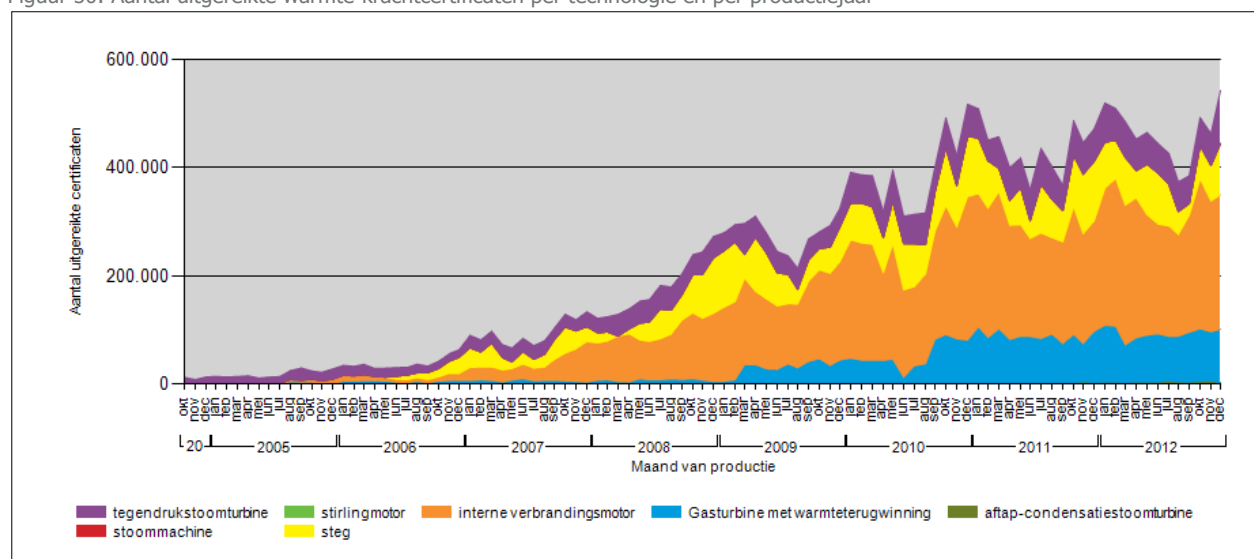
Tabel 39 en Figuur 50 tonen per technologie en per productiejaar het aantal uitgereikte warmte-krachtcertificaten die aanvaardbaar zijn voor de certificatenverplichting in Vlaanderen. Het aantal uitgereikte WKC steeg licht t.o.v. 2011, maar de grootte van deze stijging is kleiner dan alle voorgaande jaren.

In 2012 werden opnieuw veruit de meeste certificaten uitgereikt voor warmte-krachtbesparing door interne verbrandingsmotoren en dit ondanks het feit dat deze installaties meestal kleinschaliger zijn dan installaties met turbines. De installaties met interne verbrandingsmotoren zijn immers talrijker.

Tabel 39:: Aantal uitgereikte warmte-krachtcertificaten per technologie en per productiejaar

TECHNOLOGIE	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOTAAL
Aftap-condensatie-stoomturbine	0	0	0	8.255	9.370	15.904	21.122	54.719	109.370
Gasturbine met warmte-terugwinning	14.991	67.467	83.048	87.973	371.072	637.732	1.050.370	1.080.059	3.392.712
Interne verbrandingsmotor	29.342	102.356	413.900	1.083.885	1.714.732	2.407.915	2.542.454	2.841.681	11.136.265
Steg	0	103.597	351.573	512.009	778.388	942.701	915.175	846.865	4.450.308
Stirlingmotor	0	0	0	0	0	0	7	56	63
Stoom-machine	0	0	0	0	1	1	0	0	2
Tegendruk-stoomturbine	216.532	186.162	285.656	457.283	456.908	652.302	680.760	743.454	3.679.057
TOTAAL	260.865	459.582	1.134.177	2.149.405	3.330.471	4.646.555	5.209.888	5.566.834	22.767.777

Figuur 50: Aantal uitgereikte warmte-krachtcertificaten per technologie en per productiejaar

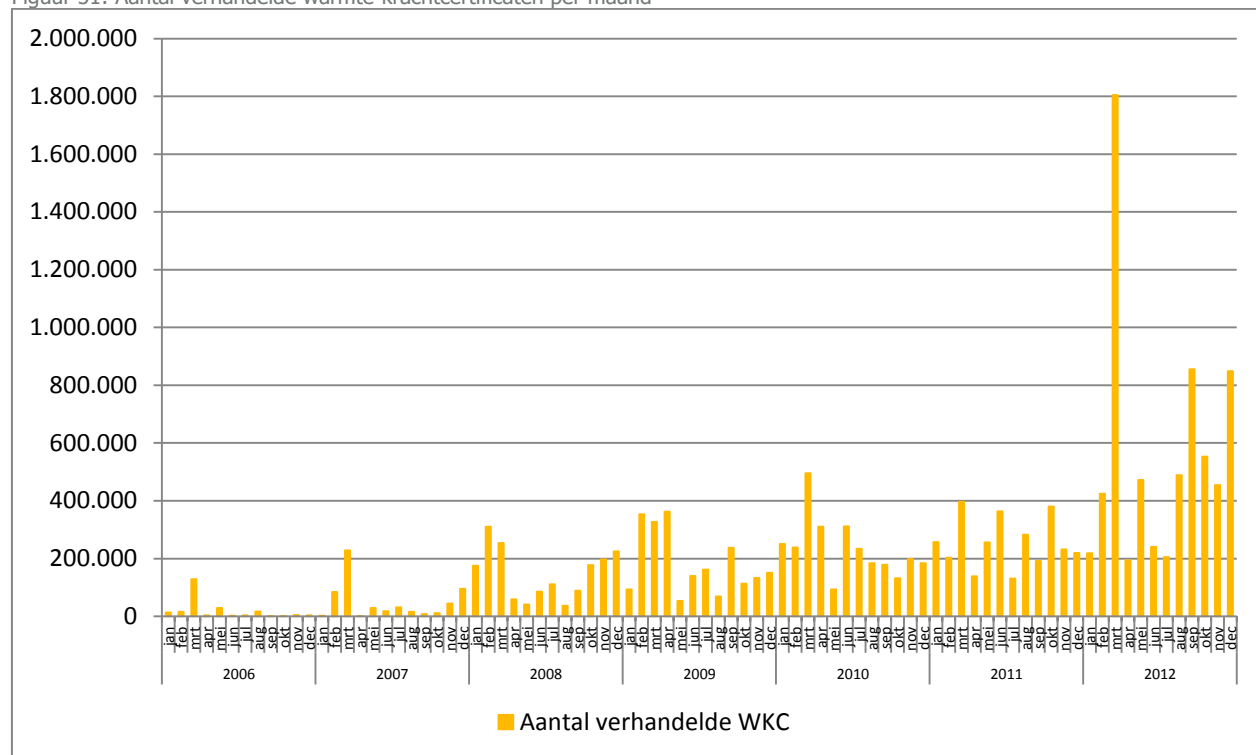
In 2007 startte de VREG met het uitreiken van garanties van oorsprong voor kwalitatieve WKK-stroom. Deze worden gebruikt ter staving van de verkoop van elektriciteit opgewekt uit kwalitatieve WKK-installaties, maar worden nog niet internationaal verhandeld.

4.2.3. Handel in warmte-krachtcertificaten

4.2.3.1. Bilaterale handel in certificaten

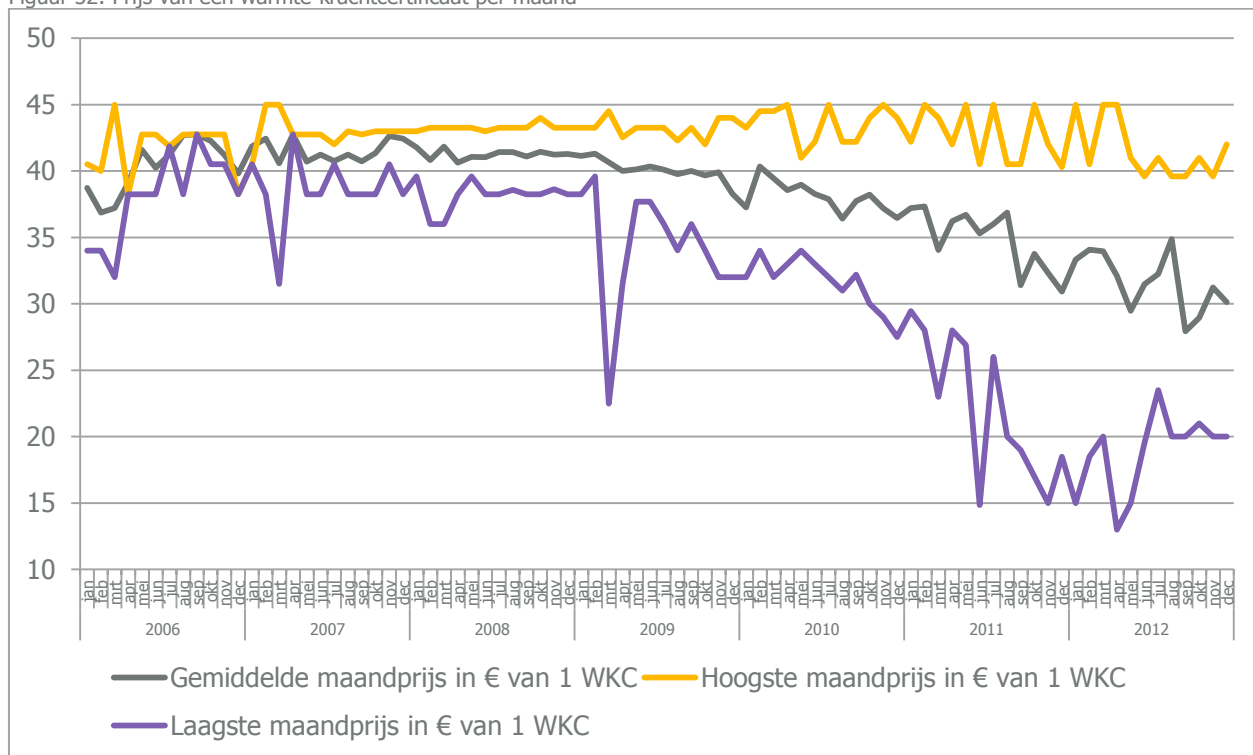
In figuur 51 wordt het aantal bilateraal verhandelde warmte-krachtcertificaten per maand getoond, van januari 2006 tot en met december 2012. Net zoals bij de groenestroomcertificaten is het aantal verhandelde warmte-krachtcertificaten in 2012 meer dan verdubbeld ten opzichte van het jaar ervoor, van 3.052.058 naar 6.758.292. In maart 2012 zien we bovendien een historisch record qua aantal verhandelde warmte-krachtcertificaten op maandbasis: 1.804.568.

Figuur 51: Aantal verhandelde warmte-krachtcertificaten per maand

De gemiddelde prijs van een warmte-krachtcertificaat bleef in 2012, in lijn met de trend van de jaren ervoor, dalen. In 2012 kostte een warmte-krachtcertificaat gemiddeld 31,67 euro, tegenover 34,79 euro in 2011. Dit is een daling met 9%. Vooral de laagste prijs waaraan certificaten verhandeld werden, kende de afgelopen maanden sterke dalingen, al lijkt deze trend in de eerste maanden van 2013 min of meer stil te vallen.

Figuur 52: Prijs van een warmte-krachtcertificaat per maand

In bovenvermelde cijfers zijn de handel via het beursplatform (de BelPEX "Green Certificate Exchange") en de verkoop van certificaten aan de distributienetbeheerders tegen minimumprijs niet inbegrepen. We bespreken deze hierna.

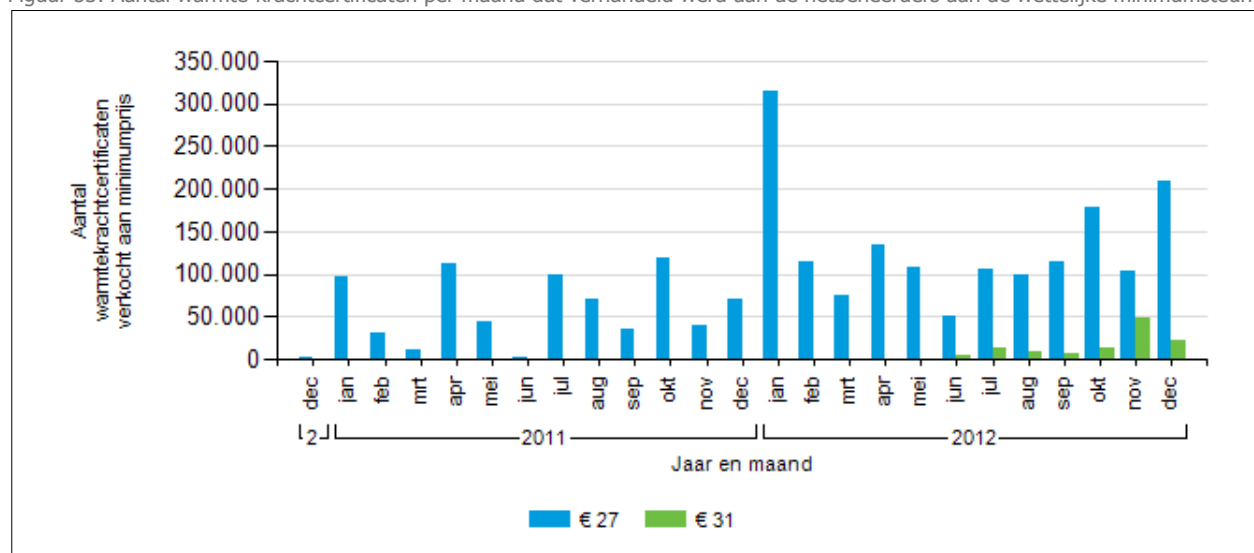
4.2.3.2. Handel op Green Certificate Exchange

In 2012 werden, net zoals in 2011, geen handelssessies georganiseerd op de BelPEX Green Certificate Exchange. Deze beurs was voorbereid in jaren waarin de certificatenmarkt beurspotentieel leek te hebben, doch werd gelanceerd in 2009, net op het ogenblik dat de overschotten aan groenestroom- en warmte-krachtcertificaten duidelijke invloed begonnen te hebben op de marktwerking. De annulering van de handelssessies sinds het eerste kwartaal van 2011 blijft ook in 2012 van kracht, in afwachting van betere marktomstandigheden.

4.2.3.3. Verkoop van warmte-krachtcertificaten aan netbeheerders tegen minimumprijs

Vanaf januari 2011 vonden voor het eerst verkopen plaats van warmte-krachtcertificaten aan netbeheerders tegen de wettelijke minimumsteun van 27 euro en sinds juli 2012 ook minimumprijsverkoop aan 31 euro.

Figuur 53: Aantal warmte-krachtcertificaten per maand dat verhandeld werd aan de netbeheerders aan de wettelijke minimumsteun

Warmte-krachtkoppelingeninstallaties in dienst genomen in 2012, ontvangen een minimumsteun van 31 euro. Aangezien dit voor heel wat productie-installaties een voldoende garantie biedt, zag de VREG in ook in 2012 geen stop aan investeringen in WKK, ondanks het enorme certificatenoverschot op de WKC-markt.

4.2.4. Inlevering van warmte-krachtcertificaten voor de certificaten-verplichting op 31 maart 2013

4.2.4.1. Berekening van het aantal in te leveren warmte-krachtcertificaten

Op 13 juli 2012 werd, via een wijziging van het Energiedecreet, het quotum voor warmte-krachtcertificaten met ingang van 31 maart 2013 verhoogd van 7% naar 8,6% van de certificaatplichtige afnames. Deze nieuwe wetgeving introduceerde een behoorlijk aantal vrijstellingen van de certificatenverplichting voor de afnames door grote afnemers. Daardoor was het totale aantal in te leveren warmte-krachtcertificaten op 31 maart 2013 kleiner dan het jaar ervoor, ondanks de procentuele verhoging van het quotum.

De totale elektriciteitsafnames op het distributie- en transmissienet in 2012 bedroegen 43.226.253 MWh. De leveringen door netbeheerders (337.689 MWh) tellen niet mee voor de certificatenverplichting. De vrijgestelde afnames door grote afnemers bedroegen 5.467.877 MWh. De totale hoeveelheid afgenomen elektriciteit waarop het warmte-krachtkoppelingenquotum werd berekend, bedroeg dan 37.420.686 MWh.

In absolute cijfers bedroeg het totale quotum over alle toegangshouders op 31 maart 2013 **3.218.178 warmte-krachtcertificaten**.

4.2.4.2. Resultaten van de certificateninleveringsronde warmte-krachtcertificaten voor afnamejaar 2012

Tabel 40 en Figuur 54 tonen de resultaten van alle voorbije inleveringsrondes van warmte-krachtcertificaten tot en met de inlevering van 31 maart 2013.

Tabel 40: Overzicht van de inleverrondes van warmte-krachtcertificaten

INLEVERDATUM	In te leveren WKC op 31/03	WKC beschikbaar op 31/3	Ingeleverde WKC	Uitgereikte WKC voor leveringsjaar voorafgaand aan quotum	Quotum
31/03/2006	575.209	316.293	246.196	226.149	1,19%
31/03/2007	1.032.004	601.964	566.191	459.582	2,16%
31/03/2008	1.392.594	1.242.698	1.039.399	1.134.177	2,96%
31/03/2009	1.750.076	2.634.501	1.749.410	2.149.405	3,73%
31/03/2010	1.889.821	4.145.756	1.889.705	3.330.378	4,39%
31/03/2011	2.252.388	6.789.681	2.252.394	4.513.887	4,90%
31/03/2012	3.327.789	9.366.744	3.327.789	4.273.353	7,60%
31/03/2013	3.218.178	12.221.594	3.218.178	5.566.834	8,60%

Alle partijen voldeden aan de verplichtingen. In vele gevallen trad de leverancier op als indiener van certificaten in naam van de certificaatplichtige toegangshouders.

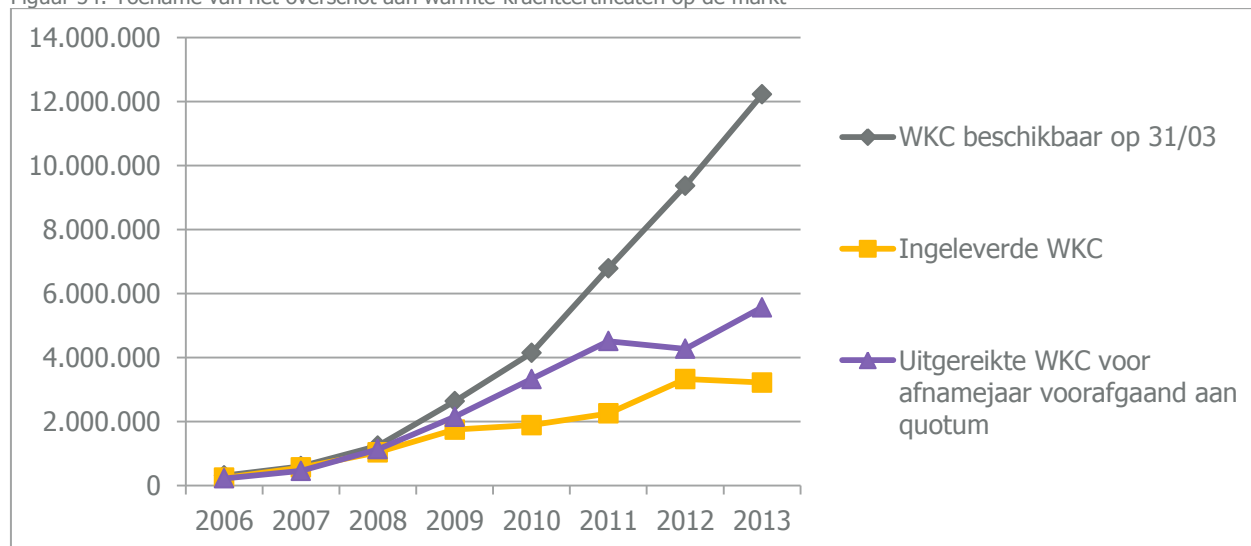
4.2.4.3. Warmte-krachtcertificatenoverschot

Op 31 maart 2013 was er voor het vijfde jaar op rij een overaanbod aan beschikbare warmte-krachtcertificaten. Het aantal beschikbare warmte-krachtcertificaten bedroeg niet minder dan 380% van het aantal in te leveren certificaten.

Het betreft een structureel overaanbod dat gedeeltelijk toe te schrijven is aan de sterke groei van het aantal warmte-kratchkoppelingsinstallaties met interne verbrandingsmotoren, gedeeltelijk aan de indienstname van grote installaties en aan de gebruikmaking van de definitie 'ingrijpende wijziging' om een oude installatie opnieuw volledige steun te kunnen geven.

Onderstaande grafiek geeft een overzicht per jaar van het aantal ingeleverde WKC voor de certificatenverplichting, het aantal beschikbare WKC op 31 maart en het aantal uitgereikte WKC in het afnamejaar voorafgaand aan het quotum.

Figuur 54: Toename van het overschot aan warmte-krachtcertificaten op de markt

Op basis van de productiecijfers van het jaar 2012 is een "quotum" behaald van 14,88% warmte-krachtbesparing. In de mate dat dit resultaat het verplichte quotum van 8,6% warmte-krachtbesparing voor 2012 overschrijdt, wordt het overschot cumulatief overgedragen naar volgende jaren.

De overschotten op de certificatenmarkten vormen een ernstige bedreiging voor de efficiëntie en effectiviteit van het steunmechanisme. De VREG heeft al verschillende malen advies uitgebracht rond deze problematiek, onder meer in ADV-2012-1.

4.2.4.4. Warmte-kratchcertificatenquotum voor 2013, inlevering op 31 maart 2014

De quota voor de warmte-kratchcertificatenverplichting voor de komende jaren werden in 2009 vastgelegd in het Energiedecreet, en gewijzigd op 13 juli 2012.

Op 31 maart 2014 zal het warmte-kratchkoppelingsquotum 9,8% van de certificaatplichtige stroomlevering bedragen.

5. Conclusies

ALGEMEEN

- Nadat de activiteitsgraad op de elektriciteits- en aardgasmarkt al 2011 piekte, werd in 2012 nog massaler van energieleverancier veranderd;
- De hoge activiteitsgraad weerspiegelt zich duidelijk in de sterke groei van de marktaandelen van de meeste nieuwkomer-energieleveranciers en in de daarmee gepaard gaande daling van de traditionele spelers;
- De invloed van decentrale productie en de ter plekke verbruikte elektriciteit laat zich net als voorgaande jaren duidelijk voelen in de daling van de geleverde hoeveelheden elektriciteit, zowel op distributie- als op transmissieniveau;
- Er is opnieuw onmiskenbaar bewijs van reële concurrentie op de energiemarkt in Vlaanderen, zoals blijkt uit het stijgend aanbod aan elektriciteits- en aardgasproducten, aan de groeiende kloof tussen het prijsniveau van de standaardleveranciers en de laagste prijs in de markt, maar zeker ook uit de gunstige evolutie van de concentratie-indexen. Deze geven aan in welke mate de markt geconcentreerd is. Hoewel alle indexen nog niet op het niveau zijn dat aanzien wordt als een volledig concurrentiele markt, betekent 2012 – net als 2011 – een tot nog toe ongeziene verbetering op dit vlak;
- Contracten van onbepaalde duur boeten aan marktaandeel in, verder is er een verschuiving van 2-jaar naar 1- en 3-jaarcontracten. Deze tendensen worden zeker voor een deel bepaald door bijvoorbeeld het succes van de groepsaankopen, die typisch tot 1-jaarcontracten leiden.

PRIJSEVOLUTIE VOOR HUISHOUDELIJKE ELEKTRICITEITSAFNEMERS

- Voor een gezin met een *doorsnee elektriciteitsverbruik* lag de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers eind 2012 ruwweg 5% hoger dan een jaar voordien. Deze prijsstijging is gevoelig hoger dan die van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (< 1%). Het prijspeil van de standaardleveranciers, alsook die van de gewogen gemiddelde laagste prijs was nooit hoger dan in december 2012. Hieruit kunnen we opnieuw besluiten dat de actieve elektriciteitsklanten een prijsvoordeel behaalden dat aan de klanten van de standaardleveranciers voorbijging;
- Begin 2013 hebben de standaardleveranciers de voorwaarden voor de klanten die op dat moment nog geen contract ondertekend hadden, gelijkgeschakeld met de voorwaarden van hun meest courante contract. Dit leverde deze klanten een voordeel op, maar dit was niet zo groot als het voordeel dat door een actieve keuze mogelijk is;
- Opvallend is dat net zoals een jaar voorheen, in december 2012 de curve van de gewogen gemiddelde prijs van contracten met vaste energieprijzen het laagst ligt. Dit gaat in tegen het idee dat een vast contract noodzakelijk duurder is, omwille van de risicopremie voor eventuele prijsstijgingen, die de leverancier niet kan doorrekenen aan de klant;
- De vaststelling dat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen onder die van de contracten met variabele energieprijzen ligt, gaat in tegen het intuïtieve aanvoelen dat contracten met vaste energieprijzen hoger moeten zijn, doordat de leverancier zich moet indekken tegen potentiële onvoorziene prijsstijgingsrisico's. Door de prijsplafonnering van variabele contracten en de onzekerheid over de toekomst van deze contracten op het einde van 2012, werd allicht door verschillende leveranciers vooral ingezet op de verkoop van vaste contracten.
- Bij het opsplitsen van de gewogen gemiddelde prijzen naar looptijd van het contract, blijkt dat de prijscurven van de gewogen gemiddelde prijs van de 2-jarige en 3-jarige contracten sinds augustus 2012 nauw bij elkaar aansluiten. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met onbepaalde duur is nog steeds veruit het laagst;
- De sociale maximumprijs daalde tussen december 2011 en december 2012 met meer dan één tiende (12,38%). Het gewogen gemiddelde elektriciteitstarief DNB nam over diezelfde periode ook af, maar de daling was met 1,92% veel minder uitgesproken;

PRIJSEVOLUTIE VOOR KLEINE PROFESSIONELE ELEKTRICITEITSAFNEMERS

- De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers voor *kleine professionele afnemers* lag op jaarbasis eind 2012 ongeveer 6% hoger dan in december 2011. Deze prijsstijging is gevoelig hoger dan die van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (< 2%);
- De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprij is het laagst sinds maart 2012. De prijscurve van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers (variabele energieprij) ligt nog steeds boven die van de contracten met variabele energieprij. En net als bij de huishoudelijke afnemers is de gewogen gemiddelde prijs van de contracten van onbepaalde duur gedurende het ganse jaar het laagst.

PRIJSEVOLUTIE VOOR HUISHOUDELIJKE AARDGASAFNEMERS

- Voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een *doorsnee verbruik* steeg de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers tussen december 2011 en december 2012 met 1,39%. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs lagen in december 2012 voor de huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik t.o.v. eind 2011 ruwweg 5% lager. De prijscurve van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers is stabiel t.g.v. de prijsplafonnering die tussen april en december 2012 van toepassing was;
- Eind 2011 dook de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprij onder die van de standaardleveranciers. Een jaar later, ligt de curve van de contracten met vaste energieprij ook onder die van de contracten met variabele energieprij. We vinden op de aardgasmarkt dus een gelijkaardige contra-intuïtieve situatie terug als voor elektriciteit;
- Als we de gewogen gemiddelde prijzen opsplitsten naar looptijd, blijkt dat de prijscurve van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers het hoogst ligt en die van de contracten van onbepaalde duur het laagst.

PRIJSEVOLUTIE VOOR KLEINE PROFESSIONELE AARDGASAFNEMERS

- Gedurende het ganse jaar ligt de prijscurve van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers boven die van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten. Eind 2012 bedraagt het prijsverschil tussen beide ruwweg € 350. De gewogen gemiddelde laagste prijs is meer dan € 1.200 onder de gewogen gemiddelde prijs van de contracten. Het is dus overduidelijk dat een actieve houding op de energiemarkt deze klanten een aanzienlijk voordeel kan opleveren;
- Als we kijken naar het vast versus variabel karakter van de energieprij, zien we dat in april 2012 de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprij onder de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers duikt. Sinds juni 2012, met uitzondering van november, is de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprij ook lager dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprij;
- Als we de gewogen gemiddelde prijzen opsplitsten naar looptijd, blijkt dat de prijscurve van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten van 3 jaar in de laatste twee maanden van 2012 het hoogst ligt. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten van onbepaalde duur is gedurende het ganse jaar veruit het laagst.

GROENESTROOM EN WKK-MARKT

- De situatie op de markten voor groenestroomcertificaten en warmte-kranchcertificaten is nog altijd sterk gekleurd door de overschotten aan certificaten die zich de afgelopen jaren hebben opgebouwd. Voor warmte-krachtkoppeling was 380% van het aantal in te leveren certificaten beschikbaar op de markt, voor groenestroomcertificaten 220%;
- Ten gevolge hiervan daalde de gemiddelde prijs waaraan certificaten op de bilaterale markt verkocht worden, verder in 2012, zowel voor groenestroom- als voor warmte-kranchcertificaten;
- Dit betekent ook dat steeds grotere hoeveelheden warmtekranchcertificaten aangeboden worden voor opkoop door de distributienetbeheerders, bij gebrek aan afzetmogelijkheden op de bilaterale markt. Zowel voor groenestroomcertificaten als voor warmtekranchcertificaten werd een

verdubbeling waargenomen van het aantal aan de netbeheerders overgedragen certificaten ter bekomen van minimumsteun;

- Sinds eind 2011 zien we ook dat groenestroomcertificaten die niet afkomstig zijn van zonnepanelen aangeboden werden aan distributienetbeheerders. Dit wijst erop dat ook in deze markt de terugval van de vraag naar certificaten vanwege partijen die certificaten moeten inleveren voor het quotum begon terug te vallen.

6. Bijlagen

Bijlage 1: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI) en C3

Bijlage 2: Methodologie van het onderzoek van de prijzen

Bijlage 3: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Bijlage 4: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Bijlage 1: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI) en C3

De **HHI index** is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector. Daarbij slaat de term "concentratiegraad" op het aantal aanbieders van goederen of diensten in een bepaalde sector. De berekening is gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders.

De formule is als volgt:

$$HHI = \sum (m_i)^2 \text{ voor } i \text{ gaande van } 1 \text{ tot } n$$

waarbij geldt:

m_i = marktaandeel van aanbieder i (liggend tussen 0 en 1)

n = aantal aanbieders op de markt

Vaak wordt de berekening gemaakt op basis van de marktaandelen die in percentages, dus liggend tussen 0 en 100, worden uitgedrukt. De uitkomst van de berekening ligt dan steeds tussen 0,0001 (volledige mededinging) en 10.000 (monopolie). Bij een HHI gelijk aan 10.000 is er slechts één aanbieder met een marktaandeel van 100 %. Bij een HHI die 0 benadert, zijn er zeer veel kleine aanbieders.

Interpretatie: hoe hoger de indexwaarde, hoe hoger de aanbiederconcentratie

- ongeconcentreerde markt: $0 \leq HHI < 1.000$
- gematigd geconcentreerde markt: $1.000 \leq HHI < 1.800$
- geconcentreerde markt: $HHI \geq 1.800$

Economisten stellen dat een HHI onder de 1.800 duidt op een concurrentiële markt en dat een HHI boven de 2.500 op zware risico's voor de marktwerking wijst.

C3

Deze index geeft aan hoeveel procent de drie ondernemingen met het grootste marktaandeel gezamenlijk binnen één relevante markt innemen. Deze index is minder genuanceerd dan de HHI-index, omdat hij de onderlinge verschillen tussen de grootste leveranciers buiten beschouwing laat. Twee heel verschillende marktsituaties kunnen leiden tot eenzelfde waarde voor de C-index.

Voorbeeld:

Markt A: 73 % + 1 % + 1 % = 75 %

Markt B: 25 % + 25 % + 25 % = 75 %

Hoewel markt A veel geconcentreerder is dan markt B, blijkt dat niet uit de berekende C3-index.

Bijlage 2: Methodologie van het onderzoek van de prijzen

De vergelijkingen worden gemaakt aan de hand van een aantal typecategorieën van eindafnemers (zie Bijlage 3 en Bijlage 4). De VREG gebruikt ook de totale jaarlijkse kostprijs voor een bepaald type eindafnemer. Deze prijs omvat alle relevante elementen (energieprijs, nettarieven en heffingen). Wanneer een contract prijzen bevat die automatisch kunnen worden geïndexeerd, heeft de VREG steeds het gebruik van de meest recente indexwaarde⁴⁶ verplicht. Enkel op deze manier kunnen we de objectieve vergelijkbaarheid van de verschillende producten garanderen.

Kortingen niet inbegrepen

Het feit dat de prijsinformatie gebruikt voor dit rapport afkomstig is van de leveranciers en door hen gerapporteerd werd in het kader van de V-test op de VREG-website, betekent ook dat in de prijzen geen rekening gehouden wordt met commerciële kortingen, zoals een korting voor betaling via domiciliëring of een welkomstkorting voor nieuwe klanten. Deze - door een aantal leveranciers gehanteerde - kortingen kunnen de in de studie berekende prijsniveaus in de praktijk lichtjes lager doen uitvallen.

Gewogen gemiddelde prijzen

Om de representativiteit van de berekende prijzen te verhogen, past de VREG wegingen toe: Enerzijds laten we het **relatieve belang van het distributienetgebied** meewegen in de gemiddelde prijzen. Zo weegt de jaarlijkse kostprijs in een distributienetgebied met een groot aantal huishoudelijke respectievelijk kleine professionele toegangspunten zwaarder door in het gemiddelde dan de jaarlijkse kostprijs in een distributienetgebied met een klein aantal huishoudelijke respectievelijk kleine professionele toegangspunten.

Daarnaast wordt het **marktaandeel van de leverancier en zijn product(en) bij huishoudelijke respectievelijk kleine professionele afnemers** gebruikt om de weging tussen de prijzen van de leveranciers en hun producten onderling te bepalen.

Wanneer beide wegingen vervolgens worden gecombineerd, krijgen we een gewogen gemiddelde prijs die representatief is voor de prijs die de gezinnen en de kleine professionele in Vlaanderen betalen. De diversiteit die bestaat in de Vlaamse energiemarkt speelt hierdoor geen vertekende rol, terwijl bij de berekeningen nog steeds alle relevante informatie verwerkt wordt, in tegenstelling tot een op een steekproef gebaseerd onderzoek.

⁴⁶ Sinds april 2012 betreft het – uitgezonderd voor de indexeringsparameterwaarden die gebaseerd zijn op spotmarkten – de indexeringswaarde van de overeenkomstige maand.

Deze methodiek wordt duidelijker aan de hand van het volgende voorbeeld. Voor de eenvoud gaan we uit van een situatie met twee leveranciers die in twee netgebieden leveren met elk één product.

			Leverancier 1	Leverancier 2	
Netgebied 1	Marktaandeel	10,00%	90,00%		
25,00%	Prijs	100,00 euro	150,00 euro	145,00 euro	
Netgebied 2	Marktaandeel	20,00%	80,00%		
75,00%	Prijs	120,00 euro	180,00 euro	168,00 euro	
		115,00 euro	172,50 euro	162,25 euro	

$$(100*0,1+150*0,9)/(0,1+0,9)=145$$

$$(100*0,25+120*0,75)/(0,25+0,75)=115$$

Gemiddelde van leverancier 1 en 2, gewogen ten aanzien van hun respectievelijk marktaandeel en ten aanzien van de grootte van de netgebieden:
 $(145*0,25+168*0,75)/(0,25+0,75)=162,25$

Gratis elektriciteit verrekend

Voor de berekening van de gewogen gemiddelde elektriciteitsprijzen van de verschillende leveranciers voor huishoudelijke afnemers, houdt de VREG ook rekening met de gratis hoeveelheid elektriciteit waarop elk gezin in Vlaanderen recht heeft.

Deze hoeveelheid wordt verrekend als een korting op de prijzen die de leveranciers hebben bezorgd aan de VREG. De korting wordt berekend door het aantal gratis kWh te vermenigvuldigen met de eenheidsprijs. Tot en met 2007 werd deze door het ministerie van Economische Zaken vastgelegd, maar vanaf 2008 wordt deze berekend door de VREG. Voor 2012 bedraagt die 21,97 eurocent/kWh inclusief btw. Aangezien het aantal gratis kWh afhangt van het aantal gezinsleden, maakt de VREG (enkel voor de analyse in dit rapport en niet voor de leveranciersvergelijking op de VREG-website) de volgende assumpties voor de berekening van de jaarlijkse kostprijs per typecategorie:

Categorie Da:	1 gezinslid	→	200 kWh gratis	→	korting van € 43,93 in 2012
Categorie Db:	2 gezinsleden	→	300 kWh gratis	→	korting van € 65,90 in 2012
Categorie Dc:	3 gezinsleden	→	400 kWh gratis	→	korting van € 87,86 in 2012
Categorie Dc1:	3 gezinsleden	→	400 kWh gratis	→	korting van € 87,86 in 2012
Categorie Dd:	4 gezinsleden	→	500 kWh gratis	→	korting van € 109,83 in 2012
Categorie De:	4 gezinsleden	→	500 kWh gratis	→	korting van € 109,83 in 2012
Categorie De1:	4 gezinsleden	→	500 kWh gratis	→	korting van € 109,83 in 2012

Bijlage 3: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Voor de vergelijkingen in dit rapport worden verschillende typecategorieën gebruikt. Deze tabel geeft een overzicht van de typecategorieën en hun verbruik per tariefperiode voor elektriciteit.

In de kolommen 'Vóór' staat telkens het jaarverbruik per tarief vóór de invoering van het weekendtarief (1 januari 2007) en in de kolommen 'Na' staat telkens het jaarverbruik per tarief vanaf de invoering van het weekendtarief. De invoering van het weekendtarief had enkel invloed op typecategorieën Dc, Dd en De.

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)		Jaarverbruik nachttarief (kWh)		Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)	
	Vóór	Na	Vóór	Na	Vóór	Na
Da	600	600	0	0	0	0
Db	1.200	1.200	0	0	0	0
Dc (*)	2.200	1.600	1.300	1.900	0	0
Dc1	3.500	3.500	0	0	0	0
Dd	5.000	3.600	2.500	3.900	0	0
De	5.000	3.600	2.500	3.900	12.500	12.500
De1	7.500	7.500	0	0	12.500	12.500

(*) Dit verbruik komt overeen met het elektriciteitsverbruik van een doorsnee gezin.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de typecategorieën voor aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	
D1	2.326	Koken en warm water
D2	4.652	
D3 (*)	23.260	Verwarming en ander gebruik
D3b	34.890	

(*) Dit verbruik komt overeen met het aardgasverbruik van een doorsnee gezin dat verwarmt op aardgas.

Bijlage 4: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Voor de vergelijkingen in dit rapport worden verschillende typecategorieën gebruikt. Deze tabel geeft een overzicht van de typecategorieën en hun verbruik per tariefperiode voor elektriciteit.

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
Ia	17.500	12.500	0
Ib	29.000	21.000	0

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de typecategorieën voor aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)
I1	116.280

VLAAMSE REGULATOR VAN DE ELEKTRICITEITS- EN GASMARKT

GRAAF DE FERRARISGEBOUW • 7DE VERDIEPING • KONING ALBERT II-LAAN 20 BUS 19 • 1000 BRUSSEL
GRATIS NUMMER 1700 • FAX 02 553 13 50 • INFO@VREG.BE • WWW.VREG.BE